A „szabad" kereskedelem

Az elmúlt három évtizedben egyértelmű volt a törekvés arra, hogy a világkereskedelem akadályai *mérséklődjenek*, a fennmaradó korlátok szigorú és egyértelmű szabályozás alá essenek és az országhatárokat elhagyó áruk versenyképességét *az áru tulajdonsága* és ne valamifajta adminisztratív intézkedés határozza meg. Vagyis: a viadal a *pályán* dőljön el.

Pulyka és birka

A ma gazdasági hírei azonban *másról* tanúskodnak. A jelek szerint a brit fogyasztókat továbbra is eltiltják attól, hogy ünnepeken az ízletes francia pulykát élvezhessék, mivel London szigorú egészségügyi rendelkezései egyszerűen *lehetetlenné teszik a keresett szárnyas importját.* Az angol érvelés szerint szó sincs a francia pulyka elleni támadásról, a *saját állatállományuk* egészségét viszont természetesen meg kell védeniük valahogy. Különben is, az intézkedés éppúgy érintené az egyéb országból származó pulykákat is, és puszta véletlen, hogy most éppen a francia pulykával van a baj.

Természetesen a franciák sem ültek tétlenül. Ha a szigetország hatóságai a karácsonyi pulykát választották célpontul, úgy Párizs a birkára figyelt fel: lelkiismeretes egészségügyi vizsgálatok kezdődtek és ennek eredményeképpen *csökkent az Angliából származó birkaimport* . . .

Formailag nem történt jogsértés, hisz minden országnak *joga van ellenőrizni* azt, ami polgárai asztalára kerül. A lelkiismeretes vizsgálat persze időbe telik és ezalatt azért *a hús is veszthet frisseségéből.* Következésképpen legközelebb már talán az importőrök is meggondolják, érdemes-e azzal a brit birkával annyit bajlódni . . .

Vannak persze viták nem csupán az EGK-n belül (mely büszkén vallja, hogy vámuniót sikerült létesítenie), hanem Nyugat-Európa és az Egyesült Államok között is. A közös piaci acéltermelők a jelek szerint vagy kiegyenlítő vámokat „kapnak" az Egyesült Államokba való exportjukra, vagy kvótákat kell tudomásul venniük. Az USA ezen túl *elégedetlen* az EGK mezőgazdasági politikájával is — ebben a világon nincs egyedül —, és súlyos szemrehányásokkal illeti Brüsszelt a támogatásokkal piacra dobott termékfeleslegekért. A Közös Piac számára viszont az amerikai vegyipari termékek *árképzése* tűnik — a világpiaci olajártól még mindig *elmaradó* belső nagykereskedelmi árak miatt — *gyanúsnak.*

A fenti esetekben az a közös, hogy a *sértettnek számító felek olyan eszközökhöz nyúlnak, amelyek legálisak.* Lehet tehát az egészségügyi eljárásokat, szabványokat szigorítani, lehet a tiltott támogatásban részesülő termékeket kiegyenlítő vámokkal sújtani stb. A gond csak az, hogy a *kedvezőtlenül érintett fél szerint az alkalmazás nem feltétlenül (hogy így fejezzük ki magunkat) jóhiszemű.* Vagyis: nem biztos, hogy valóban a francia pulyka rossz egészségi állapota a baj, lehet, hogy a brit pulykatenyésztők nem kielégítő versenyképessége a gond. Az is valószínű, hogy a közös piaci acéltermelők elleni eljárást is nagymértékben befolyásolta az amerikai acélipari *kapacitás kihasználtságának 50 százalékos volta.* A kereskedelempolitika eszközeivel tehát — úgy tűnik — egyes krízisbe jutott iparágak gondjait kísérlik egyes kormányok megoldani.

Kiesni, kizáródni

A kérdés csak az: *milyen eredménnyel?* Fel kell tételeznünk, hogy a francia pulyka és az angol birka egyaránt ízletes csemege. Ha nem így lenne, nyugodtan lehetne engedni importjukat, egyetlen háziasszony sem nyúlna másodszor hozzájuk. Az is mondható, hogy a két termék minőségéhez és a hazai versenytársakhoz viszonyítva nem is drága. Ha sokba kerülne, úgysem veszik meg. Így viszont, mivel nem juthat hozzá a fogyasztó, egyértelműen *károsodik.* Nincs ez másképp az acélfelhasználókkal sem. Ha a hazai termelés semmi módon nem tehető versenyképessé, akkor az indokolt szint feletti árat valakinek fedeznie kell. Ez lehet maga a vevő — és akkor az ő költségszintjével van a baj — és lehet a költségvetés. Ez esetben viszont *a büdzsében kell valahogy a kiadásra a fedezetet megteremteni.* Ez utóbbi megoldás persze elvonja a pénzt más, talán indokoltabb céloktól, és végső soron az egész gazdaság növekedési képességét fékezi.

Hangsúlyozni kell, hogy a fenti kereskedelempolitikai viták ugyanazon szövetségi rendszeren, sőt ugyanazon integráción belül zajlanak le. A rossz konjunkturális helyzet, a kiéleződő verseny szükségszerű hatása, hogy manapság a felek egymásnak *„kevesebbet néznek el", s gyorsabban és gyakrabban nyúlnak egyébként önmagukban legális eszközökhöz.*

Ez nem csupán az állami kereskedelempolitikára áll. A „privát" vevő is igényesebb, alaposabban vizsgálja az okmányokat, jobban ellenőrzi a minőséget és könnyebben is kibújik az üzletből. Vagyis: egy más piaci helyzetben az exportőr slendriánságait talán még elnézték volna, manapság azonban, amikor a világpiacon a legtöbben „sorban állnak" a megrendelésekért, aligha. Napjainkban talán *könnyebb a piacról „kizáródni" adminisztratív úton, mint korábban.*

És ez még csak a fele az igazságnak.

Kiesni is könnyebb.

G. Gy. — Sz. P.

Lovas szoborra — nem

Pénzmaradványok sorsa és megítélése – Kötelező célokra

A jó háziasszony általában tudja, *mire futja* a családi kasszából. A lehetőségekhez mérten *tervezi* meg a kiadásokat, és nem veri olyan költségekbe magát, amelyekre már *nem* telik. És némi pénzt is tartalékol a váratlan kiadásokra. Nincs ez másként a nagyobb közösségnél, a tanácsnál sem, ahol a lakossági adókból, a befolyó illetékekből és a különböző bevételi forrásokból kell *gazdálkodni.* Tavaly, mint már sokszor, ismét maradt pénz a kasszában. A felhasználható összeg 10 százaléka.

Hogyan *ítélik ezt meg, mire költik* el a következő esztendőben ezt a tetemes összeget a tanácsok — erről kérdeztük *Kocsis Pált,* a Minisztertanács Tanácsi Hivatala osztályvezetőjét.

Tartalékolni kell

— Hosszú esztendőkig a pénzmaradványokért „ostoroztuk" a tanácsokat — említi az osztályvezető. — Sokan, hogy ezt elkerüljék, az esztendő utolsó napjaiban — mindegy mire, csak a pénz elfogyjon jelszóval — számtalan *felesleges* dologra adták ki a megmaradt összegeket. Pedig szükségszerű, hogy a tanácsok a mérési időszakban — azaz az év végén is — rendelkezzenek bizonyos összeggel.

A pénzmaradványok oka egyrészt az, hogy az állampolgárok és a vállalatok december második felében is fizetnek adót, a tanácsok *számláin ekkor is jelentkeznek az óvodai-iskolai befizetések.* Ezeket *nem* célszerű azonnal felhasználni, hiszen például a januári bérfizetésre szánt összegnek ekkor már a számlán kell lennie. Ugyanakkor, mivel a költségvetési szerveknél nincs forgóalap, mindig kell tartalékolni olyan pénzösszeget, amely ezt a funkciót betölti. Emellett áthúzódó munkálatok, szállítások, építkezések is akadnak, ezek kifizetésére *félre kell tenni.* Ha egy intézmény átadása késik, az üzemeltetésére szánt költségek már az eredetileg tervezett időponttól rendelkezésre állnak. — Ebből szintén pénzmaradvány származik. Kivételt képeznek a kórházak, ahol az építkezés elhúzódása miatt megmaradt fenntartási költségeket *vissza kell utalni* a tárcának.

— *Ezek szerint szükségszerű, hogy bizonyos pénzösszeg megmarad az egyik esztendőről a másikra — és erről másként vélekednek, mint korábban.*

— Nem is olyan rég *szinte bűnnek* számított minden megmaradt forint. Tavaly azonban külön felhívták a tanácsok figyelmét, hogy *a tartalékokat ne költsék el az év végén.* Ugyanis az utóbbi egy-két évben a költségvetés csak a legfontosabb feladatokhoz tud pénzt adni. Az újólag elhatározott célokra, a váratlan feladatokra, az évközi áremelkedésekre már nem tud száz százalékban fedezetet nyújtani. A népgazdaság helyzetéből adódóan csakúgy, mint más területen, a tanácsoknak *kevesebb jut.* Míg korábban a tanácsok dolga az volt, hogy a kitűzött feladatokra elköltsék a megkapott összegeket, most *sokkal szorosabb* keretből kell gazdálkodniuk. És nem is akárhogyan . . .

Csak a tűzoltóknak

— *Mire használják fel a tanácsok a pénzmaradványokat?*

— A Minisztertanács úgy döntött, hogy a pénzmaradványokból az *alapellátást* kell szinten tartani. Viszont az alapellátást terhelő áremelkedések jelentős részét megtéríti ugyan a költségvetés, de mindenre ebből sem futja. A mostani benzináremelkedést a tanácsi területen *csak a tűzoltóságnál* ellentételezik. Másutt, — például az egészségügyi szolgálatban az ügyeleti gépkocsik megnövekedett fenntartási költségeit — egyebek között a maradványokból fedezik. De említhetném akár a filmeket, vagy kötszereket is, amelyeket tőkés importból háromszoros áron tudjuk csak beszerezni. A közélelmezést, vagy a zöldség, a kenyér árváltozásának egy részét, *szintén a tanácsoknak kell vállalniuk.* Az épületfelújítások költségei a tervezettnél nagyobb mértékben növekedtek, s mivel a közintézményi hálózat jelentős része leromlott állapotban van, a *halasztahatatlan felújítások* csak a tartalékok felhasználásával oldhatók meg.

A maradványokra, nemegyszer, a fenntartási költségeknél is szükség van. Ha például egy község társadalmi munkában felépít egy ravatalozót, klubot, uszodát — helyi erőből kell megoldani a fenntartását. A maradványok erre is valók, ezek felhasználásáról *önállóan dönthet* a tanács. A közösségnek tehát saját érdeke a tartalékolás.

— *Ezek szerint nem érheti „rossz szó" azokat, akik nem költötték el az évi feladatokra tervezett összegeket?*

— A takarékosság nem jelentheti azt, hogy felmentést adhatunk a szervezetlenségre, a rossz tervezésre. *Az indokolatlan tartalékolás továbbra sem megengedett.* Olyan is előfordult, hogy egy iskolában arra hivatkoztak, nincs pénz meszelésre, miközben *lovas szobrot készíttettek a tanácsháza elé* . . . Az sem éppen a gazdaságos szemléletet tükrözi, hogy Tolna megyében megcsináltak egy strandot és csak a végén derült ki, hogy — nincs elegendő víz . . .

Az idők szava

Bár az előző esztendőhöz képest tavaly *emelkedett* a maradvány összege, a felhasznált eszközök arányában mégis némi *csökkenést* mutat. Ennek jelentős mérséklését *nem is szorgalmazhatjuk,* hiszen a gazdálkodásban ma csakugyan szükséges bizonyos tartalék. Az is tény, hogy a tanácsok gazdálkodása is *tudomásul kezdi venni az idők szavát.*

Már pedig az a cél, hogy a korlátozottabb anyagi lehetőségek ellenére az alapellátás színvonala megmaradjon, s némi bővítésre, javításra *nyíljon lehetőség.*

B. Mezei Éva

A KOPINT jelenti

Süllyed az arany ára

Süllyed a nemesfémek ára: az arany 2,7, az ezüst 1,1, a platina 8 százalékkal lett olcsóbb. 1—2 százalékkal süllyedt a színesfémek ára is. Gyapotból még mindig nagy a túlkínálat, amihez a kiváló szovjet termésredmények is hozzájárulnak; emiatt az árak igen alacsonyan mozognak. A búza-, kukorica-, zab- és árpajegyzések 1—2 százalékkal *emelkedtek.* A cukorárak technikai okokból ugrottak egy hét alatt majdnem 5 százalékkal — már túl alacsonyak voltak ahhoz, hogy további árcsökkenésre spekuláljanak a tőzsdei alkuszok és megindult a részvényvásárlás.

1 USA dollár árjegyzése 1982. szeptember 24-én:

London (angol font)		0,6563
Bécs (osztrák schilling)	17,632 —	17,732
Brüsszel (belga frank)	48,6175—	48,7975
Párizs (francia frank)	7,0950—	7,1000
Frankfurt (NSZK márka)	2,5170—	2,5180
Milánó (olasz líra)	1216,25 —	1417,00
Amszterdam (holland forint)	2,7565—	2,7580
Tokió (yen)		265,70

Itt tartunk

Vendégforgalom

Kevesebb külföldi érkezett Magyarországra, *kevesebb* honfitársunk látogatott határainkon túlra — a kereskedelmi szálláshelyek (a szállodák, a turistaszállások, a campingek, a nyaralóházak, s a fizetővendéglátás) forgalma mégis *nagyobb volt,* mint egy évvel korábban; ez derül ki a Központi Statisztikai Hivatal legutóbbi, havi közleményeiből. Július végéig 35,7 százalékkal kevesebb — 4 millió 527 ezer — külhoni vendégünk volt. A szocialista országokból jövők száma *mérséklődött,* 47 százalékkal (3,1 milliónyian jártak nálunk), miközben a nem szocialista országokból 20,4 százalékkal *több* (1,4 millió) vendéget fogadhattunk.

A legtöbb külföldi állampolgár *csehszlovák* szomszédunk: 1,1 milliónyian érkeztek (közülük 688 ezren júliusban), 59,4 százalékkal kevesebben az egy évvel korábbinál. Jugoszláviából 644,4 ezren (28,3 százalékkal kevesebben), az NDK-ból pedig 504 ezernyien (16,8 százalékos mérséklődés) jöttek. A nem szocialista országok közül *csupán Ausztriából 736 ezren* látogattak át, 28,7 százalékkal *többen,* mint a tavalyi azonos időszakban, s 356,5 ezer NSZK-beli vendéget fogadtunk, 18,8 százalékkal *többet.*

A kereskedelmi szálláshelyeken 0,5 százalékkal, a szállodákban pedig 1,9 százalékkal *többen fordultak meg,* 4,1, illetve 0,6 százalékkal *több éjszakát* töltve el. Itt kíván említést, hogy a szállodai szobák ára átlagosan 19,8 százalékkal *emelkedett,* legnagyobb mértékben a szerény igényű egycsillagosoké; 43,3 százalékkal. A KSH adatai szerint, július végén, egy kétágyas, fürdőszobás szoba az ötcsillagos hotelekben átlagosan 2813 forintba, a négycsillagosokban 1708, a háromcsillagosokban 929, a kétcsillagosokban 724, az egycsillagosokban pedig 437 forintba került.

A külföldre utazó 1,9 milliónyi magyar közül *1,6 milliónyian látogattak el a szocialista országokba* (a legtöbben, 683 ezren Csehszlovákiába, továbbá 230 ezren Romániába, 212 ezren az NDK-ba, 198 ezren Jugoszláviába, 163 ezernyien Bulgáriába, 109 ezernyien a Szovjetunióba, 17 ezren pedig Lengyelországba). A nem szocialista országok közül legtöbben Ausztriát keresték fel: 120 ezren, az NSZK-t pedig 70 ezren. A szocialista országokba 36,4 százalékkal *kevesebb,* a nem szocialista országokba viszont 4 százalékkal *több* honfitársunk utazott el; összességében 32,6 százalékkal kevesebb magyar járt külhonban.

(ft.)

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Kamatemelés Vietnamban

A gazdaságirányítási rendszer korszerűsítésének újabb lépcsőfokaként Vietnamban rendelkezéseket léptettek életbe a *készpénzforgalom nagyobb mérvű állami ellenőrzésére,* ugyanakkor *fölemelték a takarékbetétek utáni kamatokat,* nagyobb megtakarításra ösztönözve a lakosságot. Új, eddig nem alkalmazott kölcsönformákat is bevezettek. Ezentúl a tsz-tagok, de a munkások, alkalmazottak is *hitelt vehetnek föl* háztáji gazdaságuk bővítésére. Lehetőség nyílik kölcsönigénylésre a magánkézben levő műhelyek, kisüzemek fejlesztésére is. Az utóbbi évek gazdasági nehézségei, a nagyarányú áremelkedések, a piacok irányítása körüli gondok késztették a gazdasági vezetést a pénzforgalom erősebb kézbentartására, az infláció ellensúlyozására.

EGK-infláció

Három év óta tavaly emelkedett a legalacsonyabb ütemben, 10,7 százalékkal az éves szintre számított inflációs ráta az Európai Gazdasági Közösség országaiban. A brüsszeli statisztikai hivatal adatai szerint az EGK tagországai közül augusztusban *Görögországban* és az *NSZK-ban lassult* az infláció üteme, 1,3, illetve 0,3 százalékkal. *Változatlan* maradt *Nagy-Britanniában.* A *legnagyobb mértékben,* 1,8 százalékkal romlott a pénz értéke *Olaszországban.* A közös piaci országokban folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott az infláció üteme, a világgazdasági recesszió hatására.

Rövidített munkaidő

Hétfőn a Volkswagen nyugatnémet autógyár hat hazai üzemében bevezették a *rövidített munkaidőt,* amely két hétig fog tartani. Az autógyárat a járművei iránti *kereslet megcsappanása* kényszerítette a termelés visszafogására. Az intézkedés a *120 ezer dolgozó kétharmadát érinti.*

Rekviem két betűért

A képlet egyszerű: egy falu meg egy falu az két falu. De lehet egy meg egy faluból egy falu is. Egyesítés folytán. Ilyenkor aztán természetesen (?) új név is kell. Így például Palotásból és Héhalomból Palotáshalom lett. Csak két betű maradt el: HÉ. Ez a két betű 1385-ben még három volt, így írták: HYW, és mint Kiss Lajos etimológiai szótárában olvastam, hőt, meleget jelentett. Héhalom pedig ezt: mostoha időjárástól védett, napsütötte magaslat.

Az lehet, hogy Héhalmot a napsütés megóvta a korai fagytól, a hosszú téltől, ám nem tudta megóvni a névváltozástól. A félezer évesnél öregebb település lakossága, mint azt Markolt Gergelyné tanácselnök elmondta, heves hangulatú falugyűlésén fogadta el az új nevet, s a változáshoz a falunevekkel mint tudománnyal foglalkozók is hozzájárultak. Minden rendben, a képlet egyszerű: Palotás+Héhalom = Palotáshalom. Ez is szép név. Ám nekem mégis hiányzik az a két betű, amely a „halmot" értékesebbé tevő patinával vonta be.

(vödrös)

Bizalmiakadémia

Kedden, a SZOT székházában megnyílt a szakszervezeti mozgalom új típusú fóruma, a *szakszervezetibizalmi-akadémia,* amely rendszeres tájékoztatást ad bizalmiaknak, főbizalmiaknak a legidőszerűbb társadalompolitikai, kül- és belpolitikai, valamint mozgalmi kérdésekről.

Földvári Aladár, a SZOT elnöke megnyitó beszédében rámutatott, hogy a kétéves akadémián a témák jól képzett, nagy gyakorlati tapasztalatokkal is rendelkező szakértői segítenek bővíteni a bizalmiak látókörét, gyarapítani ismereteiket, hogy méltó módon és eredményesen képviselhessék a többi dolgozót, s a szakszervezeti közösségek megalapozottan intézhessék saját ügyeiket.

Környezetvédelmi tanácskozás

Az ENSZ környezetvédelmi konferenciáján — 1972-ben Stockholmban — fontos dokumentum született: *nyilatkozat az emberi környezetről.* Ez egyebek között leszögezte: minden embernek alapvető joga, hogy tiszta környezetben éljen, s mindenki felelős a környezete megóvásáért. Ez a megállapítás határozza meg ma is a környezetvédelemért tevékenykedő nemzeti és nemzetközi szervezetek munkáját, hangsúlyozták a magyar ENSZ-társaság környezetvédelmi bizottsága kedden Budapesten megtartott *„Egyesült Nemzetek — Környezetvédelem — Béke"* című tudományos tanácskozásán.

Az eszmecsere megnyitóján *Simai Mihály,* a magyar ENSZ-társaság elnöke tartott előadást.

ELVE ASOTT KI a földből egy 20 éves amerikai fiatalembert a rendőrség vasárnap Texas államban, akit a múlt hét keddjén raboltak el lakása közelében.

Az emberrablók — miután magnetofonra mondatták vele követeléseiket — a fiatalembert egy 78 cm széles, 65 cm mély és 2,5 méter hosszú dobozba zárták. A dobozba egy kis vizet, kenyeret és — hogy levegőhöz juthasson — egy vékony csövet helyeztek el. Ezután — élve eltemették . . . a fiatalember apjától, egy jövedelmező elektronikai vállalat tulajdonosától, fia életéért cserébe 75 ezer dollárt követeltek. A rendőrség hétfőn nyomára jutott az emberrablóknak, és így sikerült felfedeznie a fiú „sírkamráját".

Meleg idő

Várható időjárás ma estig: változóan felhős idő várható. Számottevő eső, illetve szél nem lesz. Az éjszakai és délelőtti órák erősen párásak, több helyen ködösek lesznek. A hőmérséklet 21—26 fok között alakul.

Nagyobb választék – kiskert-tulajdonosoknak

Októberben nyitnak a facsemete-árudák

Megkezdődtek az előkészületek a *facsemete és szaporítóanyag őszi forgalmazására;* a faiskolákban összeállítják az előzetes megrendelők listáját, előre gyártják a fák nevét jelölő címkéket, felújítják, kijavítják a kitermelőgépeket. Amint a KERTFORG-nál elmondták: október 15-én nyitnak a lerakatok, méghozzá 50-nel több, mint tavaly, összesen 350 helyen árusítanak. Ennek eredményeként csökkenhet a sorban állás.

A készletek alapján a kiskerttulajdonosok számára gazdag az idei kínálat. Összességében 3,8 millió gyümölcsfa, 4,8 millió bogyós gyümölcsöt adó szaporítóanyag, 11,5 millió szőlőoltvány vár vevőre. Legtöbb az almafacsemete, csaknem félmilliót árusítanak majd, kajszióból 145 ezer, szilvából pedig 125 ezer facsemetét hoznak forgalomba. Ez utóbbi iránt nemcsak a kerttulajdonosok érdeklődnek, hanem a városok, községek tanácsai is, mind gyakrabban *fásítanak utcákat szilvával.*

Az őszi választékban olyan szaporítóanyagok is szerepelnek, amelyek a korábbi években gyakran szerepeltek a hiánycikk-listákon, így többi között *birsalma, dió, naspolya* és tüske nélküli *feketeszeder.* Őszibarackból és cseresznyéből viszont előreláthatóan nagyobb lesz az igény, mint amennyit a faiskolák adni tudnak.

A KERTFORG szaporítóanyag-előállítással foglalkozó taggazdaságai rugalmasan alkalmazkodnak a kereslethez, s előreláthatóan többfajta facsemetéből, elsősorban almából, szilvából és kajszióból a nagybani vásárlóknak, *kertbarátköröknek kedvezményesen adnak termékeikből,* sőt a tervek szerint esetenként a *szállításról is gondoskodnak.*

SZAKBIZOTTSÁG A FOGYASZTÓKÉRT. A fogyasztók országos tanácsán belül piaci helyzetértékelő szakbizottság alakult tegnap a Hazafias Népfront budapesti székházában. A fogyasztók érdekvédelmét szolgáló, társadalmi szervezetként működő tanácsnak ez a negyedik szakértői bizottsága.

FAZEKAS ÉS FAFARAGÓ közös kiállítása. Kedden a kaposvári Petőfi-emlékkönyvtárban megnyílt Verseghy Ferenc fazekas, a népművészet ifjú mestere és Csonka József fafaragó kiállítása.

SULI-BULI. Szeptember 30-án, csütörtökön diák-díszbemutatóval kezdődik a budapesti Bem filmszínházban a Suli-buli című új magyar filmburleszk három hónapig tartó vetítéssorozata. A tervek szerint a Bem mozi állandó gazdája lesz a televízióban nagy sikerrel sugárzott film moziváltozatának.

AZ ALACSONY NYERSANYAGÁRAK több mint nyolcmilliárd dolláros veszteséget okoztak a harmadik világ országainak tavaly. A Ciem nevű kutatóközpont a havannai Granma című lap hasábjain jelentetett meg kiterjedt elemzést arról, hogy Latin-Amerika számára a tavalyi esztendő és az idei év a legfőbb kiviteli cikkeik árának rosszabbodását hozta.

TEGYÜNK TÖBBET SOMOGYÉRT. Kedden Kaposvárott Sugár Imre, a Somogy megyei Tanács elnöke tizenhét „Tegyünk többet Somogyért" kitüntető jelvényt adott át azoknak a megyében élő, onnan elszármazott és Somogyért munkálkodó személyeknek, akik kiemelkedő munkájukkal hozzájárultak a megye társadalmi, gazdasági és kulturális életének fejlesztéséhez.

A MAV vezérigazgatósága közli, hogy a vasutas nyugdíjasok és igényjogosult családtagjaik „visszavonásig érvényes" felülbélyegzéssel ellátott piros színű, arcképes igazolványait 1982. október 1. és december 31. között kicserélik. A MAV kéri nyugdíjasait, hogy az igazolványcsere miatt a közölt időben keressék fel nyilvántartó főnökségeiket. Az igazolványok kiállításához egy darab 4×4 centiméter nagyságú, fél évnél nem régebbi fénykép szükséges.

Az igazolvány kiállítási díja 10 forint.

A SAS skandináv légitársaság járatain november 15. és március 31. között 40—70 százalékkal csökkentett díjtételekkel lehet igénybe venni a turistaosztályt, ha az oda-vissza szóló jegyet indulás előtt legalább 15 nappal lefoglalják és kifizetik. Az árcsökkentés a légitársaság 11 országba — köztük Magyarországra — közlekedő járatán érvényes. A Lufthanza nyugatnémet légitársaság is csökkenti jegyeinek árát a téli időszakban, de csak a belföldi járatokon.

NÁDEXPORT. Fogynak a télen felhalmozott nádkupacok, s egyre üresebbek a tárolóhelyek a Velencei-tónál, ahonnan már feldolgozták, vagy kévébe kötve elszállították a tó termésének nagy részét. Kétszázezer kévét, hatvanötezer négyzetméternyi nádlemezt, négyszázezer négyzetméter nádszövetet és ötvenötezer négyzetméter kertészeti takarót szállítottak Nyugat-Németországba, Hollandiába, Dániába, Svédországba és Olaszországba.

(X) A József Attila Színház 1982. október havi bérletes műsora: PERRICHON ÚR UTAZÁSA: 9., szombat Premier 1. 10., vasárnap este R bérlet 1. 12., kedd Z bérlet 1. 14., csütörtök Y bérlet 1. 16., szombat C bérlet 1. 18., hétfő A bérlet 1. 22., péntek L bérlet 1. 24., vasárnap du. fél 3 Vasutas 1. 29., péntek, J bérlet 1. 30., szombat T bérlet 1.

(X) Köszönetnyilvánítás: Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik **Greschik Gyula** ny. egyetemi tanár temetésén részt vettek, vagy részvétnyilvánítással fájdalmunkban osztoztak. A gyászoló család.

BÁBFESZTIVÁL. A világ legjobb felnőtt bábszínházai és bábegyüttesei háromévenként Pécsett találkoznak. A hatodik találkozót október 12. és 16. között rendezik meg a mecsekaljai városban, házigazdája a Bóbita Bábszínház.

ÚJ ELEM. Új, a 109. számú elem felfedezését jelentették be nyugatnémet tudósok hétfőn az amerikai Michigan államban tartott nemzetközi fizikustalálkozón. Nevet még nem adott neki a Gesellschaft für Schwerionen Forschung nevű darmstadti intézet Ernst Roeckl vezette kutatócsoportja. Az új elemet vas céltárgynak felgyorsított bizmut atomnyalábbal való bombázása útján állították elő augusztus 29-én. A mesterséges elem gyorsan felbomlott, élettartama mindössze egy ötezred másodperc volt.

BUZA BARNA szobrászművész tárlata nyílt meg kedden Mezőhegyesen, az Ászész székházában. A kiállításon a jeles szobrász tíz terrakotta kisplasztikája, hat portrészobra, három lovas szobra és hatvan érme látható.

IJEDŐS MACSKÁK NE NÉZZENEK KRIMIT! A nevers-i Blond család tagjai Clau de Lelouch „Macska és egér" című rejtelmes történetet nézték lélegzetvisszafojtva a televízióban, amikor a macskájuk rájuk vetette magát. A család egyébként kedves és hízelgő kedvence a krimi alatt teljesen megvadult és karmolni, harapni kezdett. Blondnét és menyét kórházba szállították, ahol azonnal veszettség elleni szérumot kaptak. A macskát a rendőrség tette ártalmatlanná — lelőtték.

FAKITERMELŐ VERSENY kezdődött tegnap a Keszthely melletti Gyenesdiáson. A nem hivatalos Európa-bajnokságon induló 12 ország legjobb motorfűrész-kezelőit Soós Gábor mezőgazdasági és élelmezésügyi államtitkár köszöntötte.

BEMÁSZOTT a New York-i állatkertben egy jegesmedve ketrecébe, és ott lelte halálát egy harmincéves, „természetkedvelő" fiatalember. A szerencsétlenül járt férfi különös vonzalmat érzett a nagyvadak iránt. Először az oroszlánbarlangba, majd az elefánt ketrecébe akart bejutni. Amikor az örök eltávolították onnan, méltatlankodva csak annyit mondott: „közelebb kell kerülnünk az állatokhoz". Egy óvatlan pillanatban végül is sikerült „egészen közel kerülnie" — ha nem is az oroszlánhoz, vagy az elefánthoz — de a jegesmedvéhez, amely széttépte.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KONFERENCIA. Balatonfüreden tegnap megkezdődött a szocialista országok szakszervezeti központjai társadalombiztosítási vezetőinek konferenciája. A háromnapos tanácskozás ünnepi megnyitóján dr. Csehák Judit, a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára köszöntötte a részvevőket.

AZ OPERAHÁZ igazgatósága közli, hogy megbetegedések miatt az Erkel Színházban 30-án, csütörtökön este a C. bérletben meghirdetett Kékszakáll előadás helyett a Porgy és Bess kerül színre. A jegyek érvényesek, vagy kívánságra az Erkel Színház pénztáránál visszaválthatók.

ÚJ GALÉRIÁT AVATTAK. Kedden a főváros III. kerületében, a Lajos utca 158. szám alatt felavatták Budapest legújabb kiállítótermét. Az ünnepélyes megnyitón Farkasinzsky Lajos, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese mondott avatóbeszédet. A tegnap nyílt állandó tárlat anyagát Pátzay Pál, Bernáth Aurél és Szőnyi István munkáiból válogatták.

SZEMÉLYGÉPKOCSI ÉS AUTÓBUSZ ÖSSZEÜTKÖZÉSE. Budapesten a IX. kerület Páva utca és Tompa utca kereszteződésében Nagy Miklós 37 éves üzletvezető, budapesti lakos személygépkocsijával összeütközött egy, a BKV tulajdonát képező piros 12-es jelzésű autóbusszal. A baleset következtében a személygépkocsi utasa Sáfrán József 34 éves építésvezető, budapesti lakos a helyszínen meghalt. A súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett Nagy Miklóst, valamint a személygépkocsi két utasát a mentők kórházba szállították. A vizsgálat eddigi megállapítása szerint Nagy Miklós nem vette figyelembe a jobbkéz-szabályt. A rendőrség folytatja az ügy vizsgálatát.

FORGALMI VÁLTOZÁSOK. A Főv-inform jelenti: a II. kerületi Szépvölgyi úton a 100-as és a 102-es számú házak előtt a Vízművek egy forgalmi sávot felbontott.

Felsővezeték-karbantartás, illetve vágányjavítási munkák miatt villamospótlásról autóbuszok közlekednek: szeptember 29-ről 30-ra virradó éjszaka 1 órától 4 óráig a 6-os éjszakai villamosok vonalán, valamint a 49-es éjszakai villamosok vonalán a Kisrókus utca és a Déli pályaudvar között. 22 órától hajnali 3 óráig a 18-as, az 59-es, a 61-es és a 49-es éjszakai villamosok vonalán a Déli pályaudvar és a Moszkva tér között. Szeptember 29-én 8 órától 13 óra 30 percig a 26-os és a 37-es villamosok vonalán az Éles sarok és az Új-köztemető végállomás között.

A Legfelsőbb Bíróság döntése:

A gyilkos kalauz ítélete jogerős

Mint ismeretes, tavaly szeptemberben a Keleti pályaudvaron egy ládában elrejtett katona holttestére bukkantak. Az azonosítás folyamán kiderült, hogy *Katona István* szakaszvezető szeptember 13-án érkezett Budapestre Vásárosnaményből, s szolgálati helyére, Szombathelyre kellett volna utaznia. Szeptember 15-én jelentkezett a rendőrségen *Lengyel István* 28 éves, büntetlen előéletű MÁV-jegykezelő, s *elismerte, hogy a bűncselekményt ő követte el.*

A kalauz a gyilkosság napján Jugoszláviából érkezett haza, a nemzetközi vonaton teljesített szolgálatot. Délután két ismerősével sörözött, este nyolc óráig. Útban hazafelé, nem messzire lakásától, az utcán ismerkedett meg Katona Istvánnal, aki meglehetősen *ittas* állapotban volt. Lengyel felhívta a lakására, itallal kínálta, majd homoszexuális kapcsolatra tett ajánlatot Katonának. Először háromszáz, azután ötszáz forintot akart adni a sértettnek, aki könnyen ráállt az alkura. Amikor az a pénzt át akarta adni, a részeg Katona két rántott. Lengyel védekezett, egyik kezével kivédte a szúrást, a másikkal elkezdte fojtogatni Katonát, aki rövid időn belül elveszítette eszméletét, Lengyel azonban még legalább 5—10 percig nem engedte el a sértett nyakát. A halált *fulladás* okozta.

Az első fokú bíróság alkalmazta a jogtalan támadás elleni önvédelemre vonatkozó büntetőjogi paragrafust, de mert Lengyel ennek mértékét ijedtségből túllépve a sértett halálát okozva, emberölés bűntettében találta bűnösnek, hatévi szabadságvesztésre ítélte.

A *Legfelsőbb Bíróság fellebbezés folytán* tegnap tárgyalta az ügyet. *Elutasította* mind a vádhatóság súlyosbítási, mind a védelem enyhítési kérelmét, s *helybenhagyták* az első fokú ítéletet, ami ezzel *jogerőssé vált.*

—stépán—

IKR-közgyűlés

Négy változatban készítette el a Bábolnai Iparszerű Kukoricatermelő Közös Vállalat, az IKR 1983. évi tervét. A kedden Bábolnán megtartott igazgatótanácsülést megelőző részközgyűléseken ezeket vitatták meg a 240 taggazdaság képviselői.

A közgyűlés vitájában központi helyet kapott *a hozamok gazdaságos növeléséhez szükséges feltételek megteremtése.* Szólt erről *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter is. Többek között kiemelte az IKR-üzemeknek — amelyek az ország mezőgazdasági területének húsz százalékán gazdálkodnak — a népgazdaság gabonaprogramjában betöltött szerepét, hiszen a rendszerterület 526 000 hektárjának 32 százalékán gabonát termelnek.

Magánalapítvány

Kiosztották a Smohay-díjakat

Kedden Székesfehérváron, a Fekete Sas patikamúzeumban ünnepélyes külsőségek között adták át az idei *Smohay*-díjat és -ösztöndíjat. A huszonötezer forintos díjat az idén *El Kazovszkij* budapesti festőművész nyerte el, a havi kétezer forintos ösztöndíjra pedig ezúttal *Lendvai Antal* székesfehérvári grafikusművészt találta méltónak az alapítvány díjainak odaítéléséről döntő tíztagú kuratórium.

Az alapítványt *Smohay János* székesfehérvári kalaposmester és amatőr festőművész tette három éve azzal a céllal, hogy azt a tehetséges fiatal képzőművészek támogatására, illetve kiemelkedő képzőművészeti munkásság jutalmazására fordítsák. Az alapítvány kezelője a székesfehérvári *István-király Múzeum.*

A díjátadást követően megnyitották *Lugossy Mária* szobrászművész kamarakiállítását. A tavalyi Smohay-díjas művész — a fiatal szobrásznemzedék egyik legtehetségesebb tagja — fényesre politúrozott, üveggel, plexivel, természetes kristályokkal kombinált kisplasztikákkal mutatkozott be a székesfehérváriaknak.

Restaurálják a szigetvári dzsámit

Szigetváron megkezdődött az *Ali pasa dzsámi* — a mai belvárosi plébániatemplom — helyreállítása. Az ország egyik legértékesebb török kori építészeti emléke ez, restaurálása után megjelenésében, művészettörténeti jelentőségében vetélkedni fog a híres pécsi, *Gázi Kaszim pasa nagydzsámijával.* Kupolájában felújítják a hazai barokk falfestészet kiemelkedő alkotását, *Dorfmeister István* hatalmas freskóját, amely a várvédő Zrínyi Miklós megdicsőülését ábrázolja.

A szigetvári Ali pasa dzsámi előreláthatóan 1984-ben nyitja meg kapuit a látogatók előtt. Vasárnaponként istentiszteletet tartanak benne, a hét többi napján viszont a látogatóké lesz a csaknem négyszáz éves műemlék.

Lisztérzékeny gyermekek üdültetése

A vasasszakszervezet javaslatára szeptember 29. és október 26-a között a SZOT első ízben biztosítja 120 *lisztérzékeny általános iskolás* beutalását a Fejér megyei, vajtai gyermekszanatóriumba, ahol a tanév további részében enyhén mozgássérülteket fogadnak. A gluténmentes diétát fogyasztó gyermekek szervezetten eddig még nem üdülhettek. Most üdülés közben tanulnak is.

Jövőre már nyaralni térhetnek vissza Vajtára a lisztérzékeny gyermekek, augusztus 4. és 17-e között. Ugyancsak a jövő augusztusban 170 *cukorbeteg általános iskolást* fogad a SZOT boglárlellei gyermeküdülője. A kéthetes beutalójegy ára 308 forint.

Egy hét a világgazdaságban

Exportálni kellene, de...

Egynegyedével csökkent az OPEC olajtermelése

Az elmúlt hét fontosabb világgazdasági eseményeinek a középpontjában közvetlenül, vagy közvetve *az export fokozása állt.* Az elhúzódó válság idején minden ország kivitelével szeretne *úrrá lenni* halmozódó gazdasági gondjain, hiszen az eladások növekedése jótékony hatással van az ipari termelés, a beruházások, a munkanélküliség, a külkereskedelmi mérleg alakulására is.

Más tényezőkkel együtt az export emelkedése *meghozhatja a konjunktúrát,* megszilárdíthatja egy-egy ország világpiaci pozícióit. Csakhogy ami az egyik államnak export, az a másiknak *import.* A világ legtöbb országa egyensúlyi gondokkal küszködik, tehát az engedélyező hatóságok *kétszer is megnézik, mire fordítják a szűkös devizakészleteket.*

Elfáradt lokomotív

A világgazdaság normális „üzletmenete" idején sincs túlzottan könnyű helyzetük az exportálóknak, manapság azonban igen magasak a piacra jutás, vagy a piacon maradás követelményei. A belpolitikai problémákkal küszködő, a valamikor gazdasági lokomotívnak nevezett NSZK-ban nagy figyelmet keltett a Bundesbank jelentése, amely rámutat, hogy *csökken* a kereslet a nyugatnémet exporttermék iránt. A külső kereslet visszaesése szoros kapcsolatban van az NSZK külkereskedelmi partnereinek *kedvezőtlen* gazdasági helyzetével. A nyári hónapokban 8 százalékkal mérsékelték a beérkező exportrendeléseket, s egyelőre nem lehet lényeges javulásra számítani. Mindez azért is kedvezőtlen jel, mert a nyugatnémet gazdaság ez idáig *a növekvő külső keresletnek* köszönhette viszonylag szilárd konjunktúráját. A kivitelt tekintették az NSZK-ban a gazdaság motorjának, a recesszióból való kilábalás egyik legfontosabb tényezőjének.

Nem festett rózsás képet a nyugatnémet gazdaság idei kilátásairól az említett bankjelentés. Folytatódik az 1980 második felében óta tartó stagnálás (a bruttó társadalmi termék ugyan az első hat hónapban 4,7 százalékkal növekedett, de a számítás folyó árakon, tehát az inflációt figyelembe véve történt), a külföldi mellett *lanyhul a belföldi kereslet is,* megcsappant a beruházási kedv, visszaesett az ipari termelés, a vállalati csődök száma az esztendő végéig meghaladhatja a 12 ezret. A központi bank úgy véli, hogy még 1983 első felében sem várható a konjunktúra megélénkülése. Kedvező jel viszont, hogy a fizetési mérleg a tavalyi 10 milliárd márkás passzívum után az idén valószínűleg kiegyensúlyozott lesz, s csitul az infláció is.

Egyéb politikai és gazdasági témák mellett ugyancsak az export állt a brit miniszterelnök múlt heti japáni és kínai látogatásának a homlokterében. Thatcher asszony nem mulasztotta el Tokióban felhívni partnerei figyelmét arra, hogy szívesen venné a japán vásárlások *fokozását* az európai szigetországból. Továbbra is beárnyékolja a két ország kapcsolatát az évről évre fokozódó japán kereskedelmi aktívum, amely tavaly már 2,1 milliárd dollárra rúgott Nagy-Britanniával szemben. Az idei év első hat hónapjában *tovább romlott* a helyzet: míg Japán brit eladásait több mint 6 százalékkal növelte, az onnan történő vásárlás csaknem ugyanilyen mértékben csökkent.

Az elmúlt évek során London számtalanszor *sürgette* Tokiót vásárlásainak bővítésére. Elsősorban a nagy értékű gépek és berendezések — radarberendezések, repülőgépek, energetikai létesítmények stb. — importját látná szívesen a brit kormány és az ipari körök. Örömmel vennék azt is, ha a japán tőke *nagyobb érdeklődést* tanúsítana a brit üzleti élet iránt, elsősorban befektetések formájában. Csalódást keltett angol földön a Nissan autógyár visszakozása: a tervek szerint a Nissan csaknem 950 millió dolláros költséggel autógyárat létesített volna a szigetországban, évi 200 ezer gépkocsikapacitással. A világ egyik legnagyobb autógyára azonban *elhalasztotta* a döntést az óriásbefektetésről. Pedig Londonnak igen nagy szüksége volna a japán működő-tőkére.

Japán visszaesés

Lényeges gazdasági megállapodás nem született a két ország között a megbeszéléseken, Japan *nem tett igéretet* nagyobb vásarlásokra vagy kivitele korlátozására. Ez utóbbit annál inkább sem tehette, mert az angol miniszterelnök asszony látogatásának előestéjén tették közzé az export növekedési üteméről szóló drámai jelentést. Az idei évben az ország kivitele mindössze *5,4 százalékkal növekszik, viszont 1981-ben az export növekedése meghaladta a 13* százalékot. Számottevően csökken a gépek, az acél és a személyautók külföldi eladása.

Az export lendületének *megtörése* a „felkelő nap országa" számára azért lehet megrázó, mert Japánban a kivitel jelenti a gazdaság hajtóerejét, a kivitel expanziója az egész gazdasági és műszaki fejlesztésnek az alapeleme. Hasonlóan az NSZK-hoz, Japánban is arra számítanak, hogy a kivitel visszaesése *csak átmeneti* jelenség, a konjunktúra fellángolása ismét a „szokásos" exportözönt teszi majd lehetővé.

Visszatérve a Thatcher-látogatásra: Pekingben ugyancsak központi helyet foglaltak el a megbeszéléseken a gazdasági kérdések. Nagy-Britannia kínai viszonylatban is *növelni szeretné kivitelét,* az áruszállítások mellett szeretne részt kapni a beruházási programokból, legalábbis ami a berendezések szállítását illeti. A szigetországgal szemben fennálló 170 millió dolláros kínai kereskedelmi aktívumot London ugyancsak energetikai berendezések és távközlési rendszerek szállításával szeretné „ledolgozni". Kína viszont *érdekelt saját kivitelének további fokozásában,* de ugyanakkor igényt tart kedvezményes hitelekre is, amelyből bizonyára brit cégektől is vásárolna.

A múlt hét másik kínai vonatkozású eseménye az a bejelentés, hogy két amerikai olajtársaság jogot kapott a kínai part menti olaj kutatására. Az Atlantic Richfield és a Santa Fe Minerals saját kockázatára végzi a feltáró munkálatokat, ugyanis a kutatási költségek egy részét csak siker, vagyis *olajlelet esetén kapják vissza.* A tengeri olaj kutatására egyébként ez idáig japán és francia cégek kaptak koncessziót.

Fordulat

Ugyancsak az olajjal, valamint az exporttal kapcsolatos egy másik múlt heti esemény, az OPEC piacfigyelő bizottságának az ülése is. A soros megbeszélésre Abu Dhabiban került sor avégett, hogy a bizottság megvizsgálja az olajpiac helyzetét, a tavasszal megállapított kitermelési kvóták betartását. Szaúd-Arábia tagtársai tudomására hozta, hogy a jelenlegi *34 dolláros alapárat 28-ra fogja csökkenteni,* amennyiben a rentenskedő országok — elsősorban Irán és Líbia — nem tartják be a számukra megállapított „fejadagokat". A túltermelés és az árkedvezmények tovább élezhetik a piaci helyzetet, ronthatják a játékszabályokat betartó OPEC-országok értékesítési lehetőségeit.

Jelenleg *annyira alacsony* az olajkereslet, *hogy legalább három évig nincsen esély a „fekete arany" árának az emelésére.* Nem kizárt, hogy Szaúd-Arábia előbb-utóbb *beváltja* fenyegetéseit, s mérsékli az árakat. Persze a túlzott árcsökkentés — paradox módon — egyetlen nagy olajvilágcégnek sem érdeke, hiszen ezek a konszernek hatalmas tőkéket fektettek be új olajmezők kiaknázásába.

Az olajkereslet zuhanása a tőkés világ exportőreinek gondot okoz, ellenben az olajimportőrök *fellélegzenek.* Az első félévben a világon összesen 1,35 milliárd hordó olajat hoztak a felszínre, 8,2 százalékkal *kevesebbet,* mint 1981 első hat hónapjában! Ezen belül az OPEC termelése *23 százalékkal zuhant.* A legdrasztikusabban Szaúd-Arábia és Kuvait kényszerült visszafogni kitermelését, 29, illetve 39 százalékkal. Nyugat-Európa — az Északi-tengeren — 11 százalékkal *növelte* termelését, s ezzel tovább mérsékelte függését az OPEC-olajtól. A statisztikák tanúsága szerint, a kőolajexportőrök szervezete 35 százalékkal részesedik a világ teljes olajtermeléséből. A változások szelét jelzi, hogy ez az arány az elmúlt évtized közepén *még meghaladta az 50 százalékot...*

Gonda György—Szentgáli Péter

Bezárta kapuit a BNV

Vasárnap nyitotta ki utoljára kapuit az idei őszi BNV. A látogatókat e napon is változatos programok várták. Az idén először a *fogyasztók is leadhatták szavazatukat* az általuk *legjobbnak ítélt termékekre.* A díjakat vasárnap délután *Schiffert Ferenc,* a BNV igazgatója, valamint *Fellegi Tamás,* a közönségpályázatot megszervező és lebonyolító *Nagyító* című lap főszerkesztője adta át.

A tíz nap alatt mintegy hétszázezer vásárlátogató szavazott, s az eredmény: a közönség díját a *Borsodi Vegyikombinát* BNV nagydíjas PVC *homlokzatburkoló rendszere* nyerte el. Öt elismerő oklevelet is kiosztottak a közönség szavazatai alapján: ezeket a *VOSZK Propa fasírtpora,* a *Videoton* teletext vételére is alkalmas *Infracolor televíziója és sztereo rádió-magnója,* a *Budapesti Likőripari Vállalat Vilmoskörte pálinkája,* valamint a *Budapesti Tejipari Vállalat kávétejszine* érdemelte ki.

Este hét órakor a Rákóczi-induló hangjaival búcsúzott a minden eddiginél több, mintegy *kilencszázezer látogatót* fogadó őszi BNV.

Körösvölgyi László, a *Hungexpo vezérigazgatója* az MTI munkatársának adott nyilatkozatában összefoglalta a vásár tapasztalatait: Az idei őszi áruvetélkedő is igazolja, hogy a nehezebbé váló gazdasági körülmények sem akadályozzák, sőt, *ösztönzik a nemzetközi vásárok tevékenységét.*

— A vásár *nemzetközi tapasztalatcsere* volt a javából. A hazai vállalatok összehasonlíthatták portékáikat a bemutatkozó nagyszámú külföldi versenytárs termékkínálatával. Meggyőződhettek a fejlődő országok minden eddiginél nagyobb számban megjelent kiállítóinak árubemutatói alapján arról is, hogy *új versenytársak* jelentkeztek a fogyasztásicikk-iparban. Ezek az országok ugyanis éppen azokkal a cikkekkel — elsősorban könnyűipari termékekkel, háztartási elektromos kisgépekkel — szeretnének kereskedni a világban, amelyekkel magyar vállalatok is megjelennek.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 28-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3691,92	3695,62	3699,32
Belga frank	79,13	79,21	79,29
Dán korona	438,01	438,45	438,89
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Hollandi forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	144,75	144,89	145,03
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,90	43,94	43,98
Spanyol peseta	34,06	34,09	34,12
Svájci frank	1787,93	1789,72	1791,51
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 28-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3584,75	3806,49
Belga frank	5000	76,83	81,59
Dán korona	1000	425,30	451,60
Finn márka	100	775,20	823,16
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	53,22	56,52
Hollandi forint	1000	1359,36	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	140,54	149,24
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,00
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,62	45,26
Spanyol peseta	5000	33,07	35,11
Svájci frank	1000	1736,03	1843,41
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,36	23,74
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Vendégek a magyar pavilonban

Áruink a plovdivi vásáron

Kiküldött tudósítónktól.

Tegnap nyitotta meg kapuit a plovdivi vásár, amelyre 35 ország 1500 kiállítója hozta el termékeit. Hazánkból az idén 13 vállalat állít ki. Kiemelkedik bemutatónkból a Szerszámgépipari Művek CNC esztergája és NC 1000-es megmunkáló központja. Ez utóbbi példája az országok közötti ipari együttműködésnek is. A számítógéppel vezérelt berendezés központi egységének perifériáit és egyes részegységeit Bulgáriában gyártják.

A bolgár—magyar árucsere-forgalom bővült, tavaly 234 millió rubel volt az értéke, az idén pedig várhatóan eléri a 250 milliót. A kétoldalú tárgyalásokon szóba került a Magyar Hajó és Darugyár úszódaruinak exportja is, míg Bulgária MIZ traktorokat szállít cserébe. A közelmúltban aláírt szerződés értelmében jövőre 3,7 millió rubel értékű szerszámgép cseréjére is sor kerül.

A magyar pavilont a megnyitás napján felkereste *Todor Zsivkov,* a BKP KB főtitkára, az államtanács elnöke és kísérete.

Liftkonferencia

Hétfőn, az MTESZ székházában, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület rendezésében konferencia kezdődött a *hazai felvonók üzemeltetéséről,* a szerviztapasztalatokról, a gyártás és a szerelés hatékonyságának növeléséről.

Hazánkban *több mint 20 ezer lift* működik, illetve sokszor áll. Az elmúlt évben csaknem 3 ezer felvonót kellett *balesetveszély,* vagy szabálytalan üzemeltetés miatt leállítani. Különösen súlyos hiányosság, hogy a tervezők sokszor a forgalmi követelményeknek *nem megfelelő* felvonókat képzelnek el.

Losonczi Pál Lisszabonban

(Folytatás az 1. oldalról)

a díszlövések, majd az Elnöki Tanács elnöke megszemlélte a felsorakozott díszalakulatot.

Losonczi Pál a fogadtatást követően rövid nyilatkozatot adott a portugál sajtónak. A többi között a következőket mondotta:

— Rendkívüli örömömre szolgál, hogy élve Eanes elnök úr megtisztelő meghívásával, hazájukba látogathattam — mondotta. — Engedjék meg, hogy tolmácsoljam önöknek és önökön keresztül a portugál népnek a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, kormányának és népének őszinte üdvözletét és legjobb kívánságait. Napjaink nyugtalanító jelenségektől terhes nemzetközi életében látogatásom bizonyság arra, hogy még a földrajzi távolság és az eltérő társadalmi berendezkedés sem képezhet akadályt kapcsolataink ápolásában, ha él bennünk az egymás tiszteletén alapuló együttműködés őszinte vágya.

Losonczi Pál ezután szállására, a Queluz-palotába hajtatott, majd felkereste a portugál főváros legjelentősebb műemlék együttesét, a Jeromos-kolostort. Messze századokat idéz a kolostor históriája, amelynek helyén egykor csak egy kis kápolna állt, innen indultak hosszú útjaikra a hajósok, köztük például a legendás hírű Vasco de Gama is. Ezen a helyen kezdeményezte mintegy négy és fél évszázaddal ezelőtt I. Manuel király annak a kolostornak az építését, amely a későbbi időkben folyamatosan kiteljesedett, s ma is Lisszabon egyik legvonzóbb látványossága.

Az Elnöki Tanács elnöke koszorút helyezett el *Luis Vaz de Camoes* sírján, akit Portugália XVI. századi költőfejedelmeként emlegetnek, s Luziádák című eposza révén — amelynek nem csekély, bár történelmileg kevésbé igazolható magyar vonatkozása is van — a portugál költészet mindmáig legjelentősebb egyéniségeként tartanak számon.

Ennyit a régmúlt idők lapjairól, mert noha a nagy múltú tengerparti város ezernyi formában képes a vendég elé idézni a történelmet, a magyar államelnök portugáliai látogatása mindenekelőtt aktuális nemzetközi — és a kétoldalú kapcsolatokat érintő — kérdéseinek tükrében érdemel megkülönböztetett figyelmet. Portugál politikai körökben és a sajtó hasábjain egyaránt emlékeztetnek arra, hogy Losonczi Pál mostani utazása a viszonzását jelenti Eanes elnök 1979 márciusában tett magyarországi látogatásának. Felelevenítik az Országház Vadász-termében akkor elhangzott szavakat, amelyek szerint Helsinki szellemében reális lehetőség van országaink közeledésére, függetlenül a különböző társadalmi berendezkedéstől. Ez az alapelv tette lehetővé Losonczi Pál mostani útját, nemkülönben az a szándék, hogy a két ország között korábban aláírt államközi egyezményeket — különösen azok következetes és tartalmasabb végrehajtását — újra áttekintsék.

Ezt a törekvést igazolja, hogy a késő délutáni órákban Losonczi Pál a Belém-palotában találkozott Eanes elnökkel, s ezzel megkezdődtek a két államfő közötti hivatalos tárgyalások.

Díszvacsora pohárköszöntőkkel

A Portugál Köztársaság elnöke és felesége hétfőn este, magyar idő szerint 22 órakor, az Ajuda-palotában díszvacsorát adott Losonczi Pál és felesége tiszteletére. Ezen a két államelnök pohárköszöntőt mondott.

Eanes elnök elöljáróban hangsúlyozta: Portugália nyílt kapcsolatokat tart fenn más népekkel, s ez a látogatás is bizonyítja, hogy folytatódik külkapcsolatai fejlődésének történelmi hagyománya. A portugál külpolitika — emelte ki — a szövetségesekkel való szolidáris együttműködés, a két- és több oldalú tárgyalási keretek stabil rendszerében valósul meg, oly módon, hogy biztosítsa Portugália biztonságának feltételeit, és segítsen kézben tartani azokat a válsághelyzeteket, amelyek közvetlenül érintik nemzeti céljait. Portugália szövetségi helyzete a stratégiai egyensúly szilárdságát törekszik megerősíteni. Ebben az összefüggésben a portugál külpolitika arra törekszik, hogy mérséklő szerepet töltsön be olyan térségekben, mint Afrika déli része, ahol meg tudja könnyíteni a párbeszédet a különböző felek között és ahol elősegítheti a feszült és erőszak alkalmazásával fenyegető helyzetek enyhítését. Sajnos — fűzte hozzá Eanes —, sok olyan válsághelyzet van a nemzetközi életben, amely nyugtalanítja a felelős és szabad emberek lelkiismeretét.

A portugál államfő kiemelte: védjük az államok közötti normális kapcsolatokat és — a kölcsönös függőség és az érdekegyensúly alapján — elismerjük a jelen világ alapvető realitásait. E kölcsönös függőségi viszonyok a kölcsönös érdekeken alapuló kapcsolatok kialakítását sugallják mind gazdasági, mind műszaki és kulturális területen. Ezzel kapcsolatban mutatott rá a vendéglátó államfő arra, hogy az egymás felfogásbeli különbségeit tiszteletben tartó „megismerési igény" erősíti a megértés szálait, és kialakítja azokat a rendszeres érintkezési csatornákat, amelyek a biztonság és a béke garanciái.

A magyar—portugál kapcsolatokról szólva Eanes elnök úgy vélte, hogy az elmúlt nehéz időszak problémái még nem tették lehetővé az államaink közötti kontaktusok lehetőségeinek teljes kiaknázását. Léteznek azonban Magyarország és Portugália között olyan fontos szerződések, amelyek lehetővé teszik, hogy bizakodással tekintsünk kapcsolataink jövőjére.

Losonczi Pál válaszában hangoztatta: a diplomáciai kapcsolatok helyreállítását követő államközi egyezmények sorát, az ezek alapján megkezdett együttműködést olyannak tekintjük, amelyet a jövőben a kölcsönös érdekek figyelembevételével tovább kell bővítenünk. Meggyőződésünk, hogy egymás lehetőségeinek alaposabb megismerésével, kellő körültekintéssel még számos kölcsönösen előnyös együttműködési formát és területet találhatunk. A Magyar Népköztársaság kormánya őszintén törekszik arra, hogy fejlessze és elmélyítse kölcsönösen előnyös együttműködését a Portugál Köztársasággal.

Az Elnöki Tanács elnöke is szóba hozta, hogy országaink társadalmi berendezkedése eltérő, különbségek vannak külpolitikai orientációnkban is. Hangot adott meggyőződésünknek: népeink barátságának erősítése, a békés egymás mellett élés szellemében folyó együttműködés elmélyítése és sokoldalúvá tétele, egymás kölcsönös, jobb megismerése megfelel mind a Portugál Köztársaság, mind a Magyar Népköztársaság érdekeinek, s egyben jól szolgálja a nemzetközi enyhülés, az európai biztonság és együttműködés ügyét is. Különös jelentőséget tulajdonítunk ennek napjainkban — tette hozzá —, amikor a nemzetközi politikában sajnálatos módon elszaporodtak a negatív jelenségek. Ez arra ösztönöz bennünket, hogy ne szemléljük közömbösen a nemzetközi légkör rontására, az enyhülési folyamat feltartóztatására irányuló kísérleteket.

A Magyar Népköztársaság az egész emberiséget érintő súlyos kérdések megoldhatóságára vonatkozóan nem táplál illúziókat — szögezte le az Elnöki Tanács elnöke. — Tudatában van annak, hogy a Helsinkiben elfogadott elvek valóra váltása nem könnyű, de lehetséges és szükséges. A békének és a békés egymás mellett élésnek nincs ésszerű alternatívája.

Az országainkat összekötő szálak erősítését, kapcsolataink ápolását fontosnak tartjuk, és készek vagyunk ezen az úton tovább haladni. Az önnel folytatott eszmecseréim, elnök úr, meggyőztek arról, hogy az emberiség sorsát érintő nagy kérdésekben nézeteink közel állnak egymáshoz. Ez bizonyára segíti egyetértésünket a népeink jó viszonyának fejlesztését érintő kérdésekben. Meggyőződésünk, hogy a népeink közötti együttműködés folytatódni és bővülni fog — zárta pohárköszöntőjét Losonczi Pál.

Kiss Gy. János

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA • KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA • KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Hazánkba érkezett a Luxemburgi KP elnöke

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására hétfőn Budapestre érkezett *René Urbany*, a Luxemburgi Kommunista Párt elnöke.

A vendéget a Ferihegyi repülőtéren *Horn Gyula*, a KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta.

Közlemény az Olasz Kommunista Párt küldöttségének látogatásáról

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására szeptember 20—27. között hazánkban járt az Olasz Kommunista Párt küldöttsége *Franco Raparellivel*, az OKP Központi Bizottságának tagjával az élén.

A küldöttség tanulmányozta az MSZMP tevékenységét, ezen belül az ifjúság körében végzett pártmunka módszereit, tapasztalatait. A delegációval megbeszélést folytatott *Baranyai Tibor*, a KB párt- és tömegszervezetek osztályának vezetője. A vendégek budapesti és vidéki programjuk során ellátogattak ipari és mezőgazdasági üzemekbe, párt-, tömegszervezeti és tanácsi vezetőkkel találkoztak.

Vöröskereszt-küldöttség utazott Moszkvába

A Szovjet Vöröskereszt meghívására hétfőn küldöttség utazott Moszkvába *Hantos Jánosnak*, a Magyar Vöröskereszt végrehajtó bizottsága elnökének vezetésével, hogy részt vegyen a szocialista országok vöröskereszt társaságainak konzultatív találkozóján. A megbeszéléseken megvitatják a nemzetközi vöröskereszt-mozgalom időszerű kérdéseit.

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács *Frey Andorné dr. Rákos Ágnest*, a budapesti pártbizottság oktatási igazgatóságának helyettes vezetőjét több évtizedes kiemelkedő munkásságáért nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetésben részesítette. A kitüntetést *dr. Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára hétfőn adta át.

Az Elnöki Tanács *Varga Jenőnek*, a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezete budapesti bizottsága titkárhelyettesének, a szakszervezeti mozgalomban végzett több évtizedes, eredményes munkája elismeréséül nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést *Juhász Ottó*, a HVDSZ főtitkára hétfőn adta át.

Kormányközi bizottság ülése

Berendezések a Paksi Atomerőműnek

Hétfőn Budapesten, a Duna Intercontinental-szállóban magyar és szovjet külkereskedelmi vállalatok képviselői szerződést írtak alá a Paksi Atomerőmű III. és IV. blokkjához szükséges gépi berendezések szállításáról. Az okmányt magyar részről *Verle Győző*, az Erőmű Beruházási Vállalat vezérigazgatója, szovjet részről pedig *Vlagyimir Monahov*, az Atomenergoexport összszövetségi külkereskedelmi egyesülés elnöke látta el kézjegyével. A szerződés aláírásánál jelen volt *Alekszej Antonov*, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese és *Méhes Lajos* ipari miniszter.

Az atomerőművi berendezések szállításáról szóló szerződés megkötésére az atomenergetikai kormányközi bizottság VII. ülése kapcsán került sor, amelyet szeptember 28—29-én Budapesten tartanak. A bizottságot hét európai KGST-ország és Jugoszlávia képviselői 1979-ben hozták létre a sokoldalú gyártásszakosítás keretében, az országok által vállalt kötelezettségek koordinálására és ellenőrzésére. A tanácskozás során áttekintik az atomerőművi berendezések sokoldalú nemzetközi gyártásszakosításáról, kooperációjáról, valamint a kölcsönös szállításokról szóló egyezmény megvalósítása érdekében végzett munkát. Megvizsgálják milyen intézkedések szükségesek az atomerőművi berendezések minőségének további javítására, a kiégett nukleáris fűtőelemek kiegészítő tárolói berendezéseinek gyártásszakosítására és kooperációjára.

A delegációk vezetői látogatást tesznek a Paksi Atomerőműben is.

Magyar—ausztrál parlamenti tárgyalások Budapesten

Vasárnap, az országgyűlés meghívására, *Ian Louis Robinsonnak*, a Nemzeti Agrárpárt képviselőjének vezetésével hivatalos látogatásra ausztrál parlamenti küldöttség érkezett hazánkba.

Péter János, az országgyűlés alelnöke hétfőn az Országházban fogadta az ausztrál küldöttséget.

A megbeszéléseken áttekintették a két parlament közötti együttműködés fejlesztésének lehetőségeit, valamint nemzetközi gazdasági kérdéseket vitattak meg. Ausztrál részről nagy érdeklődést mutattak a magyar belpolitika, a gazdasági és kulturális élet eredményei iránt.

A megbeszélések után *Péter János* vacsorát adott az ausztrál küldöttség tiszteletére.

Küldöttségünk hazaérkezett

Igazságügyi tanácskozás

Hazaérkezett *dr. Markója Imre* igazságügy-miniszter, aki küldöttség élén részt vett a szocialista országok igazságügy-miniszтereinek értekezletén Ulánbátorban.

Az értekezlet első napirendi pontjaként a miniszterek tájékoztatást adtak az országaik jogi életében az előző miniszteri értekezlet óta bekövetkezett fejlődésről. A második napirendi pont keretében igazságügy-miniszterünk vitaindító előadása alapján megtárgyalták a társadalom bevonásának lehetőségeit a jogsértések elleni küzdelembe.

Az értekezlet részvevői zárónyilatkozatot fogadtak el, amelyben értékelték a tanácskozás eredményeit, és kifejezték mély aggodalmukat a nemzetközi jognak napjainkban tapasztalható durva megsértése miatt a világ különféle térségeiben, különös tekintettel Izrael libanoni agressziójára és a nyugat-bejrúti tömegmészárlásra. Az értekezleten részt vett 13 ország igazságügy-miniszterét fogadta *Zsambin Batmönh*, a Mongol Népköztársaság miniszterelnöke.

A delegáció fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Badamtarin Baldo*, a Mongol Népköztársaság nagykövete, valamint *Nyikita Ivanovics Darcsijev*, a Szovjetunió nagykövetségének tanácsosa.

Riga, Jereván

Magyar napok a Szovjetunióban

Lettország fővárosában, Rigában, hétfőn *dr. Juhár Zoltán* belkereskedelmi miniszter nyitotta meg a magyar gazdasági és műszaki napok rendezvénysorozatát. Beszédében a miniszter szólott népgazdaságunk helyzetéről, s az eredmények mellett ismertette az ország problémáit, gondjait is.

Hangsúlyozta: a jelenlegi nehéz helyzetben a legcélravezetőbb út az intenzív fejlődésre való áttérés meggyorsítása, a termelési szerkezet korszerűsítése, a hatékonyság és az exportképesség javítása. Mindezt természetesen a szocialista országokkal, így elsősorban a Szovjetunióval való szoros együttműködésben kell végrehajtani. Emlékeztetett arra, hogy a nyitott gazdaságú Magyarország legfontosabb célja az export bővítése és az export minőségének javítása.

Nagy érdeklődés közepette kezdődött meg hétfőn Jerevánban, az Örmény SZSZK fővárosában a Magyar Kereskedelmi Kamara rendezésében a magyar gazdasági és műszaki napok rendezvénysorozata. Az ünnepélyes megnyitón beszédet mondott *H. A. Drampjan*, az Örmény SZSZK autóközlekedési minisztere és *Pullai Árpád*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, közlekedés- és postaügyi miniszter.

Pullai Árpád beszédében hangsúlyozta: tekintettel a két ország igen jelentős gazdasági kapcsolataira, az eddiginél nagyobb figyelmet kellene fordítani az új típusú kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok kimunkálására. A szakemberek ennek megfelelően új kooperációs és egyéb együttműködési szerződéseket írhatnának alá. Igen fontos lenne az integrációs folyamat gyorsítása — mondotta —, így például el lehetne kerülni a párhuzamos kutatásokat, illetőleg az ezekkel járó pénzpazarlást. Ezzel örmény vendéglátójának beszédére utalt. Drampjan ugyanis elmondotta: nemrégiben Magyarországon járva, meglepetéssel tapasztalta, hogy az autóközlekedés területén ott és Örményországban hasonló kutatások folynak. Pullai Árpád ezután ismertette a magyar népgazdaság helyzetét és a terveket.

A rendezvénysorozat ünnepélyes megnyitója az *Üdvözlet Magyarországról* című film vetítésével ért véget. Pullai Árpád később megnyitotta a Konsumex külkereskedelmi vállalat könnyűipari termékekből rendezett kiállítását.

Egy hét a világgazdaságban

Nyíltan a nehezebbet

A *kényszer* — talán ezt a szót lehetne manapság a legtöbbször hallani a fejlett tőkés országok kabinetjeinek ülésén akkor, amikor *gazdaságpolitikai* kérdésekről esik szó. Egyre gyakrabban hangzik el valószínűleg az is: *nincs más választásunk, szűkült a mozgástér.* Válságban ez aligha lehet másképp. A tőkés világban ugyanis nem inflációs gondok vannak, nem a munkanélküliség a baj, még csak nem is a külső egyensúly megingása vagy az elavult termékszerkezet okoz fejfájást, hanem *a négy tényező együttvéve.*

Képzeljünk el egy hadsereget, mélyet a siksáqon minden oldalról támadnak, az egyes szakaszokon viszont már bevethető tartalék sincs. Mindezt tetézi a gazdasági növekedés lelassulása vagy megállása, s ennek következtében egyszerűen *nem keletkezik elosztható nemzeti jövedelemtöbblet.*

A nagyobb bajok helyett

Az ilyen helyzet nem ritkán arra kényszerít, hogy a kormányon levő pártok felülvizsgálják akár saját választási programjukat. Franciaországban a szocialisták társadalmi programokat hirdettek, az életszínvonal javítását helyezték kilátásba, más tőkés országoktól eltérően, a gazdasági növekedés *fokozásának* adtak prioritást. Úgy tűnik azonban, hogy a gazdaság lassabban „termelte ki" a programok feltételeit a szükségesnél. A fokozódó infláció és a megbomló külső egyensúly láttán a kormánynak *cselekednie kellett,* júniusban már az árakkal együtt *a béreket is befagyasztották,* most pedig a létfenntartási költségek emelkedése miatti bérpótlékok rendszerét vizsgálták felül. Az új megközelítés lényege: a dolgozók nem a statisztikailag *regisztrált* áremelkedések alapján kapják a fizetésemelést, hanem a *„betervezett" infláció figyelembevételével.* Előfordulhat tehát, hogy az életszínvonal *esni fog.* A szocialista kormány nyilvánvalóan *nem volt boldog akkor, amikor ezt a lépést el kellett határoznia.* Úgy tűnik azonban, hogy a választási ígéretek mechanikus fenntartása *még nagyobb bajokhoz vezetett volna.* A szocialista kormány tehát *realista módon cselekedett.*

Van egyébként a fenti rendszernek egy nem elhanyagolható tulajdonsága: *világossá teszi az ország állapota és az egyén életszínvonala között a kapcsolatot.* Most persze a legtöbb kommentátor csak azt emeli ki, hogy a rendszeren *a dolgozó* veszíthet. Előfordulhat azonban elvileg az is, hogy *a dolgozó többlethez jut akkor, ha a tényleges infláció a betervezett mértékűnél alacsonyabb.* A dolgozók tehát annak tudatában élhetnek, hogy mindennapi munkájuk *közvetlenül* befolyásolhatja boldogulásukat. Ha egy esetleges nyersanyagár-emelkedést a termelési költségekben sikerül ésszerűsítéssel, hatékonyságnöveléssel ellensúlyozni úgy — ha ezt az országban a többség teszi — *a tervezetthez képest jobban járnak.* Ha viszont mindenki „igyekezzen csak a másik, az én lazsálásomat még elbírja a gazdaság"-szerű ideológiával közelít a mindennapokhoz, úgy nyilvánvalóan, az előre várthoz képest ténylegesen mindenki *rosszabbul jár.* Még azok is, akik egyébként igyekeztek...

Franciaországban — annak ellenére, hogy ott az árfolyam egy kicsit a nemzeti „gloire" része — ebben az évben már *kétszer leértékelték a frankot, és a szaksajtó a harmadik devalváció szükségességéről ír.* A *Mauroy*-kormány nyilvánvalóan *nem jókedvében* határozott el leértékelést, hanem azért, mert nem volt más választása. Mint ahogy — aligha tehetett mást Mexikó, mint a válsághelyzetben a szigorú devizagazdálkodás bevezetését, és ilyen meggondolásból nyúlt Jugoszlávia a beruházások szigorú korlátozásának eszközéhez. Fel kell tételezni, hogy mindegyik kabinet *tudta, hogy amit tesz, nem megy mellékhatások nélkül.* Az egyensúlyt helyreállítani kívánó csomagok a fejlett tőkés országokban sokszor *a „jóléti állam" gyakorlatának olyan elemeit kérdőjelezik meg, amelyekhez a polgárok évtizedek óta hozzászoktak.* Népszerűek ezek a lépések? Nyilvánvalóan nem, de a mozgástér más alternatívát a legtöbb esetben nem mutat kivitelezhetőnek.

A svéd alternatíva

Figyelemre méltó viszont az, hogy a gazdasági környezet szigorodását néhol *tudatosan a döntéshozatalban való részvétel kiterjesztésével kívánják ellensúlyozni.* Vegyük például a „participáció" svéd tervét, mely a vasárnap lezajlott svéd választások egyik központi kérdése volt. A szociáldemokraták elképzelése szerint *egyszázalékos adót vetnének ki a fizetésekre s vállalati profitokra egyaránt, és az így befolyó összegekből alapot létesítenének.* Ez az alap lenne aztán a forrása annak, hogy lassacskán a svéd ipar nagy hányada *kollektív tulajdonba kerülne.* Az összeget ugyanis a szakszervezetek kezelnék, abból részvényeket vásárolnának, beruháznának, munkaalkalmat teremtenének. A tervet, bármennyire is „demokratikus", a svédek többsége *ellenzi.* Talán azért, mivel az érintettek a tervet jövedelmük *csökkentéseként* értelmezik, anélkül, hogy annak kedvező hatását ugyancsak világosan látnák. Az sem lehetetlen, hogy sokan *kevéssé biznak* abban, hogy a szakszervezetek — hiszen más az eredeti feladatuk — a pénzt valóban hatékonyan tudnák befektetni.

Amiért ellenzik

A héten tovább keresték a szövetségi rendszerek tagjai a megoldást a gázvezetékügyben. A jelek szerint az USA hajlandó volna visszavonulni ebben az egy konkrét esetben akkor, ha a nyugat-európai kormányok hajlandóak a Szovjetunióval folytatott kereskedelem feltételeit „a teljes paletta szélességében" szigoritani. Vagyis: *megvalósulhat a földgázvezeték — legalábbis szankciókat nem alkalmaznak Nyugat-Európa ellen —, de általában szigoritaniuk kellene a hitelkondiciókat a nyugat-európaiaknak, fel kellene hagyniuk azzal, amit Washington a szovjet kereskedelem „szubvencionálásának" nevez és vállalniuk kell, hogy a tervezett második földgázvezetékhez semmiképpen sem nyújtanak támogatást.* Az USA tehát hajlandó lenne egy lépést hátra megtenni, ha cserébe *többel* haladhat előre...

Érdemes azonban visszatérni még azokra a tényezőkre, melyek az embargó kapcsán az USA és Nyugat-Európa között egy szövetségi rendszerben kétségtelenül *feltűnő vitához* vezettek. Valószínűleg sokakat meglepett, hogy egymástól függetlenül, mindegyik olyan nyugat-európai ország kormánya, melynek vállalatai között jelentős *beszállítók* voltak, szembeszegültek Washingtonnal. Túl azon, hogy egyik kormány sem szereti, ha egy másik fővárosból mondják meg neki, *mit csináljon* otthon, a bejelentett szankcióknak voltak más elvi vonatkozásai is.

Az USA szankcióinak „második hulláma" arra kényszerítette volna a nyugat-európai cégeket, hogy már megkötött szerződéseket ne teljesítsenek. Egy ilyen gyakorlat kialakulása pedig *egyetlen tőkésnek sem lehet érdeke.* Az aláírt szerződés ugyanis szent, ezen alapul az áruforgalom országon belül és országok között egyaránt. Ha az egyes tőkés cégek „megszokják", hogy a kormányok egy tollvonással megsemmisíthetik hosszú hónapok tárgyalásainak eredményét, *kevésbé fognak vállalkozni.* Ez meg senkinek sem lenne érdeke. Ezért képviseli most e kérdésben Nyugat-Európa a rendszer legjelentősebb hatalmával szemben is a kapitalizmus igazi érdekeit.

Gonda György — Szentgáli Péter

Bezárt a bécsi vásár

Vasárnap délután befejeződött a 116. Bécsi Nemzetközi Vásár. Kilenc nap alatt 700 000 látogató kereste fel a vásárt, kísérő rendezvényeit és kiállításait.

Külön érdekessége volt a bécsi vásárnak az 57. alkalommal megrendezett feltalálóvásár.

Általánosságban a bécsi őszi vásár megfelelt a gazdasági szakértők várakozásainak. Elsősorban a fogyasztási cikkek terén jöttek létre jó üzletek. A vásáron részt vevő 22 magyar vállalat összesen 2200 négyzetméter kiállítási területen széles áruskálát mutatott be az osztrák érdeklődőknek. A részben új piacok feltárását célzó bemutató igazolta a kiállítóknak azt a várakozását, hogy Ausztriában az üzleti kapcsolatokat bővíteni lehet. Örvendetes, hogy az idei bécsi őszi vásáron részt vevő közel 4000 vállalat közül egy magyar vállalat, éspedig a Csepel Vas- és Fémművek nevéhez fűződik a rendezvény legnagyobb üzletkötése: *56 millió osztrák schilling* értékű exportmegállapodást írt alá osztrák partnerével.

Jelentős érdeklődés mutatkozott a Komplex által kiállított mezőgazdasági gépek iránt is.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre, forintban	Eladási
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3691,92	3695,62	3699,32
Belga frank	80,30	80,38	80,46
Dán korona	432,47	432,90	433,33
Francia frank	545,49	546,04	546,59
Holland forint	1406,94	1408,35	1409,76
Japán yen (1000)	145,71	145,86	146,01
Kanadai dollár	3107,80	3110,91	3114,02
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1544,51	1546,06	1547,61
Olasz líra (1000)	27,38	27,41	27,44
Osztrák schilling	219,65	219,87	220,09
Portugál escudo	44,12	44,16	44,20
Spanyol peseta	34,06	34,09	34,12
Svájci frank	1804,48	1806,29	1808,10
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3838,13	3841,97	3845,81

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3584,75	3806,49
Belga frank	5000	77,97	82,79
Dán korona	1000	419,91	445,89
Finn márka	100	779,65	827,87
Francia frank	500	529,66	562,42
Görög drachma	500	53,22	56,52
Holland forint	1000	1366,10	1450,60
Japán yen (1000)	10 000	141,48	150,24
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	3017,58	3204,24
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1499,68	1592,44
Olasz líra (1000)	50 000	26,59	28,23
Osztrák schilling	1000	213,27	226,47
Portugál escudo	5000	42,84	45,48
Spanyol peseta	5000	33,07	35,11
Svájci frank	1000	1752,10	1860,48
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,36	23,74
USA-dollár	100	3726,71	3957,23

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Árfolyam 100 egységre, forintban
Albán lek	—	289,00
Bolgár leva	20	1676,14
Csehszlovák korona	500	170,00
KNDK von	—	910,42
Kubai peso	20	1328,80
Lengyel zloty	1000	34,14
Mongol tugrik	100	352,87
NDK-márka	100	532,00
Román lei	100	170,00
Szovjet rubel	10	1700,00
Vietnami dong	—	154,45

Külföldi kereskedők

Kisipari termékbemutató

Harmincöt szakma képviseletében 250 kisiparos mutatja be közel 3000 termékét azon a kiállításon, mely hétfőn délelőtt nyílt meg Budapesten, az Országos Piackutató Intézet bemutatótermében.

A kiállítás célja, hogy *a kézműves kisipar exportlehetőségeit feltárják.*

A megnyitón *Csáki Tiborné,* az ARTEX vezérigazgatója elmondotta, hogy első ízben rendeztek ilyen kiállítást, ahol a kézműves kisipar évente előállított 200—250 millió forint értékű termékeit reprezentáló cikkeket bemutatják. Jelenleg még ezekből a gyártmányokból csak nagyon kevés kerül külföldre. Az ARTEX Külkereskedelmi Vállalat elsősorban a szövetkezeti ipar hasonló termékeit exportálja. A vállalat mintegy 30 ezer cikkelemből álló éves kivitele eléri a 4 milliárd forintot. Az előzetes elképzelések szerint a kézműves kisipar termékeinek exportja révén ez a forgalom évente további 40—50 millió forinttal növelhető. Igaz, ehhez az is szükséges, hogy a kézművesek termékei nemcsak minőségben, hanem *árban is* versenyképesek legyenek. A külföldi piacokon jelenleg igen erős a verseny és a legtöbb cikknél a kínálat meghaladja a keresletet.

A kiállításra, amely egyben börze is, számos külföldi kereskedő érkezik, elsősorban az NSZK-ból, Ausztriából, Svédországból, az ARTEX Budapesti Nemzetközi Vásárra érkezett külföldi partnerei is ellátogatnak a bemutatóterembe. A kiállított termékeket a Népi Iparművészeti Tanács és az iparesztétikai lektorátus minősíti. A KIOSZ társadalmi szervezete, a Kisipari Kézműves Tanács névsort készít a minősített termékek gyártóiról és a névsorba felvett kisiparosok okleveleit, illetve a termékükre megkülönböztető emblémát kapnak.

A kiállítás szeptember 28-ig tart nyitva.

A KOPINT jelenti

Zuhan a cukor ára

A hónap elején még emelkedő ártendenciájú nemesfémek jegyzése a múlt héten ismét csökkent: az arany 4,3, a platina 7,6 százalékkal lett olcsóbb, az ezüst átlagára alig változott. Ugyancsak a hónap elején a színesfémek ára valamivel magasabb volt az augusztus havi átlagnál, de az előző héten ez a tendencia is megváltozott, stagnálás, illetve 2—3 százalékos süllyedés jellemezte a tőzsdei árakat. Az USA csökkenti cukorimportját, ezáltal a világ cukorkészletei felduzzadnak és ez az árakat máris lefelé nyomja. A múlt héten 5,7 százalékkal zuhantak a cukorárak, a kakaó ára viszont emelkedő tendenciát mutat.

Tőzsdei jegyzések
1982. szeptember 13—18.

Réz: huzaltuskó, London, font/t	833,50
Ón:	7370,000
Ólom:	299,25
Horgany:	441,25
Alumínium	567,00
Nikkel:	2436,50

Venezuelai parlamenti küldöttség Budapesten

Az országgyűlés meghívására venezuelai parlamenti küldöttség érkezett hétfőn Budapestre. A *dr. Armando Sánchez Bueno*, a venezuelai képviselőház elnöke vezette delegáció a két ország együttműködéséről, parlamenti kapcsolatainak továbbfejlesztéséről tárgyal majd. A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke fogadta. Jelen volt *José L. Silva-Méndez*, a Venezuelai Köztársaság budapesti nagykövetségének követtanácsosa.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

A Pánhellén Szocialista Mozgalom küldöttségének látogatása

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására szeptember 16—20. között hazánkban járt a Pánhellén Szocialista Mozgalom (PASZOK) küldöttsége, *Kosztasz Tomasz* és *Dimitrisz Kusztasz*, a PASZOK külügyi bizottságának tagjai. A görög vendégekkel megbeszélést folytatott *Horn Gyula*, a KB külügyi osztályának helyettes vezetője és *Pálos Tamás*, a KB agitációs- és propagandaosztályának helyettes vezetője. Kölcsönösen tájékoztatták egymást pártjaik tevékenységéről.

Szürös Mátyás olaszországi megbeszélései

Az Olasz Kommunista Párt Központi Bizottságának meghívására szeptember 15—20. között Olaszországban tartózkodott *Szürös Mátyás*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KB külügyi osztályának vezetője.

Szürös Mátyás megbeszéléseket folytatott Rómában *Giancarlo Pajettával és Paolo Bufalinival*, az OKP vezetőségének tagjaival, valamint *Antonio Rubbival* és *Rodolfo Mechinivel*, a központi bizottság tagjaival, a KB külügyi osztályának vezetőjével, illetve helyettes vezetőjével a nemzetközi élet, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom néhány időszerű kérdéséről, valamint a két párt kapcsolatairól. Találkozott továbbá *Adalberto Minuccival* és *Michele Venturával*, a vezetőség tagjaival. Az MSZMP képviseletében részt vett Pisában az olasz kommunista sajtó központi ünnepségén.

Szürös Mátyás római tartózkodása során látogatást tett az Olasz Szocialista Pártnál és megbeszélést folytatott a két pártot érintő kérdésekről *Margherete Boniver* szenátorasszonnyal, az OSZP külügyi osztályának vezetőjével.

Dr. Markója Imre Ulánbátorba utazott

Dr. Markója Imre igazságügy-miniszter, igazságügyi delegáció élén hétfőn Ulánbátorba utazott, ahol a szocialista országok igazságügy-minisztereinek konzultatív tanácskozásán vesz részt.

A tanácskozás előzetes napirendje szerint a miniszterek tájékoztatják egymást országaik jogi életének időszerű kérdéseiről. A magyar igazságügy-miniszter előterjesztése alapján megvitatják, hogy a szocialista országokban a társadalmi részvételi formák továbbfejlesztésével miként lehetne még hatékonyabban fellépni a jogsértések ellen.

A repülőtéri búcsúztatáson megjelent *Nyikita Ivanovics Darcsijev*, a Szovjetunió nagykövetségének tanácsosa, és *Badamtarin Baldó*, a Mongol Népköztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete.

Brazil államtitkár látogatása

Jose Ubirajara Timm, brazil mezőgazdasági államtitkár magyarországi tartózkodása során mezőgazdaságunk eredményeit, valamint a két ország közötti együttműködés lehetőségeit tanulmányozta és tárgyalásokat folytatott *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterrel. Hazautazása előtt fogadta *Faluvégi Lajos*, miniszterelnök-helyettes.

Jerzy Urban Budapesten

Bajnok Zsolt államtitkárnak, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökének meghívására hétfőn hivatalos látogatásra hazánkba érkezett *Jerzy Urban* lengyel kormányszóvivő.

Vajdasági küldöttség Bács-Kiskunban

A jugoszláviai Vajdaságból háromtagú küldöttség érkezett hétfőn Bács-Kiskun megyébe *Sreta Stajic*, a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége tartományi bizottsága elnökségének titkára vezetésével. A delegáció négynapos tanulmányútján a megye agrárgazdaságaival, iparával ismerkedik, majd az együttműködés további lehetőségeiről cserél véleményt Bács-Kiskun vezetőivel. Hétfőn a megyei pártbizottság székházában *Romány Pál*, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának első titkára tájékoztatta a vendégeket a megye életéről. A találkozón részt vett *Milan Veres*, Jugoszlávia budapesti nagykövete is.

KISZ-küldöttség utazott az NSZK-ba

Fejti Györgynek, a KISZ KB első titkárának vezetésével az — Ifjú Szocialisták a Szociáldemokrata Pártban (JUSO) szervezet meghívására — hétfőn KISZ-küldöttség utazott az NSZK-ba. A delegáció tárgyalásokat folytat a JUSO és más NSZK-beli ifjúsági szervezetek vezetőivel.

Elutazott a svájci parlamenti küldöttség

Vasárnap elutazott Budapestről a svájci szociáldemokrata parlamenti csoport küldöttsége, amelyet *Walter Renschler*, a Svájci Nemzeti Tanács külügyi bizottságának elnöke vezetett. A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren *Gyenes András*, az országgyűlés külügyi bizottságának elnöke búcsúztatta. Jelen volt *Robert Beaujon*, Svájc magyarországi nagykövete is.

Az országgyűlés meghívására hazánkban tartózkodott küldöttség Gyenes Andrással tárgyalt, és eszmecserét folytatott *Szarka Károly* külügyminiszter-helyettessel, *Pulai Miklóssal*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesével, valamint *Prieszol Olgával*, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkárával.

SZOT-küldöttség utazott a JNDK-ba és Kuvaitba

Jakab Sándornak, a SZOT főtitkár-helyettesének vezetésével hétfőn szakszervezeti küldöttség utazott a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaságba és Kuvaitba.

Újságíró-küldöttség utazott a Szovjetunióba

Király András, a MUOSZ főtitkára vezetésével hétfőn újságíró-delegáció utazott a Szovjetunióba. A küldöttség Frunzéban részt vesz a Szovjet Újságíró Szövetség nemzetközi tanácskozásán, amelyet a Szovjetunió megalakulásának 60. évfordulója alkalmából rendeznek.

Az Afgán Vörös Félhold küldöttségének látogatása

A Magyar Vöröskereszt meghívására szeptember 14. és 19. között hazánkban tartózkodott az Afgán Vörös Félhold küldöttsége *Abdul Salaám* főtitkár vezetésével. A küldöttség megbeszélést folytatott *Hantos János* vb-elnökkel a két nemzeti társaságot és a nemzetközi vöröskereszt-mozgalmat érintő kérdésekről. Fogadta őket *Harmati Sándor*, a Magyar Szolidaritási Bizottság elnöke.

Avató ünnepség

Kossuth-múzeum Kütahyában

A törökországi Kütahyában *Rátkai Ferenc* művelődési miniszterhelyettes vasárnap igen nagyszámú érdeklődő jelenlétében ünnepélyesen megnyitotta Kossuth Lajos múzeummá alakított egykori lakóházát.

Kossuth 1850—51-ben másfél évet töltött ebben az anatóliai városban. A házat születésének 180. évfordulójára a török kormány helyreállíttatta, és a Magyar Nemzeti Múzeum és a kütahyai múzeum közös erővel kiállítást rendezett benne.

Az avatáson megjelent és beszédet mondott *Kemal Gökce* török kulturális és idegenforgalmi államtitkár. Küldöttség képviselte Baranya megyét és Pécset, Kütahya testvérvárosát.

Emlékezés Rákóczira

Koszorúzás Yerres-ben

A Párizs környéki Yerres városban vasárnap ünnepélyesen megkoszorúzták azt az emlékoszlopot, amelyet annak emlékére emeltek 1937-ben, hogy II. Rákóczi Ferenc, a száműzött fejedelem 1715. és 1717. e francia kisváros kolostorában élt. Az ünnepségen, amelyen jelen volt *dr. Bényi József* magyar nagykövet, *Marc Lucas*, Yerres polgármestere mondott beszédet. Hangsúlyozta, hogy a francia—magyar kapcsolatok elmélyítése mindkét ország érdekeit szolgálja, s hogy *Mitterrand* elnök budapesti látogatása újabb lendületet adott e kapcsolatok fejlesztésének.

Célban a Progressz

Űrhajózási jubileum

Huszonöt évvel ezelőtt, az első szovjet szputnyik 1957. október 4-i felbocsátásával kezdődött meg az űrkorszak. Az évforduló tiszteletére hétfőn Moszkvában országos űrkutatási konferencia kezdődött. A tanácskozás munkájában ismert szovjet tudósok, az űrtechnika létrehozói és a Szovjetunió űrhajósai vesznek részt. A külföldi vendégek sorában vannak a szocialista országok űrhajósai, köztük *Farkas Bertalan* magyar űrhajós is.

A konferenciát megnyitva *Kotyelnyikov* akadémikus, a Szovjet Tudományos Akadémia alelnöke, az Interkozmosz tanács elnöke méltatta az űrkutatásban a huszonöt év jelentős eredményeit. Hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió továbbra is a világűr meghódítása egyik legfontosabb feltételének tekinti a nemzetközi összefogást.

*

Moszkvai idő szerint hétfőn délelőtt 10 óra 12 perckor célhoz ért, összekapcsolódott a Szaljut 7.—Szojuz T—7. űrkomplexummal a *Progressz 15.* teherszállító űrhajó, amelyet szombaton indítottak útnak a Szovjetunióból.

A teherűrhajó megfelelő pályára vezérlését, az űrállomáshoz való közeledés és az összekapcsolás folyamatát a földi repülésirányító központ személyzete végezte, felhasználva a Szaljut 7. automatikus fedélzeti navigációs rendszer nyújtotta adatokat. Az űrállomás lakói, *Anatolij Berezovoj* és *Valentyin Lebegyev* végig figyelemmel kísérték e műveleteket, s készen álltak arra, hogy szükség esetén beavatkozzanak.

*

Hétfőn Párizsba érkezett *Vlagyimir Dzsanibekov* és *Alekszander Ivancsenkov* szovjet űrhajós, akik júniusban részt vettek a szovjet—francia űrrepülésben. A szovjet űrhajósok előbb körutat tesznek Franciaországban, majd részt vesznek a szeptember 27. és október 2. között Párizsban tartandó nemzetközi űrhajózási kongresszuson.

Magyar napok Ufában

(Folytatás az 1. oldalról)

közösen kell megoldani. Ezzel kapcsolatos erőfeszítéseinket sokkal szervezettebbé kell tenni. Ez nemcsak előnyöket rejt magában a részvevők számára, hanem szükségszerűség is. Túl kell lépni a hagyományos együttműködési formákon, és a közvetlen termelési kapcsolatok irányába kell azokat fejleszteni. A két- és sokoldalú keretben megvalósuló együttműködés partnerei közül számunkra legfontosabb a Szovjetunió. Harmincöt éve, az első hosszú lejáratú szovjet—magyar gazdasági megállapodás aláírásakor igaz volt ez és igaz ma is, a jelenlegi politikai-gazdasági helyzetben.

A magyar—szovjet gazdasági kapcsolatok jelenlegi helyzetéről szólva Marjai József hangsúlyozta, hogy a kooperációs és szakosodási megállapodások jelentősek. A két ország között eddig 113 ilyen megállapodás jött létre, amelyek megvalósítása eredményesen folyik. Együttműködésünkben vannak még kihasználatlan lehetőségek, mindenekelőtt a gépiparban, a feldolgozó iparban, és szorosabb kapcsolatokra lenne szükség a műszaki fejlesztést szolgáló ágazatokban is.

Befejezésül Marjai József sok sikert kívánt a szovjet népnek, hangsúlyozva, hogy ebben Magyarország is érdekelt.

Ugyancsak hétfőn, a magyar napok keretében két kiállítást is megnyitottak Ufában. A magyar internacionalisták harcát mutatja be az egyik, a másikon a Konzumex külkereskedelmi vállalat ismerteti fogyasztási cikkeit.

Hétfőn este elutazott Ufából Marjai József, aki a nap folyamán a Baskir ASZSZK miniszstertanácsa elnökének kíséretében megtekintette a második világháborús hősi emlékművet. Fogadta őt a területi pártbizottság első titkára is.

Miniszterelnök-helyettesünk ellátogatott az ufai Motor- és Gépgyártó Egyesülésbe. Az üzem országos hírnévre tett szert azzal, hogy valamennyi, a Szovjetunióban gyártott Moszkvics gépkocsihoz itt állítják elő a motorokat.

Elutazása előtt Marjai József fogadást adott vendéglátói tiszteletére. Jelen volt *Rajnai Sándor*, hazánk moszkvai nagykövete is.

A magyar napok ma szakmai előadásokkal folytatódnak Ufában.

A tegnap Ufában megnyílt napok az első állomása az idei rendezvénysorozatnak. Ezt követően Jerevánban, az örmény köztársaság és Rigában, Lettország fővárosában folytatódnak a magyar gazdasági és műszaki napok.

Megállapodás aláírása

Magyar—spanyol idegenforgalom

Juhár Zoltán belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke és *Eloy Francisco Ibanez*, spanyol idegenforgalmi államtitkár hétfőn Budapesten kétoldalú idegenforgalmi egyezményt írt alá.

A két ország közötti turizmus az elmúlt években dinamikusan fejlődött: Spanyolország a magyar turisták egyik kedvelt úticélja, s egyre több spanyol turista látogat hozzánk is. Az új egyezmény elősegíti hogy a forgalom továbbfejlesztése érdekében a két ország idegenforgalmi szervei szorosabban együttműködjenek, fokozzák a propaganda- és a tájékoztató tevékenységet, a harmadik piaci együttműködést, a szakemberek cseréjét és kooperációk létrehozását. A nyugati országok közül Spanyolországban, Madridban működik nemzeti idegenforgalmi képviseletünk. Madrid egyben az idegenforgalmi világszervezet székhelye.

Közgyűlés Bécsben

Békét szolgáló energia

Az osztrák fővárosban hétfőn megnyílt a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) XXVI. közgyűlése. A közgyűlésen a szervezet 90 tagországának képviselői vesznek részt.

A közgyűlés egyben jubileumi megemlékezés is, mivel a szervezet az idén ünnepli fennállásának 25. évfordulóját. Negyedszázados működése során jelentős sikereket ért el, s nagy nemzetközi elismerésre tett szert. Elsődleges feladatának tekinti ma is a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozását a fegyverkezési verseny korlátozásának keretén belül, mivel ez az előfeltétele az atomenergia békés célú felhasználására irányuló széles körű nemzetközi együttműködésnek.

A megnyitón a küldötteket üdvözölte *N. Allaf* ENSZ-főtitkárhelyettes és *Rudolf Kirchschläger*, az Osztrák Köztársaság elnöke. *Leonyid Brezsnyevnek*, az SZKP KB főtitkárának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének üdvözletét a szovjet küldöttség vezetője, *I. G. Morozov* tolmácsolta.

Amikor az izraeli küldöttség vezetője elkezdte *Begin* miniszterelnök üdvözletének felolvasását, a küldöttek nagy része elhagyta az üléstermet — tiltakozásul Tel Aviv libanoni agressziója, az ott végrehajtott népirtás ellen.

A képzőművészeti világhét — hazánkban

Művészek a társadalomért

Hétfőn sajtótájékoztatón számoltak be a képzőművész szövetség munkatársai a szeptember 27-től október 5-ig tartó képzőművészeti világhét hazai eseményeiről.

Timár Árpád, a szövetség alelnöke elmondta, hogy a magyarországi megnyitót *Csepelen*, a Munkásotthonban tartják. Harminc magyar művész állítja ki munkáit a világhét Művészek a társadalomért gondolata jegyében. Szobrászok, festők, grafikusok és iparművészek munkái számolnak be arról: miként látják alkotóik a művészet lehetőségeit a mai magyar társadalomban.

A világhéthez kapcsolódó központi események sorozata több hazai várost érint. *Kecskeméten* rendezik meg a III. szilikátipari formatervezési triennálét, ahol lehetőséget adnak a porcelán-, kerámia- és üvegiparban sorozatgyártásra tervezett iparművészeti alkotások bemutatására és propagálására. *Siklóson* a nemzetközi szakmai tanácskozáson kívül a magyar kerámiaművészet 30 éves fejlődéséről tartanak bemutatót. Ugyancsak *Baranya megye* a gazdája egy másik jelentős rendezvénynek, a VII. országos kerámia biennálénak. *Pécsett* a kézműves és egyedi kerámiakultúra jelenlegi helyzetéről adnak áttekintést, feltárva a fejlődési lehetőségek útjait is.

A világhét egyik jelentős magyarországi eseménye a Nemzetközi Kerámia Akadémia (AIC) közgyűlése.

A „szabad" kereskedelem

Az elmúlt három évtizedben egyértelmű volt a törekvés arra, hogy a világkereskedelem akadályai *mérséklődjenek*, a fennmaradó korlátok szigorú és egyértelmű szabályozás alá essenek és az országhatárokat elhagyó áruk versenyképességét *az áru tulajdonsága* és ne valamifajta adminisztratív intézkedés határozza meg. Vagyis: a viadal a *pályán* dőljön el.

Pulyka és birka

A ma gazdasági hírei azonban *másról* tanúskodnak. A jelek szerint a brit fogyasztókat továbbra is eltiltják attól, hogy ünnepeken az ízletes francia pulykát élvezhessék, mivel London szigorú egészségügyi rendelkezései egyszerűen *lehetetlenné teszik a keresett szárnyas importját*. Az angol érvelés szerint szó sincs a francia pulyka elleni támadásról, a *saját állatállományuk* egészségét viszont természetesen meg kell védeniük valahogy. Különben is, az intézkedés éppúgy érintené az egyéb országból származó pulykákat is, és puszta véletlen, hogy most éppen a francia pulykával van a baj.

Természetesen a franciák sem ültek tétlenül. Ha a szigetország hatóságai a karácsonyi pulykát választották célpontul, úgy Párizs a birkára figyelt fel: lelkiismeretes egészségügyi vizsgálatok kezdődtek és ennek eredményeképpen *csökkent az Angliából származó birkaimport* ...

Formailag nem történt jogsértés, hisz minden országnak *joga van ellenőrizni* azt, ami polgárai asztalára kerül. A lelkiismeretes vizsgálat persze időbe telik és ezalatt azért *a hús is veszthet frisseségéből*. Következésképpen legközelebb már talán az importőrök is meggondolják, érdemes-e azzal a brit birkával annyit bajlódni ...

Vannak persze viták nem csupán az EGK-n belül (mely büszkén vallja, hogy vámuniót sikerült létesítenie), hanem Nyugat-Európa és az Egyesült Államok között is. A közös piaci acéltermelők a jelek szerint vagy kiegyenlítő vámokat „kapnak" az Egyesült Államokba való exportjukra, vagy kvótákat kell tudomásul venniük. Az USA ezen túl *elégedetlen* az EGK mezőgazdasági politikájával is — ebben a világon nincs egyedül —, és súlyos szemrehányásokkal illeti Brüsszelt a támogatásokkal piacra dobott termékfeleslegekért. A Közös Piac számára viszont az amerikai vegyipari termékek *árképzése* tűnik — a világpiaci olajártól még mindig *elmaradó* belső nagykereskedelmi árak miatt — *gyanúsnak*.

A fenti esetekben az a közös, hogy a *sértettnek számító felek olyan eszközökhöz nyúlnak, amelyek legálisak*. Lehet tehát az egészségügyi eljárásokat, szabványokat szigorítani, lehet a tiltott támogatásban részesülő termékeket kiegyenlítő vámokkal sújtani stb. A gond csak az, hogy a *kedvezőtlenül érintett fél szerint az alkalmazás nem feltétlenül (hogy így fejezzük ki magunkat) jóhiszemű*. Vagyis: nem biztos, hogy valóban a francia pulyka rossz egészségi állapota a baj, lehet, hogy a brit pulykatenyésztők nem kielégítő versenyképessége a gond. Az is valószínű, hogy a közös piaci acéltermelők elleni eljárást is nagymértékben befolyásolta az amerikai acélipari *kapacitás kihasználtságának 50 százalékos volta*. A kereskedelempolitika eszközeivel tehát — úgy tűnik — egyes krízisbe jutott iparágak gondjait kísérlik egyes kormányok megoldani.

Kiesni, kizáródni

A kérdés csak az: *milyen eredménnyel*? Fel kell tételeznünk, hogy a francia pulyka és az angol birka egyaránt ízletes csemege. Ha nem így lenne, nyugodtan lehetne engedni importjukat, egyetlen háziasszony sem nyúlna másodszor hozzájuk. Az is mondható, hogy a két termék minőségéhez és a hazai versenytársakhoz viszonyítva nem is drága. Ha sokba kerülne, úgysem veszik meg. Így viszont, mivel nem juthat hozzá a fogyasztó, egyértelműen *károsodik*. Nincs ez másképp az acélfelhasználókkal sem. Ha a hazai termelés semmi módon nem tehető versenyképessé, akkor az indokolt szint feletti árat valakinek fedeznie kell. Ez lehet maga a vevő — és akkor az ő költségszintjével van a baj — és lehet a költségvetés. Ez esetben viszont *a büdzsében kell valahogy a kiadásra a fedezetet megteremteni*. Ez utóbbi megoldás persze elvonja a pénzt más, talán indokoltabb céloktól, és végső soron az egész gazdaság növekedési képességét fékezi.

Hangsúlyozni kell, hogy a fenti kereskedelempolitikai viták ugyanazon szövetségi rendszeren, sőt ugyanazon integráción belül zajlanak le. A rossz konjunkturális helyzet, a kiéleződő verseny szükségszerű hatása, hogy manapság a felek egymásnak *„kevesebbet néznek el", s gyorsabban és gyakrabban nyúlnak egyébként önmagukban legális eszközökhöz.*

Ez nem csupán az állami kereskedelempolitikára áll. A „privát" vevő is igényesebb, alaposabban vizsgálja az okmányokat, jobban ellenőrzi a minőséget és könnyebben is kibújik az üzletből. Vagyis: egy más piaci helyzetben az exportőr slendriánságait talán még elnézték volna, manapság azonban, amikor a világpiacon a legtöbben „sorban állnak" a megrendelésekért, aligha. Napjainkban talán *könnyebb a piacról „kizáródni" adminisztratív úton, mint korábban.*

És ez még csak a fele az igazságnak.

Kiesni is könnyebb.

G. Gy. — Sz. P.

Lovas szoborra — nem

Pénzmaradványok sorsa és megítélése – Kötelező célokra

A jó háziasszony általában tudja, *mire futja* a családi kasszából. A lehetőségekhez mérten *tervezi* meg a kiadásokat, és nem veri olyan költségekbe magát, amelyekre már *nem* telik. És némi pénzt is tartalékol a váratlan kiadásokra. Nincs ez másként a nagyobb közösségnél, a tanácsnál sem, ahol a lakossági adókból, a befolyó illetékekből és a különböző bevételi forrásokból kell *gazdálkodni*. Tavaly, mint már sokszor, ismét maradt pénz a kasszában. A felhasználható összeg 10 százaléka.

Hogyan *ítélik ezt meg, mire költik* el a következő esztendőben ezt a tetemes összeget a tanácsok — erről kérdeztük *Kocsis Pált*, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala osztályvezetőjét.

Tartalékolni kell

— Hosszú esztendőkig a pénzmaradványokért „ostoroztuk" a tanácsokat — említi az osztályvezető. — Sokan, hogy ezt elkerüljék, az esztendő utolsó napjaiban — mindegy mire, csak a pénz elfogyjon jelszóval — számtalan *felesleges* dologra adták ki a megmaradt összegeket. Pedig szükségszerű, hogy a tanácsok a mérési időszakban — azaz az év végén is — rendelkezzenek bizonyos összeggel.

A pénzmaradványok oka egyrészt az, hogy az állampolgárok és a vállalatok december második felében is fizetnek adót, a tanácsok *számláin ekkor is jelentkeznek az óvodai-iskolai befizetések*. Ezeket *nem* célszerű azonnal felhasználni, hiszen például a januári bérfizetésre szánt összegnek ekkor már a számlán kell lennie. Ugyanakkor, mivel a költségvetési szerveknél nincs forgóalap, mindig kell tartalékolni olyan pénzösszeget, amely ezt a funkciót betölti. Emellett áthúzódó munkálatok, szállítások, építkezések is akadnak, ezek kifizetésére *félre kell tenni*. Ha egy intézmény átadása késik, az üzemeltetésére szánt költségek már az eredetileg tervezett időponttól rendelkezésre állnak. — Ebből szintén pénzmaradvány származik. Kivételt képeznek a kórházak, ahol az építkezés elhúzódása miatt megmaradt fenntartási költségeket *vissza kell utalni* a tárcának.

— *Ezek szerint szükségszerű, hogy bizonyos pénzösszeg megmarad az egyik esztendőről a másikra — és erről másként vélekednek, mint korábban.*

— Nem is olyan rég *szinte bűnnek* számított minden megmaradt forint. Tavaly azonban külön felhívták a tanácsok figyelmét, hogy *a tartalékokat ne költsék el az év végén*. Ugyanis az utóbbi egy-két évben a költségvetés csak a legfontosabb feladatokhoz tud pénzt adni. Az újólag elhatározott célokra, a váratlan feladatokra, az évközi áremelkedésekre már nem tud száz százalékban fedezetet nyújtani. A népgazdaság helyzetéből adódóan csakúgy, mint más területen, a tanácsoknak *kevesebb jut*. Míg korábban a tanácsok dolga az volt, hogy a kitűzött feladatokra elköltsék a megkapott összegeket, most *sokkal szorosabb* keretből kell gazdálkodniuk. És nem is akárhogyan ...

Csak a tűzoltóknak

— *Mire használják fel a tanácsok a pénzmaradványokat?*

— A Minisztertanács úgy döntött, hogy a pénzmaradványokból az *alapellátást* kell szinten tartani. Viszont az alapellátást terhelő áremelkedések jelentős részét megtéríti ugyan a költségvetés, de mindenre ebből sem futja. A mostani benzináremelkedést a tanácsi területen *csak a tűzoltóságnál* ellentételezik. Másutt, — például az egészségügyi szolgálatban az ügyeleti gépkocsik megnövekedett fenntartási költségeit — egyebek között a maradványokból fedezik. De említhetném akár a filmeket, vagy kötszereket is, amelyeket tőkés importból háromszoros áron tudjuk csak beszerezni. A közélelmezést, vagy a zöldség, a kenyér árváltozásának egy részét, *szintén a tanácsoknak kell vállalniuk*. Az épületfelújítások költségei a tervezettnél nagyobb mértékben növekedtek, s mivel a közintézményi hálózat jelentős része leromlott állapotban van, a *halasztathatatlan felújítások* csak a tartalékok felhasználásával oldhatók meg.

A maradványokra, nemegyszer, a fenntartási költségeknél is szükség van. Ha például egy község társadalmi munkában felépít egy ravatalozót, klubot, uszodát — helyi erőből kell megoldani a fenntartását. A maradványok erre is valók, ezek felhasználásáról *önállóan dönthet* a tanács. A közösségnek tehát saját érdeke a tartalékolás.

— *Ezek szerint nem érheti „rossz szó" azokat, akik nem költötték el az évi feladatokra tervezett összegeket?*

— A takarékosság nem jelentheti azt, hogy felmentést adhatunk a szervezetlenségre, a rossz tervezésre. *Az indokolatlan tartalékolás továbbra sem megengedett.* Olyan is előfordult, hogy egy iskolában arra hivatkoztak, nincs pénz meszelésre, miközben *lovas szobrot készittettek a tanácsháza elé* ... Az sem éppen a gazdaságos szemléletet tükrözi, hogy Tolna megyében megcsináltak egy strandot és csak a végén derült ki, hogy — nincs elegendő víz ...

Az idők szava

Bár az előző esztendőhöz képest tavaly *emelkedett* a maradvány összege, a felhasznált eszközök arányában mégis némi *csökkenést* mutat. Ennek jelentős mérséklését *nem is szorgalmazhatjuk*, hiszen a gazdálkodásban ma csakugyan szükséges bizonyos tartalék. Az is tény, hogy a tanácsok gazdálkodása is *tudomásul kezdi venni az idők szavát.*

Már pedig az a cél, hogy a korlátozottabb anyagi lehetőségek ellenére az alapellátás színvonala megmaradjon, s némi bővítésre, javításra *nyíljon lehetőség.*

B. Mezei Éva

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Kamatemelés Vietnamban

A gazdaságirányítási rendszer korszerűsítésének újabb lépcsőfokaként Vietnamban rendelkezéseket léptettek életbe a *készpénzforgalom nagyobb mérvű állami ellenőrzésére*, ugyanakkor *fölemelték a takarékbetétek utáni kamatokat*, nagyobb megtakarításra ösztönözve a lakosságot. Új, eddig nem alkalmazott kölcsönformákat is bevezettek. Ezentúl a tsz-tagok, de a munkások, alkalmazottak is *hitelt vehetnek föl* háztáji gazdaságuk bővítésére. Lehetőség nyílik kölcsönigénylésre a magánkézben levő műhelyek, kisüzemek fejlesztésére is. Az utóbbi évek gazdasági nehézségei, a nagyarányú áremelkedések, a piacok irányítása körüli gondok késztették a gazdasági vezetést a pénzforgalom erősebb kézbentartására, az infláció ellensúlyozására.

EGK-infláció

Három év óta tavaly emelkedett a legalacsonyabb ütemben, 10,7 százalékkal az éves szintre számított inflációs ráta az Európai Gazdasági Közösség országaiban. A brüsszeli statisztikai hivatal adatai szerint az EGK tagországai közül augusztusban *Görögországban* és az *NSZK-ban lassult* az infláció üteme, 1,3, illetve 0,3 százalékkal. *Változatlan* maradt *Nagy-Britanniában*. A *legnagyobb mértékben*, 1,8 százalékkal romlott a pénz értéke *Olaszországban*. A közös piaci országokban folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott az infláció üteme, a világgazdasági recesszió hatására.

Rövidített munkaidő

Hétfőn a Volkswagen nyugatnémet autógyár hat hazai üzemében bevezették a *rövidített munkaidőt*, amely két hétig fog tartani. Az autógyárat a járművei iránti *kereslet megcsappanása* kényszerítette a termelés visszafogására. Az intézkedés a *120 ezer dolgozó kétharmadát érinti.*

A KOPINT jelenti

Süllyed az arany ára

Süllyed a nemesfémek ára: az arany 2,7, az ezüst 1,1, a platina 8 százalékkal lett olcsóbb. 1—2 százalékkal süllyedt a színesfémek ára is. Gyapotból még mindig nagy a túlkínálat, amihez a kiváló szovjet terméseredmények is hozzájárulnak; emiatt az árak igen alacsonyan mozognak. A búza-, kukorica-, zab- és árpajegyzések 1—2 százalékkal *emelkedtek*. A cukorárak technikai okokból ugrottak egy hét alatt majdnem 5 százalékkal — már túl alacsonyak voltak ahhoz, hogy további árcsökkenésre spekuláljanak a tőzsdei alkuszok és megindult a részvényvásárlás.

1 USA dollár árjegyzése 1982. szeptember 24-én:

London (angol font)		0,6563
Bécs (osztrák schilling)	17,632 —	17,732
Brüsszel (belga frank)	48,6175—	48,7975
Párizs (francia frank)	7,0950—	7,1000
Frankfurt (NSZK márka)	2,5170—	2,5180
Milánó (olasz líra)	1216,25 —	1417,00
Amszterdam (holland forint)	2,7565—	2,7580
Tokió (yen)		265,70

Itt tartunk

Vendégforgalom

Kevesebb külföldi érkezett Magyarországra, *kevesebb* honfitársunk látogatott határainkon túlra — a kereskedelmi szállóhelyek (a szállodák, a turistaszállások, a campingek, a nyaralóházak, s a fizetővendéglátás) forgalma mégis *nagyobb volt*, mint egy évvel korábban; ez derül ki a Központi Statisztikai Hivatal legutóbbi, havi közleményeiből. Július végéig 35,7 százalékkal kevesebb — 4 millió 527 ezer — külhoni vendégünk volt. A szocialista országokból jövők száma *mérséklődött*, 47 százalékkal (3,1 milliónyian jártak nálunk), miközben a nem szocialista országokból 20,4 százalékkal *több* (1,4 millió) vendéget fogadhattunk.

A legtöbb külföldi állampolgár *csehszlovák* szomszédunk: 1,1 milliónyian érkeztek (közülük 688 ezren júliusban), 59,4 százalékkal kevesebben az egy évvel korábbinál. Jugoszláviából 644,4 ezren (28,3 százalékkal kevesebben), az NDK-ból pedig 504 ezernyien (16,8 százalékos mérséklődés) jöttek. A nem szocialista országok közül *csupán Ausztriából 736 ezren* látogattak át, 28,7 százalékkal *többen*, mint a tavalyi azonos időszakban, s 356,5 ezer NSZK-beli vendéget fogadtunk, 18,8 százalékkal *többet*.

A kereskedelmi szálláshelyeken 0,5 százalékkal, a szállodákban pedig 1,9 százalékkal *többen fordultak meg*, 4,1, illetve 0,6 százalékkal *több éjszakát* töltve el. Itt kíván említést, hogy a szállodai szobák ára átlagosan 19,8 százalékkal *emelkedett*, legnagyobb mértékben a szerény igényű egycsillagosoké; 43,3 százalékkal. A KSH adatai szerint, július végén, egy kétágyas, fürdőszobás szoba az ötcsillagos hotelekben átlagosan 2813 forintba, a négycsillagosokban 1708, a háromcsillagosokban 929, a kétcsillagosokban 724, az egycsillagosokban pedig 437 forintba került.

A külföldre utazó 1,9 milliónyi magyar közül *1,6 milliónyian látogattak el a szocialista országokba* (a legtöbben, 683 ezren Csehszlovákiába, továbbá 230 ezren Romániába, 212 ezren az NDK-ba, 198 ezren Jugoszláviába, 163 ezernyien Bulgáriába, 109 ezernyien a Szovjetunióba, 17 ezren pedig Lengyelországba). A nem szocialista országok közül legtöbben Ausztriát keresték fel: 120 ezren, az NSZK-t pedig 70 ezren. A szocialista országokba 36,4 százalékkal *kevesebb*, a nem szocialista országokba viszont 4 százalékkal *több* honfitársunk utazott el; összességében 32,6 százalékkal kevesebb magyar járt külhonban.

(ft.)

Egy hét a világgazdaságban

Exportálni kellene, de...

Egynegyedével csökkent az OPEC olajtermelése

Az elmúlt hét fontosabb világgazdasági eseményeinek a középpontjában közvetlenül, vagy közvetve *az export fokozása állt.* Az elhúzódó válság idején minden ország kivitelével szeretne *úrrá lenni* halmozódó gazdasági gondjain, hiszen az eladások növekedése jótékony hatással van az ipari termelés, a beruházások, a munkanélküliség, a külkereskedelmi mérleg alakulására is.

Más tényezőkkel együtt az export emelkedése *meghozhatja a konjunktúrát,* megszilárdíthatja egy-egy ország világpiaci pozícióit. Csakhogy ami az egyik államnak export, az a másiknak *import.* A világ legtöbb országa egyensúlyi gondokkal küszködik, tehát az engedélyező hatóságok *kétszer is megnézik, mire fordítják a szűkös devizakészleteket.*

Elfáradt lokomotív

A világgazdaság normális „üzletmenete" idején sincs túlzottan könnyű helyzetük az exportálóknak, manapság azonban igen magasak a piacra jutás, vagy a piacon maradás követelményei. A belpolitikai problémákkal küszködő, a valamikor gazdasági lokomotívnak nevezett NSZK-ban nagy figyelmet keltett a Bundesbank jelentése, amely rámutat, hogy *csökken* a kereslet a nyugatnémet exporttermék iránt. A külső kereslet visszaesése szoros kapcsolatban van az NSZK külkereskedelmi partnereinek *kedvezőtlen* gazdasági helyzetével. A nyári hónapokban 8 százalékkal mérsékelték a beérkező exportrendeléseket, s egyelőre nem lehet lényeges javulásra számítani. Mindez azért is kedvezőtlen jel, mert a nyugatnémet gazdaság ez idáig *a növekvő külső keresletnek* köszönhette viszonylag szilárd konjunktúráját. A kivitelt tekintették az NSZK-ban a gazdaság motorjának, a recesszióból való kilábalás egyik legfontosabb tényezőjének.

Nem festett rózsás képet a nyugatnémet gazdaság idei kilátásairól az említett bankjelentés. Folytatódik az 1980 második féléve óta tartó stagnálás (a bruttó társadalmi termék ugyan az első hat hónapban 4,7 százalékkal növekedett, de a számítás folyó árakon, tehát az inflációt figyelembe véve történt), a külföldi mellett *lanyhul a belföldi kereslet is,* megcsappant a beruházási kedv, visszaesett az ipari termelés, a vállalati csődök száma az esztendő végéig meghaladhatja a 12 ezret. A központi bank úgy véli, hogy még 1983 első felévében sem várható a konjunktúra megélénkülése. Kedvező jel viszont, hogy a fizetési mérleg a tavalyi 10 milliárd márkás passzívum után az idén valószínűleg kiegyensúlyozott lesz, s csitul az infláció is.

Egyéb politikai és gazdasági témák mellett ugyancsak az export állt a brit miniszterelnök múlt heti japáni és kínai látogatásának a homlokterében. Thatcher asszony nem mulasztotta el Tokióban felhívni partnerei figyelmét arra, hogy szívesen venné a japán vásárlások *fokozását* az európai szigetországból. Továbbra is beárnyékolja a két ország kapcsolatát az évről évre fokozódó japán kereskedelmi aktívum, amely tavaly már 2,1 milliárd dollárra rúgott Nagy-Britanniával szemben. Az idei év első hat hónapjában *tovább romlott* a helyzet: míg Japán brit eladásait több mint 6 százalékkal növelte, az onnan történő vásárlás csaknem ugyanilyen mértékben csökkent.

Az elmúlt évek során London számtalanszor *sürgette* Tokiót vásárlásainak bővítésére. Elsősorban a nagy értékű gépek és berendezések — radarberendezések, repülőgépek, energetikai létesítmények stb. — importját látná szívesen a brit kormány és az ipari körök. Örömmel vennék azt is, ha a japán tőke *nagyobb érdeklődést* tanúsítana a brit üzleti élet iránt, elsősorban befektetések formájában. Csalódást keltett angol földön a Nissan autógyár visszakozása: a tervek szerint a Nissan csaknem 950 millió dolláros költséggel autogyárat létesített volna a szigetországban, évi 200 ezer gépkocsikapacitással. A világ egyik legnagyobb autógyára azonban *elhalasztotta* a döntést az óriásbefektetésről. Pedig Londonnak igen nagy szüksége volna a japán működő-tőkére.

Japán visszaesés

Lényeges gazdasági megállapodás nem született a két ország között a megbeszéléseken, Japán *nem tett ígéretet* nagyobb vásárlásokra vagy kivitele korlátozására. Ez utóbbit annál inkább sem tehette, mert az angol miniszterelnök asszony látogatásának előestéjén tették közzé az export növekedési üteméről szóló drámai jelentést. Az idei évben az ország kivitele mindössze *5,4 százalékkal növekszik, viszont 1981-ben az export növekedése meghaladta a 13* százalékot. Számottevően csökken a gépek, az acél és a személyautók külföldi eladása.

Az export lendületének *megtörése* a „felkelő nap országa" számára azért lehet megrázó, mert Japánban a kivitel jelenti a gazdaság hajtóerejét, a kivitel expanziója az egész gazdasági és műszaki fejlesztésnek az alapeleme. Hasonlóan az NSZK-hoz, Japánban is arra számítanak, hogy a kivitel visszaesése *csak átmeneti* jelenség, a konjunktúra fellángolása ismét a „szokásos" exportözönt teszi majd lehetővé.

Visszatérve a Thatcher-látogatásra: Pekingben ugyancsak központi helyet foglaltak el a megbeszéléseken a gazdasági kérdések. Nagy-Britannia kínai viszonylatban is *növelni szeretné kivitelét,* az áruszállítások mellett szeretne részt kapni a beruházási programokból, legalábbis ami a berendezések szállítását illeti. A szigetországgal szemben fennálló 170 millió dolláros kínai kereskedelmi aktívumot London ugyancsak energetikai berendezések és távközlési rendszerek szállításával szeretné „ledolgozni". Kína viszont *érdekelt saját kivitelének további fokozásában,* de ugyanakkor igényt tart kedvezményes hitelekre is, amelyből bizonyára brit cégektől is vásárolna.

A múlt hét másik kínai vonatkozású eseménye az a bejelentés, hogy két amerikai olajtársaság jogot kapott a kínai part menti olaj kutatására. Az Atlantic Richfield és a Santa Fe Minerals saját kockázatára végzi a feltáró munkálatokat, ugyanis a kutatási költségek egy részét csak siker, vagyis *olajlelet esetén kapják vissza.* A tengeri olaj kutatására egyébként ez idáig japán és francia cégek kaptak koncessziót.

Fordulat

Ugyancsak az olajjal, valamint az exporttal kapcsolatos egy másik múlt heti esemény, az OPEC piacfigyelő bizottságának az ülése is. A soros megbeszélésre Abu Dhabiban került sor avégett, hogy a bizottság megvizsgálja az olajpiac helyzetét, a tavasszal megállapított kitermelési kvóták betartását. Szaúd-Arábia tagtársai tudomására hozta, hogy a jelenlegi *34 dolláros alapárat 28-ra fogja csökkenteni,* amennyiben a renitenskedő országok — elsősorban Irán és Líbia — nem tartják be a számukra megállapított „fejadagokat". A túltermelés és az árkedvezmények tovább élezhetik a piaci helyzetet, ronthatják a játékszabályokat betartó OPEC-országok értékesítési lehetőségeit.

Jelenleg *annyira alacsony* az olajkereslet, *hogy legalább három évig nincsen esély a „fekete arany" árának az emelésére.* Nem kizárt, hogy Szaúd-Arábia előbb-utóbb *beváltja* fenyegetéseit, s mérsékli az árakat. Persze a túlzott árcsökkentés — paradox módon — egyetlen nagy olajvilágcégnek sem érdeke, hiszen ezek a konszernek hatalmas tőkéket fektettek be új olajmezők kiaknázásába.

Az olajkereslet zuhanása a tőkés világ exportőreinek gondot okoz, ellenben az olajimportőrök *fellélegzenek.* Az első félévben a világon összesen 1,35 milliárd hordó olajat hoztak a felszínre, 8,2 százalékkal *kevesebbet,* mint 1981 első hat hónapjában! Ezen belül az OPEC termelése *23 százalékkal zuhant.* A legdrasztikusabban Szaúd-Arábia és Kuvait kényszerült visszafogni kitermelését, 29, illetve 39 százalékkal. Nyugat-Európa — az Északi-tengeren — 11 százalékkal *növelte* termelését, s ezzel tovább mérsékelte függését az OPEC-olajtól. A statisztikák tanúsága szerint, a kőolajexportőrök szervezete 35 százalékkal részesedik a világ teljes olajtermeléséből. A változások szelét jelzi, hogy ez az arány az elmúlt évtized közepén *még meghaladta az 50 százalékot...*

Gonda György—Szentgáli Péter

Bezárta kapuit a BNV

Vasárnap nyitotta ki utoljára kapuit az idei őszi BNV. A látogatókat e napon is változatos programok várták. Az idén először a *fogyasztók is leadhatták szavazatukat* az általuk *legjobbnak ítélt termékekre.* A díjakat vasárnap délután *Schiffert Ferenc,* a BNV igazgatója, valamint *Fellegi Tamás,* a közönségpályázatot megszervező és lebonyolító *Nagyító* című lap főszerkesztője adta át.

A tíz nap alatt mintegy hétszázezer vásárlátogató szavazott, s az eredmény: a közönség díját a *Borsodi Vegyikombinát* BNV nagydíjas PVC *homlokzatburkoló rendszere* nyerte el. Öt elismerő oklevelet is kiosztottak a közönség szavazatai alapján: ezeket a *VOSZK Propa fasirtpora,* a *Videoton* teletext vételére is alkalmas *Infracolor televíziója és sztereo rádió-magnója,* a *Budapesti Likőripari Vállalat Vilmoskörte pálinkája,* valamint a *Budapesti Tejipari Vállalat kávétejszine* érdemelte ki.

Este hét órakor a Rákóczi-induló hangjaival búcsúzott a minden eddiginél több, mintegy *kilencszázezer látogatót* fogadó őszi BNV.

Körösvölgyi László, a *Hungexpo vezérigazgatója* az MTI munkatársának adott nyilatkozatában összefoglalta a vásár tapasztalatait: Az idei őszi áruvetélkedő is igazolja, hogy a nehezebbé váló gazdasági körülmények sem akadályozzák, sőt, *ösztönzik a nemzetközi vásárok tevékenységét.*

— A vásár *nemzetközi tapasztalatcsere* volt a javából. A hazai vállalatok összehasonlíthatták portékáikat a bemutatkozó nagyszámú külföldi versenytárs termékkínálatával. Meggyőződhettek a fejlődő országok minden eddiginél nagyobb számban megjelent kiállítóinak árubemutatói alapján arról is, hogy *új versenytársak* jelentkeztek a fogyasztásicikk-iparban. Ezek az országok ugyanis éppen azokkal a cikkekkel — elsősorban könnyűipari termékekkel, háztartási elektromos kisgépekkel — szeretnének kereskedni a világban, amelyekkel magyar vállalatok is megjelennek.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 28-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre, forintban	Eladási
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3691,92	3695,62	3699,32
Belga frank	79,13	79,21	79,29
Dán korona	438,01	438,45	438,89
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Hollandi forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	144,75	144,89	145,03
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,90	43,94	43,98
Spanyol peseta	34,06	34,09	34,12
Svájci frank	1787,93	1789,72	1791,51
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 28-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb banknagyság	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3584,75	3806,49
Belga frank	5000	76,83	81,59
Dán korona	1000	425,30	451,60
Finn márka	100	775,20	823,16
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	53,22	56,52
Hollandi forint	1000	1359,36	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	140,54	149,24
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,62	45,26
Spanyol peseta	5000	33,07	35,11
Svájci frank	1000	1736,03	1843,31
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,36	23,74
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Vendégek a magyar pavilonban

Áruink a plovdivi vásáron

Kiküldött tudósítónktól.

Tegnap nyitotta meg kapuit a plovdivi vásár, amelyre 35 ország 1500 kiállítója hozta el termékeit. Hazánkból az idén 13 vállalat állít ki. Kiemelkedik bemutatónkból a Szerszámgépipari Művek CNC esztergája és NC 1000-es megmunkáló központja. Ez utóbbi példája az országok közötti ipari együttműködésnek is. A számítógéppel vezérelt berendezés központi egységének perifériáit és egyes részegységeit Bulgáriában gyártják.

A bolgár—magyar árucsereforgalom bővült, tavaly 234 millió rubel volt az értéke, az idén pedig várhatóan eléri a 250 milliót. A kétoldalú tárgyalásokon szóba került a Magyar Hajó és Darugyár úszódaruinak exportja is, míg Bulgária MIZ traktorokat szállít cserébe. A közelmúltban aláírt szerződés értelmében jövőre 3,7 millió rubel értékű szerszámgép cseréjére is sor kerül.

A magyar pavilont a megnyitás napján felkereste *Todor Zsivkov,* a BKP KB főtitkára, az államtanács elnöke és kísérete.

Liftkonferencia

Hétfőn, az MTESZ székházában, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület rendezésében konferencia kezdődött a *hazai felvonók üzemeltetéséről,* a szerviztapasztalatokról, a gyártás és a szerelés hatékonyságának növeléséről.

Hazánkban *több mint 20 ezer lift* működik, illetve sokszor áll. Az elmúlt évben csaknem 3 ezer felvonót kellett *balesetveszély,* vagy szabálytalan üzemeltetés miatt leállítani. Különösen súlyos hiányosság, hogy a tervezők sokszor a forgalmi követelményeknek *nem megfelelő* felvonókat képzelnek el.

Egy hét a világgazdaságban

Nyíltan a nehezebbet

A *kényszer* — talán ezt a szót lehetne manapság a legtöbbször hallani a fejlett tőkés országok kabinetjeinek ülésén akkor, amikor *gazdaságpolitikai* kérdésekről esik szó. Egyre gyakrabban hangzik el valószínűleg az is: *nincs más választásunk, szűkült a mozgástér.* Válságban ez aligha lehet másképp. A tőkés világban ugyanis nem inflációs gondok vannak, nem a munkanélküliség a baj, még csak nem is a külső egyensúly megingása vagy az elavult termékszerkezet okoz fejfájást, hanem *a négy tényező együttvéve.*

Képzeljünk el egy hadsereget, mélyet a síkságon minden oldalról támadnak, az egyes szakaszokon viszont már bevethető tartalék sincs. Mindezt tetézi a gazdasági növekedés lelassulása vagy megállása, s ennek következtében egyszerűen *nem keletkezik elosztható nemzeti jövedelemtöbblet.*

A nagyobb bajok helyett

Az ilyen helyzet nem ritkán arra kényszerít, hogy a kormányon levő pártok felülvizsgálják akár saját választási programjukat. Franciaországban a szocialisták társadalmi programokat hirdettek, az életszínvonal javítását helyezték kilátásba, más tőkés országoktól eltérően, a gazdasági növekedés *fokozásának* adtak prioritást. Úgy tűnik azonban, hogy a gazdaság lassabban „termelte ki" a programok feltételeit a szükségesnél. A fokozódó infláció és a megbomló külső egyensúly láttán a kormánynak *cselekednie kellett,* júniusban már az árakkal együtt *a béreket is befagyasztották,* most pedig a létfenntartási költségek emelkedése miatti bérpótlékok rendszerét vizsgálták felül. Az új megközelítés lényege: a dolgozók nem a statisztikailag *regisztrált* áremelkedések alapján kapják a fizetésemelést, hanem a *„betervezett" infláció figyelembevételével.* Előfordulhat tehát, hogy az életszínvonal *esni fog.* A szocialista kormány nyilvánvalóan *nem volt boldog akkor, amikor ezt a lépést el kellett határoznia.* Úgy tűnik azonban, hogy a választási ígéretek mechanikus fenntartása *még nagyobb bajokhoz vezetett volna.* A szocialista kormány tehát *realista módon cselekedett.*

Van egyébként a fenti rendszernek egy nem elhanyagolható tulajdonsága: *világossá teszi az ország állapota és az egyén életszínvonala között a kapcsolatot.* Most persze a legtöbb kommentátor csak azt emeli ki, hogy a rendszeren *a dolgozó* veszíthet. Előfordulhat azonban elvileg az is, hogy *a dolgozó többlethez jut akkor, ha a tényleges infláció a betervezett mértékűnél alacsonyabb.* A dolgozók tehát annak tudatában élhetnek, hogy mindennapi munkájuk *közvetlenül* befolyásolhatja boldogulásukat. Ha egy esetleges nyersanyagáremelkedést a termelési költségekben sikerül ésszerűsítéssel, hatékonyságnöveléssel ellensúlyozni úgy — ha ezt az országban a többség teszi — *a tervezetthez képest jobban járnak.* Ha viszont mindenki „igyekezzen csak a másik, az én lazsálásomat még elbírja a gazdaság"-szerű ideológiával közelít a mindennapokhoz, úgy nyilvánvalóan, az előre várthoz képest ténylegesen mindenki *rosszabbul jár.* Még azok is, akik egyébként igyekeztek . . .

Franciaországban — annak ellenére, hogy ott az árfolyam egy kicsit a nemzeti „gloire" része — ebben az évben már *kétszer leértékelték a frankot, és a szaksajtó a harmadik devalváció szükségességéről ír.* A Mauroy-kormány nyilvánvalóan *nem jókedvében* határozott el leértékelést, hanem azért, mert nem volt más választása. Mint ahogy — aligha tehetett mást Mexikó, mint a válsághelyzetben a szigorú devizagazdálkodás bevezetését, és ilyen meggondolásból nyúlt Jugoszlávia a beruházások szigorú korlátozásának eszközéhez. Fel kell tételezni, hogy mindegyik kabinet *tudta, hogy amit tesz, nem megy mellékhatások nélkül.* Az egyensúlyt helyreállítani kívánó csomagok a fejlett tőkés országokban sokszor *a „jóléti állam" gyakorlatának olyan elemeit kérdőjelezik meg, amelyekhez a polgárok évtizedek óta hozzászoktak.* Népszerűek ezek a lépések? Nyilvánvalóan nem, de a mozgástér más alternatívát a legtöbb esetben nem mutat kivitelezhetőnek.

A svéd alternatíva

Figyelemre méltó viszont az, hogy a gazdasági környezet szigorodását néhol *tudatosan a döntéshozatalban való részvétel kiterjesztésével kívánják ellensúlyozni.* Vegyük például a „participáció" svéd tervét, mely a vasárnap lezajlott svéd választások egyik központi kérdése volt. A szociáldemokraták elképzelése szerint *egyszázalékos adót vetnének ki a fizetésekre s vállalati profitokra egyaránt, és az így befolyó összegekből alapot létesítenének.* Ez az alap lenne aztán a forrása annak, hogy lassacskán a svéd ipar nagy hányada *kollektív tulajdonba kerülne.* Az összeget ugyanis a szakszervezetek kezelnék, abból részvényeket vásárolnának, beruháznának, munkaalkalmat teremtenének. A tervet, bármennyire is „demokratikus", a svédek többsége *ellenzi.* Talán azért, mivel az érintettek a tervet jövedelmük *csökkentéseként* értelmezik, anélkül, hogy annak kedvező hatását ugyancsak világosan látnák. Az sem lehetetlen, hogy sokan *kevéssé biznak* abban, hogy a szakszervezetek — hiszen más az eredeti feladatuk — a pénzt valóban hatékonyan tudnák befektetni.

Amiért ellenzik

A héten tovább keresték a szövetségi rendszerek tagjai a megoldást a gázvezetékügyben. A jelek szerint az USA hajlandó volna visszavonulni ebben az egy konkrét esetben akkor, ha a nyugat-európai kormányok hajlandóak a Szovjetunióval folytatott kereskedelem feltételeit „a teljes paletta szélességében" szigoritani. Vagyis: *megvalósulhat a földgázvezeték — legalábbis szankciókat nem alkalmaznak Nyugat-Európa ellen —, de általában szigoritaniuk kellene a hitelkondiciókat a nyugat-európaiaknak, fel kellene hagyniuk azzal, amit Washington a szovjet kereskedelem „szubvencionálásának" nevez és vállalniuk kell, hogy a tervezett második földgázvezetékhez semmiképpen sem nyújtanak támogatást.* Az USA tehát hajlandó lenne egy lépést hátra megtenni, ha cserébe *többel* haladhat előre . . .

Érdemes azonban visszatérni még azokra a tényezőkre, melyek az embargó kapcsán az USA és Nyugat-Európa között egy szövetségi rendszerben kétségtelenül *feltűnő vitához* vezettek. Valószínűleg sokakat meglepett, hogy egymástól függetlenül, mindegyik olyan nyugat-európai ország kormánya, melynek vállalatai között jelentős *beszállítók* voltak, szembeszegültek Washingtonnal. Túl azon, hogy egyik kormány sem szereti, ha egy másik fővárosból mondják meg neki, *mit csináljon* otthon, a bejelentett szankcióknak voltak más elvi vonatkozásai is.

Az USA szankcióinak „második hulláma" arra kényszerítette volna a nyugat-európai cégeket, hogy már megkötött szerződéseket ne teljesítsenek. Egy ilyen gyakorlat kialakulása pedig *egyetlen tőkésnek sem lehet érdeke.* Az aláírt szerződés ugyanis szent, ezen alapul az áruforgalom országon belül és országok között egyaránt. Ha az egyes tőkés cégek „megszokják", hogy a kormányok egy tollvonással megsemmisíthetik hosszú hónapok tárgyalásainak eredményét, *kevésbé fognak vállalkozni.* Ez meg senkinek sem lenne érdeke. Ezért képviseli most e kérdésben Nyugat-Európa a rendszer legjelentősebb hatalmával szemben is a kapitalizmus igazi érdekeit.

Gonda György — Szentgáli Péter

Bezárt a bécsi vásár

Vasárnap délután befejeződött a 116. Bécsi Nemzetközi Vásár. Kilenc nap alatt 700 000 látogató kereste fel a vásárt, kísérő rendezvényeit és kiállításait.

Külön érdekessége volt a bécsi vásárnak az 57. alkalommal megrendezett feltalálóvásár.

Általánosságban a bécsi őszi vásár megfelelt a gazdasági szakértők várakozásainak. Elsősorban a fogyasztási cikkek terén jöttek létre jó üzletek. A vásáron részt vevő 22 magyar vállalat összesen 2200 négyzetméter kiállítási területen széles áruskálát mutatott be az osztrák érdeklődőknek. A részben új piacok feltárását célzó bemutató igazolta a kiállítóknak azt a várakozását, hogy Ausztriában az üzleti kapcsolatokat bővíteni lehet. Örvendetes, hogy az idei bécsi őszi vásáron részt vevő közel 4000 vállalat közül egy magyar vállalat, éspedig a Csepel Vas- és Fémművek nevéhez fűződik a rendezvény legnagyobb üzletkötése: *56 millió osztrák schilling* értékű exportmegállapodást írt alá osztrák partnerével.

Jelentős érdeklődés mutatkozott a Komplex által kiállított mezőgazdasági gépek iránt is.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3691,92	3695,62	3699,32
Belga frank	80,30	80,38	80,46
Dán korona	432,47	432,90	433,33
Francia frank	545,49	546,04	546,59
Hollandi forint	1406,94	1408,35	1409,76
Japán yen (1000)	145,71	145,86	146,01
Kanadai dollár	3107,80	3110,91	3114,02
Kuvaiti dinár	13 185.25	13 198.45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1544,51	1546,06	1547,61
Olasz líra (1000)	27,38	27,41	27,44
Osztrák schilling	219,65	219,87	220,09
Portugál escudo	44,12	44,16	44,20
Spanyol peseta	34,06	34,09	34,12
Svájci frank	1804,48	1806,29	1808,10
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600.00	2602.60
USA-dollár	3838,13	3841,97	3845,81

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3584,75	3806,49
Belga frank	5000	77,97	82,79
Dán korona	1000	419,91	445,89
Finn márka	100	779,65	827,87
Francia frank	500	529,66	562,42
Görög drachma	500	53,22	56,52
Hollandi forint	1000	1366,10	1450,60
Japán yen (1000)	10 000	141,48	150,24
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	3017,58	3204,24
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1499,68	1592,44
Olasz líra (1000)	50 000	26,59	28,23
Osztrák schilling	1000	213,27	226,47
Portugál escudo	5000	42,84	45,48
Spanyol peseta	5000	33,07	35,11
Svájci frank	1000	1752,10	1860,48
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,36	23,74
USA-dollár	100	3726,71	3957,23

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 21-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Árfolyam 100 egységre, forintban
Albán lek	—	289,00
Bolgár leva	20	1676,14
Csehszlovák korona	500	170,00
KNDK von	—	910,42
Kubai peso	20	1328,80
Lengyel zloty	1000	34,14
Mongol tugrik	100	352,87
NDK-márka	100	532,00
Román lei	100	170,00
Szovjet rubel	10	1700,00
Vietnami dong	—	154,45

Külföldi kereskedők

Kisipari termékbemutató

Harmincöt szakma képviseletében 250 kisiparos mutatja be közel 3000 termékét azon a kiállításon, mely hétfőn délelőtt nyílt meg Budapesten, az Országos Piackutató Intézet bemutatótermében.

A kiállítás célja, hogy *a kézműves kisipar exportlehetőségeit feltárják.*

A megnyitón *Csáki Tiborné,* az ARTEX vezérigazgatója elmondotta, hogy első ízben rendeztek ilyen kiállítást, ahol a kézműves kisipar évente előállított 200—250 millió forint értékű termékeit reprezentáló cikkeket bemutatják. Jelenleg még ezekből a gyártmányokból csak nagyon kevés kerül külföldre. Az ARTEX Külkereskedelmi Vállalat elsősorban a szövetkezeti ipar hasonló termékeit exportálja. A vállalat mintegy 30 ezer cikkelemből álló éves kivitele eléri a 4 milliárd forintot. Az előzetes elképzelések szerint a kézműves kisipar termékeinek exportja révén ez a forgalom évente további 40—50 millió forinttal növelhető. Igaz, ehhez az is szükséges, hogy a kézművesek termékei nemcsak minőségben, hanem *árban is* versenyképesek legyenek. A külföldi piacokon jelenleg igen erős a verseny és a legtöbb cikknél a kínálat meghaladja a keresletet.

A kiállításra, amely egyben börze is, számos külföldi kereskedő érkezik, elsősorban az NSZK-ból, Ausztriából, Svédországból, az ARTEX Budapesti Nemzetközi Vásárra érkezett külföldi partnerei is ellátogatnak a bemutatóterembe. A kiállított termékeket a Népi Iparművészeti Tanács és az iparesztétikai lektorátus minősíti. A KIOSZ társadalmi szervezete, a Kisipari Kézműves Tanács névsort készít a minősített termékek gyártóiról és a névsorba felvett kisiparosok oklevelet, illetve a termékükre megkülönböztető emblémát kapnak.

A kiállítás szeptember 26-ig tart nyitva.

A KOPINT jelenti

Zuhan a cukor ára

A hónap elején még emelkedő ártendenciájú nemesfémek jegyzése a múlt héten ismét csökkent: az arany 4,3, a platina 7,6 százalékkal lett olcsóbb, az ezüst átlagára alig változott. Ugyancsak a hónap elején a színesfémek ára valamivel magasabb volt az augusztus havi átlagnál, de az előző héten ez a tendencia is megváltozott, stagnálás, illetve 2—3 százalékos süllyedés jellemezte a tőzsdei árakat. Az USA csökkenti cukorimportját, ezáltal a világ cukorkészletei felduzzadnak és ez az árakat máris lefelé nyomja. A múlt héten 5,7 százalékkal zuhantak a cukorárak, a kakaó ára viszont emelkedő tendenciát mutat.

Tőzsdei jegyzések
1982. szeptember 13—18.

Réz: huzaltuskó, London, font/t	833,50
Ón:	7370,000
Ólom:	299,75
Horgany:	441,25
Alumínium	567,00
Nikkel:	2436,50

Felértékelődött szerepben

Az IMF közgyűlése

Nem éppen kedvező világgazdasági helyzetben tartotta meg az elmúlt héten Torontóban évi közgyűlését a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) és a Világbank. Az egész világot kisebb-nagyobb mértékben sújtó gazdasági nehézségek egyre inkább kikezdik a nemzetközi pénzvilágot, valamint a tőkés bankrendszert is. Nem sokkal a fontos tanácskozás előtt kérte Mexikó és Argentína összesen több mint 120 milliárd dolláros adósságai egy részének átütemezését. Csődbe jutott a nagyobb bankok közül az olasz Banco Ambrosiano, az amerikai Penn Square, a patinás világcégek közül a nyugatnémet AEG-Telefunken több mint egymilliárd márkás „mentőinjekcióra" szorul, megoldásra vár Lengyelország és még egy tucat állam tartozásainak átütemezése.

A pénzügyileg „megroggyant" országok és cégek mind a nemzetközi bankvilágtól, pénzügyi szervezetektől és intézményektől várnak segítséget, csakhogy magának, az eddig szilárd pénzvilágnak *meglehetősen megrendültek a pozíciói* a gyakori csődök következtében. A legnagyobb tehertételt az olajjal nem rendelkező fejlődő országok jelentik, amelyeknek tartozása az idei esztendő végére eléri az 500 milliárd dollárt.

A kvótakérdés

Ilyen háttérrel és ennek megfelelő hangulatban ült össze Kanadában az IMF és a Világbank közgyűlése. Természetesen senki sem várt csodát a tekintélyes testület tanácskozásától, hiszen a világgazdaság gondjai túlságosan mélyek és bonyolultak ahhoz, hogy egy konferencia hathatós megoldást találhasson. Azt azonban joggal elvárták a részvevők, hogy a mostani válsághelyzetben e két intézmény nagyobb felelősséggel és lehetőségeihez képest az eddiginél erőteljesebben igyekezzék részt vállalni a pénzügyi mélypontról való elmozdulásban.

A tanácskozás középpontjában a *kvóták* kérdése állt. (Érdemes megjegyezni, hogy – többek között – szőnyegre került még Mexikó és Argentína adóssággondjai felszámolásának módja, az alap hitelpolitikájának jövője, valamint több pénzügyi szaktéma.) A fejlődő országok már hosszabb ideje szorgalmazzák *a kvóták felemelését*, mert így pótlólagos pénzeszközök állnának rendelkezésre az akut pénzügyi, elsősorban fizetési mérlegproblémák enyhítésére. Az IMF minden tagállama számára a szervezetbe való belépéskor befizetési kvótát állapítottak, illetve állapítanak meg, különböző ismérvek alapján. A kvóta 75 százalékát a tagállamok általában *nemzeti valutájukban*, 25 százalékát pedig konvertibilis valutában fizetik be. A befizetések nagyságának azért van rendkívüli jelentősége, mert *a kvóta határozza meg egy-egy ország szavazatának súlyát, valamint az általa, az IMF-től felvehető hitel nagyságát.* A szabályok értelmében a tagországok egymást követő három évben összességében kvótájuk 450 százaléka erejéig vehetnek fel hitelt a valutaalaptól. (Ha tehát egy ország kvótája 1 milliárd dollár, három év alatt legfeljebb 4,5 milliárd dollár hitelhez juthat az IMF-től, nem számítva a szervezet által biztosítható egyéb hitellehetőségeket.)

Hitel a fejlődőknek

A fejlődők kvótaemelési javaslata – 100–200 százalékos emelést tartanak reálisnak – arra irányul, hogy megnövekedjék az alap pénzügyi forrásainak összege, s ezzel bővüljön hitelezési lehetősége. Jelenleg 67 milliárd dollár a befizetett kvóták összege, tehát ennyi pénz áll rendelkezésre – elvben – hitelezésre, kölcsönnyújtásra. Ha 200 százalékkal megemelnék a kvótákat, az IMF „pénztárában" 201 milliárd dollár lenne, vagyis még mindig *csak töredéke a fejlődő világ tartozásainak.*

Ekkora kvótaemelésről azonban *nincsen szó.* Egyrészről a pótlólagos pénzeszközök „bepumpálása" jelentősen megnövelné a világinflációt, másrészről a fejlett tőkés államok különböző gazdasági és gazdaságon kívüli megfontolásokból nem hajlandók ekkora áldozatra. Különösen az Egyesült Államok ellenzi az emelést, mert a reagani gazdaságfilozófia ellenez mindenféle külső beavatkozást a gazdasági folyamatokba. Saját példájára hivatkozva, Washington azt hangoztatja, hogy az IMF-nek a bőkezűség helyett *a szorítások politikáját kell alkalmaznia, hasonlóan kell cselekedniük a bajba jutott nemzetgazdaságoknak.* A közös piaci tagállamok és a fejlett tőkés országok többsége *50 százalékos kvótaemelést* javasolt Torontóban, az USA viszont mindössze *10 milliárd dolláros különalap* felállítását látta célszerűnek. Egyértelmű, hogy az 50 százalékos kvótaemelés az Egyesült Államok költségvetése számára összehasonlíthatatlanul nagyobb megterhelést jelent, mint a fejlődők megsegítésére szánt 10 milliárdos alapban való részvétel.

Amint az várható volt, Torontóban *nem sikerült döntésre jutni* a kvótaemelés, vagy különalap kérdésben. Nagyon valószínű azonban, hogy a nem távoli jövőben *kompromisszumok árán sor kerül* a kvóták felemelésére, de 50 százalékot bizonyosan nem meghaladó mértékben.

A Világbank szerepe

A Világbankra is fontos feladatok várnak az elkövetkező években. A borús gazdasági kilátásokra tekintettel az intézmény anyagi lehetőségeihez mérten igyekszik majd hatékony támogatást nyújtani a legszegényebb országoknak, fejlesztési programjaik megvalósításához. Világosan kell azonban látni, hogy minden jó szándék ellenére, az IMF és a Világbank segítsége csak csepp lehet a tengerben, hiszen az akut pénzigény jóval meghaladja a két szervezet anyagi lehetőségeit. A világ gazdasági és pénzügyi gondjait e két intézmény csak valamelyest enyhíteni tudja, megoldani nem. Sokkal szélesebb körű nemzetközi összefogás útján oldhatóak csak meg az öt kontinens gazdasági problémái.

Noha a csütörtökön véget ért torontói értekezleten lényeges áttörés *nem történt*, az IMF és a Világbank jelentősége *növekedett*, a két szervezet *„felértékelődött"*.

G. Gy. – Sz. P.

Szabványromantika

A magyar méz diktál – Túlbiztosított épületek

Szemtanú meséli: a 60-as évek elején *fél esztendeig* vizsgáztatták a szakemberek Magyarországon az 1200-as Volkswagent. A „bogárhátút". Minden idők egyik legmegbízhatóbb autóját. Mint hírlik, a munka alaposságát nem zavarta, hogy a wolfsburgi konstruktőrökhöz képest mérnökeink igen szerény ellenőrző berendezésekkel rendelkeztek. A karosszériát, a fogyasztást, a gumik minőségét így is szigorúan szembesíteni lehetett a szabványokkal. Egyébként nem volt kisebb az éberség a Renault vagy a Fiat esetében sem. A honi engedélyezési procedúra kezdetleges volt, és „legalább" hosszadalmas. Talán nem is kell tovább indokolni, miért szerzett hírnevet egykor – leginkább kabarétréfák jóvoltából – a magyar szabvány.

Ami a Siemensnek jó...

– A kritikák nagyrészt jogosak voltak – ismeri el a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökhelyettese, *dr. Kocsis Mihály.* – Túlicitálni például az NSZK DIN-szabványát, legalábbis felesleges. Ami a Siemensnek jó, az többnyire itthon is megfelel. Éppen ezért a Gazdasági Bizottság 1980-ban hozott 10008-as határozata nyomán bizalmi szisztémára tértünk át. Eredeti okmányok alapján a villamosipari vizsgálóintézet (MEEI) például már több műszaki cikkre adott ki minőségi tanúsítványt.

– Ugyanakkor, ha egy magyar termelőszövetkezet új szalámival akar megjelenni a piacon, egy év is eltelik, mire végigjárja az engedélyeztetés labirintusát...

– A jelenlegi rendszerben több intézetnél kell jóváhagyatni a húskészítményeket. Hasonló a helyzet a tejtermékek és minden élelmiszer esetében. Ráadásul a hatóságok nem párhuzamosan, hanem *sorba vannak kapcsolva.* A gyorsítás és egységesítés érdekében központi felhatalmazás alapján idén tavasszal tárgyaltunk az érintett tárcákkal. Valamennyi minisztérium ragaszkodott azonban, részben egzisztenciális okokból, a saját ágazati minőségellenőrző tevékenység fenntartásához. Végül úgy döntöttünk, az érintett intézetek között legyen egy koordinátor, s az engedélyt kérőnek csak vele kelljen kapcsolatot tartani. A részvizsgálatokat pedig egyszerre kell elvégezni. Az új szervezet kiépülésének határideje 1982. december 31. Számításaink szerint ezt követően egy hónapra csökkenhet az új élelmiszerek vizsgálatának időtartama.

– Szabványról szólva felmerül a kérdés: kinek a szabványa? Kinek a mércéjének kell megfelelni a különféle termékeknek? A milliomos, a koldus, vagy valamiféle középszint mértékéről van-e szó?

– Az elmúlt évtizedek szabványtörténete különböző korszakokra osztható. Az 50-es évek elején az MSZM mindig a minimumszintet jelezte. Azt mutatta, meddig alkalmas *még* egy termék a rendeltetésszerű felhasználásra. Később, a gazdasági növekedéssel a szabvány is „fejlődött", s egyre inkább a *közepes* színvonalat határozta meg. A 70-es évek elejétől kezdve azonban ez a standardszemlélet fokozatosan átalakult. Az igények differenciálódásával a szabványnak is lépést kellett tartani. Általánossá vált, hogy egyazon termékfajtából kereslet van olcsóbb és drágább árura is. E minőségi fokozatoknak megfelelően a szabvány is lépcsőzetessé vált.

A hajsütő vas esete

– Említene néhány konkrét példát?

– Vegyük a borotvapengét. Itt öt minőségi fokozatot állapítottunk meg, aszerint, hogy a zsiletél 3, 7, 10, 14, vagy 18 alkalommal lehet-e legalább megborotválkozni. A szappanokat ugyanakkor zsírtartalom, habzóképesség, illattartósság alapján soroltuk négy: Extra, A, B és C kategóriába. E kategorizálás természetesen árkonzekvenciákkal jár. Nemegyszer jelentős gazdasági érdek fűződik ahhoz, melyik termék hányadik fokozatba kerül. Az Ikarusnak például számos vitája adódott már abból, hogy a buszok belső „kárpitjául" használt furnérlemezek egy minőségi kategóriába tartoznak-e a bútoripar alapanyagaival.

– Nemzetközi mércével milyen színvonalon állnak a magyar szabványok?

– Hazánk 81 másik állammal együtt tagja a Szabványosítási Világszervezetnek, az ISO-nak. Ez biztosítja, hogy a nemzetközi elvárásokat érvényesíteni tudjuk szabványainkban. Az MSZ 90 százaléka világszínvonalú. Külön jelentősége van annak, hogy az ISO mezőgazdasági és élelmiszeripari titkársága Budapesten működik, így ebben a termékcsoportban a honi előírások iránymutatóak: *a méz paramétereit például világszerte a magyar szabvány diktálja.* A szabványok állandó korszerűsítését intézményesen az biztosítja, hogy a Magyarországon nyilvántartott tízezer szabványt ötévenként folyamatosan felül kell vizsgálni.

– Időnként nehezen érthető korlátozásokat rendelnek el, éppen a világszínvonalú magyar szabványra hivatkozva a különböző minőségellenőrző intézetek. Hogy csak egy példát említsek: miért nem használhatják a magyar nők azt a hajsütő vasat, ami a szovjet asszonyoknak tökéletesen megfelel?

– A szabványnak olykor szélesebb műszaki összefüggésekre is figyelemmel kell lennie. A szóban forgó, turisták által behozott hajsütő vas eddig három halálos balesetet okozott. Ez azzal függ össze, hogy nálunk nincs kiépítve az elektromos hálózat védelme. Egy ilyen beruházás már tíz évvel ezelőtt is 10 milliárd forintba került volna. Éppen ezért Magyarországon a balesetveszély elkerülése érdekében magukat az elektromos készülékeket megfelelően kell biztosítani. A hajsütő vas esetében ezt kettős szigeteléssel oldják meg. A Szovjetunióban ilyesmire nincs szükség, mert ott hasonlóan az NSZK-hoz és Csehszlovákiához, a hálózati védelem megoldott. A szovjet hajsütő vasban tehát nincs kettős szigetelés, ám ha egy ilyen készülék nálunk zárlatos lesz, az veszélyes lehet. Ugyanilyen okokból csak magyar töltőt szabad árusítani a Sokol rádióhoz.

Takarékos MSZ?

– Egyre gyakrabban emlegetik a szabványokkal kapcsolatban is a takarékosságot. Ez azt jelentené, hogy esetenként engedményeket tesz a hivatal?

– Bizonyos módosítások történtek. Néhány szabványt, amelyek feleslegesen túlbiztosították az építmények statikai szerkezetét, megváltoztattunk. Ez jelentős anyagmegtakarítást eredményezhet. Lehetővé tettük ugyanakkor olcsóbb parketta készítésére gyengébb minőségű faanyagok felhasználását. A takarékosság szellemében a szabványok felülvizsgálata tovább folytatódik, de a biztonság ezentúl is alapvető követelmény.

– Végül egy régi vád: egyesek szerint azért csúnyák nálunk olykor a pulóverek, cipők és más cikkek, mert szabvány van rájuk.

– Ez tévhit. Legalábbis ma már. Mert az 50-es években a szabvány valóban előírta a technológiát, sőt az anyagot is. Jelenleg már csak *funkcionális követelményt* határozunk meg. Fazonra tehát nincs szabvány, tartósságra azonban *igen.*

B. E.

Számítási modell alapján

Panel – kevesebb betonvasból

Számítási modellt kísérletezett ki a házgyári panelek acélvázának takarékos kialakítására a *Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat* egy műszaki szakemberekből álló csoportja, a *Budapesti Műszaki Egyetem* kutatóival közösen. A szabadalmaztatott módszer alkalmazásával a *betonvas egyharmada feleslegessé válik*, s ez évi tízmillió forintos megtakarítást eredményez a házgyárban.

A szabályos, rácsos szerkezetet megváltoztatták, középre kevesebb vasat helyeztek, ezzel a *panel szilárdsága nem csökkent.* Ez ugyanakkor nagyobb technológiai fegyelmet követel, ami egyebek között azt is jelenti, hogy a betonban az adalékanyagokat, a cementet tökéletesen kell elkeverni. A módszer nemcsak a vasanyag megtakarítása szempontjából előnyös, hiszen ennek arányában az egyengetéshez, hegesztéshez is *kevesebb munkaerő és energia szükséges.* Ugyanakkor könnyebbé vált az acélszerkezetet mozgató dolgozók munkája, hiszen a mázsányi szerkezetek helyett csak 60–70 kilót kell emelgetni.

Az új, anyagtakarékos eljárást egyelőre a függőleges paneleknél, tehát belső teherhordó falaknál, homlokzati elemeknél alkalmazzák, további kísérleteket folytatnak a vízszintes elemek – például födémek – megfelelő vasszerelésének optimális kialakítására. A panelek csökkentett súlyú vasszerkezete egyébként az épületek biztonsága szempontjából nem jár kockázattal. Az ezzel foglalkozó szakemberek egyébként megállapították, hogy a korábban készült panelek szabványa *többszörös biztonságot írt elő*, jóval nagyobbat, mint külföldön általában.

Épül a Pepsi-üzem

Salgótarjániak Bagdadban

Pepsi-Cola-üzemet szerel Bagdadban a *VEGYÉPSZER*, az NSZK-beli Hölstein és Kapfer cég megbízásából. A berendezéseket a német vállalat szállítja a helyszínre, a szerelésüket a salgótarjáni szakmunkások végzik. Az óránként 36 ezer palackot kibocsátó iraki Pepsi-Cola-üzem első üteme szeptemberben megkezdte a termelést, a teljes befejezésére a jövő év második negyedében kerül sor. Az NSZK fővállalkozó képviselői *elégedettek* a magyar szerelők munkájának minőségével és ütemével.

Visontai kísérletek

Lignitből brikett

Megyei tudósítónktól.

A *Mátraaljai Szénbányák Thorez-bányájának* az a legfőbb feladata, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű lignittel lássa el a szomszédos Gagarin Hőerőművet, és jusson az értékes fűtőanyagból a lakosság ellátására is. Ezért gondoltak arra, hogy – ha a visontai lignit alkalmas lesz rá – *brikettet készítenek a lignitből.* Az alkalmazhatóságról szóló szakvéleményt az NDK-beli Freiberg tüzeléstechnikai kutatóintézete állította ki. A bizonyítvány így szólt: a visontai lignit meglehetősen vizes, de a már ismert technológiai eljárásokkal lehet belőle *jó minőségű* brikettet készíteni.

A kísérleti gyártásra is külföldi üzemet kértek meg a bánya vezetői, mintegy 170 vagon lignitet küldtek a bulgáriai Marica-Isztokba, az ottani energetikai kombinátba. A *próbák sikerültek*, így most már itthon is tervbe vehették a vizsgálatok elvégzését, illetve a kísérleti tüzeléseket. Amennyiben a hazai vizsgálatok is hasonló eredményeket mutatnak, a későbbiekben – várhatóan 1986-ban – *megkezdődhet Visontán a lignit brikettálása.* Ehhez azonban a bányának egy *új üzemrészt* kell majd építenie.

Egy hét a világgazdaságban

Termelékenységi tabló

Átütemezési kérések a bankvilágnak – Lengyelország haladékot kapott

Tartósan kedvezőtlen gazdasági helyzet idején a termelés tényezői általában világszerte gyakrabban kerülnek nagyító alá, mint a zavartalan konjunktúra időszakában. Ezek között fontos kérdés a termelékenység alakulása, amely meghatározója lehet egy-egy iparág, vagy ország helyének a világon.

Az angol mélypont

Az elmúlt héten egy angol gazdaságkutató intézet érdekes jelentést tett közzé az ipari termelékenység alakulásáról a fejlett tőkés államokban. Nem tekinthető véletlennek, hogy e kérdések éppen a nyár végén kerültek terítékre, hiszen *a kamatlábak csökkenése* ismét felvillantotta a recesszióból való kilábalás reményét. Márpedig ha a megélénküléshez a pénzügyi feltételek ismét adottak, a konjunktúra tartósságát nagy mértékben befolyásolja majd a meglevő és az új beruházások hatékonysága, a munkatermelékenység alakulása.

Az angol adatok tanúsága szerint, ha a brit ipar termelékenységének szintjét *100-nak vesszük*, a termelékenységi mutató az NSZK-ban meghaladja *a 150 százalékot, Franciaországban 130, Japánban 200, az Egyesült Államokban pedig megközelíti a 300-at.* Mindez egyértelművé teszi, hogy a termelékenység szempontjából a szigetország *lemaradása* a közös piaci államokhoz képest mintegy *50—80*, az óceán túlsó partjához képest pedig *200 százalék körüli!* Ez a „fénykép" azonban csak pillanatnyi állapotot fejez ki, a visszatekintés egyértelműen arról tanúskodik, hogy az elmúlt évtizedben a fejlett tőkés országokban *csökkent* a munkatermelékenység növekedési üteme, sőt időnként abszolút mértékben is *visszaesett.*

Japánban például 1960—69 között évente *13 százalékkal* emelkedett a termelékenység, egy évtizeddel később viszont az átlagszám 4,2 százalék volt. Az Egyesült Államokban ugyancz a mutató két évtized fényében 3,4-ről 2,3 százalékra zuhant.

A gazdasági pangás, a pénzügyi nehézségek miatt elhalasztott, vagy végre nem hajtott beruházások, az egyes iparágak termelőberendezéseinek *elöregedése megtörte a termelékenység növekedésének korábban egyenes ívét.* Bebizonyosodott, hogy a legkorszerűbb technikát és technológiát alkalmazó iparágak képesek *növelni* a termelékenységet, ugyanakkor a modernizálásban, *a beruházásban elmaradó ágazatok fokozatosan elgyengülnek, belekerülnek az úgynevezett válságiparágak sorába.* A termelékenység emelése tehát nem kevés tőkét igényel.

A kedvező eredmények azonban *nem csak a pénzügyi lehetőségek függvényei.* A termelékenység emelésének igen fontos oldala az úgynevezett emberi tényező, másrészt viszont meghatározó lehet a vezetés, a szervezés és a szervezettség színvonala. Kincsesbányát jelenthet az előrehaladásban *az innovatív készség és képesség, amely jelentősebb beruházások nélkül is „csodákra" képes.* A japán ipar termelékenysége ma még elmarad az amerikai mögött, az elmúlt két évtizedben mégis csökkent a távolság: a nyersanyagszegény, s korábban még *tőkével sem túlzottan bőségesen ellátott szigetország jelenlegi világgazdasági rangját éppen a szellemi erők koncentrálásával, az azonnali megújulóképességgel, a folyamatos innovációval érte el,* természetesen mindezeket párosítva a „japán csoda" egyéb összetevőivel. Sokatmondó tény, hogy Japánnak 1973 és 1979 között — tehát a világgazdasági válság első szakaszában — *45 százalékkal sikerült emelnie iparának munkatermelékenységét.*

Argentína, Brazília, Mexikó

E rovat hasábjain gyakran esik szó az egyes országok *adósságának* alakulásáról, a kölcsönök és hitelek visszafizetésének átütemezéséről. Nos, az elmúlt hét *keményleckét adott a bankvilágnak,* hiszen több ország fordult hitelezőihez *halasztásért.* Különösen Latin-Amerikában vált égetővé az átütemezés kérdése. *Argentína, Brazília is a pénzügyileg „gyanús" országok listájára került az elmúlt héten a hitelező bankok, kormányok köreiben.* (Jóllehet Brazília külföldi adósságszolgálata az idén 61 milliárd dollárról 70 milliárdra emelkedik, *nem kéri* hitelezőitől *adósságának átütemezését,* és nem kér újabb hitelt a Nemzetközi Valutaalaptól — jelentette ki *Ernane Galveas* brazil pénzügyminiszter Torontóban.) Az elhúzódó gazdasági dekonjunktúra, a cukor piaci árának tartós nyomottsága, a devizabevételek csökkenése a múlt héten arra késztette Kubát is, hogy *először japán, majd többi nyugati bankhitelezőjét felkérje a következő három évben esedékes adósságainak átütemezésére.* (A karibi szigetország gazdasági helyzetéről, a szaporodó gondokról és az intézkedésekről a Magyar Hírlap e rovatában néhány héttel ezelőtt már részletesen szó esett.) Emlékeztetőül csak annyit, hogy az ország exportjának 85 százaléka cukor, s e fontos árucikk piaci ára évek óta csökken. A nagyobb gazdasági gondok elkerülését a többi között azt teszi lehetővé, hogy a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió, kedvezményes áron — vagyis a világpiacinál drágábban — vásárolják meg a cukrot Havannától. Hozzávetőleg 1 milliárd dollár törlesztése válik esedékessé Kubában 1983—85 között mexikói, kanadai, japán, nyugatnémet pénzintézetek számára. Nem hivatalos becslések szerint a szigetország tavalyi adósságállománya a tőkés országok irányába *meghaladta a 3 milliárd dollárt,* ennek az összegnek mintegy *40—50 százaléka magánbankoknak esedékes.* A rövid lejáratú tartozásokat, valamint a hosszabb futamidejű kölcsönök kamatát Kuba időben kívánja megfizetni, az átütemezési kérelem a hosszabb lejáratú kölcsönök törlesztési menetrendjére vonatkozik.

A viharos gyorsasággal romló mexikói gazdasági helyzet új fejleménye, hogy a 80 milliárd dolláros adósággal rendelkező ország újabb haladékot kért az esedékes 10 milliárdos törlesztés kifizetésére. Időközben a nemzetközi pénzügyi intézmények, a magánbankok igyekeznek újabb kölcsönöket *„pumpálni"* a mexikói gazdaságba, mert a latin-amerikai ország esetleges pénzügyi csődje beláthatatlan következményekkel járhat az egész tőkés bankvilágra, pénzügyi rendszerre.

Közös érdek

Kedvező hírek érkeztek az elmúlt héten a lengyel adósságok átütemezésének menetrendjéről. Az országnak hitelező mintegy 500 nyugati magánbank elfogadta azt a varsói kérést, hogy *szeptember 10-e helyett két hónappal később állapodjanak meg az idei, mintegy 2,4 milliárd dolláros adósság átütemezéséről.* (A visszafizetések átütemezéséről szóló tárgyalások csak a nyugati magánbankokkal folynak, a tőkés kormányok ez idáig — a szükségállapotra hivatkozva — nem kezdtek megbeszéléseket az „állami" hitelek sorsáról.) (A tavalyi adósságok sorsáról Varsó és az érdekelt bankok között az idén áprilisban született megállapodás.) Az elképzelések szerint az idén esedékes lengyel tartozások 95 százalékát hosszabb lejáratra ütemezik át, a fennmaradó 5 százalékot, valamint a több mint egymilliárd dollárnyi kamatokat viszont folyamatosan kell kifizetni.

Sokat segíthet a lengyel gazdaság pénzügyi gondjain az a terv, hogy a bankok nem zárkóznak el a kifizetésre kerülő kamatok felének — kereskedelmi hitel formájában történő — visszaáramoltatásától Lengyelországba.

Annyi bizonyos, hogy a bankok a kölcsönösen kedvező megoldások hívei. Nem is tehetnek nagyon másként, hiszen a világ mind több országában jelentkező fizetési gondok *nem kellő alapossággal történő rendezése létében rendíthetné meg az évtizedünkben már eddig is súlyos veszteségeket elszenvedő bankvilágot.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Megnyílt a lipcsei vásár

Erich Honecker látogatása a magyar kiállításon

Vasárnap délelőtt *ötven ország* több mint hatezer ország kiállítójának részvételével megnyílt Lipcsében a hagyományos őszi vásár. A házigazda — NDK — igen nagy hangsúlyt helyezett *vegyiparának* bemutatására.

A vásáron a szocialista országok sorában hagyományosan jelen van Magyarország is. *Huszonhét külkereskedelmi* és exportjogú vállalat vesz részt hazánkból.

Erich Honecker, az NDK párt- és államfője, *Willi Stoph* miniszterelnök, valamint a párt- és államvezetés több más személyisége vasárnap délelőtt felkereste a *Chemolimpex* Külkereskedelmi Vállalat pavilonját. A vendégeket *dr. Szalai Béla* nagykövet és a magyar kiállítás vezetői üdvözölték. Honecker és kísérete *meglátogatta* a többi szocialista ország pavilonjait is, és elbeszélgetett számos *nyugati ország* nagyvállalatainak vezető képviselőivel is.

Elismerés az Agrokomplexen

Az immár hagyományosan kétévenként nemzetközi részvétellel rendezett *nyitrai* mezőgazdasági kiállításon, az Agrokomplexen ez évben a Hungexpo szervezésében *40 magyar vállalat,* gazdaság, szövetkezet, kutatóintézet vett részt. A *félmillió látogatót* vonzó kiállítás igen sok *elismerést* aratott része a magyar kiállítás volt.

Josef Lenárt, a Szlovák Kommunista Párt első titkára, *Peter Colotka* szlovák miniszterelnök, *Viliam Salgovic* a szlovák nemzeti tanács elnöke, *Frantisek Pitra,* a Csehszlovák Kommunista Párt KB titkára, *Rudolf Rohlicek* és *Matej Lucan* csehszlovák miniszterelnök-helyettesek és több más személyiség a kiállítás alkalmából kívánt további *jó együttműködést* a szlovák és magyar mezőgazdaság fejlesztéséhez.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 7-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6640,76	6647,41	6654,06
Ausztrál dollár	3710,32	3714,03	3717,74
Belga frank	80,93	81,01	81,09
Dán korona	445,45	445,90	446,35
Francia frank	551,67	552,22	552,77
Hollandi forint	1413,94	1415,36	1416,78
Japán yen (1000)	149,68	149,83	149,98
Kanadai dollár	3086,68	3089,77	3092,86
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	575,09	575,67	576,25
NSZK-márka	1555,28	1556,84	1558,40
Olasz líra (1000)	27,52	27,55	27,58
Osztrák schilling	221,18	221,40	221,62
Portugál escudo	44,37	44,41	44,45
Spanyol peseta	34,44	34,47	34,50
Svájci frank	1827,64	1829,47	1831,30
Svéd korona	624,35	624,97	625,59
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3819,77	3823,59	3827,41

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 7-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6447,99	6846,83
Ausztrál dollár	50	3602,61	3825,45
Belga frank	5000	78,58	83,44
Dán korona	1000	432,52	459,28
Finn márka	100	787,95	836,69
Francia frank	500	535,65	568,79
Görög drachma	500	53,22	56,52
Hollandi forint	1000	1372,90	1457,82
Japán yen (1000)	10 000	145,34	154,32
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	2997,08	3182,46
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	558,40	592,94
NSZK-márka	1000	1510,13	1603,55
Olasz líra (1000)	50 000	26,72	28,38
Osztrák schilling	1000	214,76	228,04
Portugál escudo	5000	43,08	45,74
Spanyol peseta	5000	33,44	35,50
Svájci frank	1000	1774,59	1884,35
Svéd korona	100	606,22	643,72
Török líra	1000	22,74	24,14
USA-dollár	100	3708,88	3938,30

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. JÚNIUS 8-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

A Hungarotex terveiből

Erőfeszítések az exportért

Tudósítónktól.

A textilipari válság hatását tavaly először érzékelte igazán a magyar textilruházati cikkek külkereskedelmével foglalkozó vállalat, a Hungarotex. Nemcsak az árfolyammódosítás, hanem a visszafogott kereslet hatására sem lehet a tőkés export növekedésére számítani az idén — mondta Szabó Józsefné, a Hungarotex vezérigazgatója azon a tegnapi sajtótájékoztatón, amelyet az őszi BNV-n való részvétel alkalmával tartott.

Mindössze két területen csökken az igény kisebb mértékben: a nagyon olcsó, tömegigényeket kielégítő és a divatérzékeny cikkek iránt. A szabadidő- és sportruházat, valamint a női ruházat iránt viszont emelkedik a kereslet. S miután a prognózisok szerint a fogyasztás igen lassú növekedése vagy inkább csak stagnálása várható, a Hungarotex a termékmarketing javításával és új szervezetfejlesztési módszerek végrehajtásával próbálja a forgalom bővítését elérni.

Meglevő 10 irodája és 10 vegyes vállalata mellé két újabb vegyes vállalatot létesített az idén; 1983. január 1-től Modex néven külkereskedelmi társaságot alapít mintegy 10 konfekcióipari vállalat részvételével, 10 millió forintos induló alaptőkével; s jövőre a kötöttáru-főosztály kiválásával a kötöttáru külkereskedelmével foglalkozó leányvállalatot fog létesíteni. A későbbiek folyamán is hasonló decentralizációs elképzelések végrehajtására kíván vállalkozni a Hungarotex, amennyiben a Modex és a leányvállalat sikerrel bizonyítja létjogosultságát.

Vándorló műszerek

Kiállítás a buszban

Szerdáig Budapesten tartózkodik a szovjet *Tyechsznabexport Külkereskedelmi Vállalat* exporttermékeit bemutató vándor szakkiállítás, melyet hétfőn *Dmitri J. Janov,* a kiállítás igazgatója nyitott meg a *Budapesti Műszaki Egyetemen.*

A szovjet külkereskedelmi vállalat képviselői két Ikarus buszban mutatják be legújabb termékeiket, *gyorsítóberendezéseket, ipari röntgenberendezéseket, orvosi radiológiai* műszereket, az anyagok összetételének, állapotának és tulajdonságának vizsgálatára szolgáló eszközöket, atomtechnikai műszereket.

Az idén már néhány napot *Miskolcon* töltöttek, s Budapest után *Veszprémben* és *Tatabányán* mutatják be a műszereket.

Felértékelődött szerepben

Az IMF közgyűlése

Nem éppen kedvező világgazdasági helyzetben tartotta meg az elmúlt héten Torontóban évi közgyűlését a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) és a Világbank. Az egész világot kisebb-nagyobb mértékben sújtó gazdasági nehézségek egyre inkább kikezdik a nemzetközi pénzvilágot, valamint a tőkés bankrendszert is. Nem sokkal a fontos tanácskozás előtt kérte Mexikó és Argentína összesen több mint 120 milliárd dolláros adósságai egy részének átütemezését. Csődbe jutott a nagyobb bankok közül az olasz Banco Ambrosiano, az amerikai Penn Square, a patinás világcégek közül a nyugatnémet AEG-Telefunken több mint egymilliárd márkás „mentőinjekcióra" szorul, megoldásra vár Lengyelország és még egy tucat állam tartozásainak átütemezése.

A pénzügyileg „megroggyant" országok és cégek mind a nemzetközi bankvilágtól, pénzügyi szervezetektől és intézményektől várnak segítséget, csakhogy magának, az eddig szilárd pénzvilágnak *meglehetősen megrendültek a pozíciói* a gyakori csődök következtében. A legnagyobb tehertételt az olajjal nem rendelkező fejlődő országok jelentik, amelyeknek tartozása az idei esztendő végére eléri az 500 milliárd dollárt.

A kvótakérdés

Ilyen háttérrel és ennek megfelelő hangulatban ült össze Kanadában az IMF és a Világbank közgyűlése. Természetesen senki sem várt csodát a tekintélyes testület tanácskozásától, hiszen a világgazdaság gondjai túlságosan mélyek és bonyolultak ahhoz, hogy egy konferencia hathatós megoldást találhasson. Azt azonban joggal elvárták a részvevők, hogy a mostani válsághelyzetben e két intézmény nagyobb felelősséggel és lehetőségeihez képest az eddiginél erőteljesebben igyekezzék részt vállalni a pénzügyi mélypontról való elmozdulásban.

A tanácskozás középpontjában a *kvóták* kérdése állt. (Érdemes megjegyezni, hogy — többek között — szőnyegre került még Mexikó és Argentína adóssággondjai felszámolásának módja, az alap hitelpolitikájának jövője, valamint több pénzügyi szaktéma.) A fejlődő országok már hosszabb ideje szorgalmazzák *a kvóták felemelését*, mert így pótlólagos pénzeszközök állnának rendelkezésre az akut pénzügyi, elsősorban fizetési mérlegproblémák enyhítésére. Az IMF minden tagállama számára a szervezetbe való belépéskor befizetési kvótát állapítottak, illetve állapítanak meg, különböző ismérvek alapján. A kvóta 75 százalékát a tagállamok általában *nemzeti valutájukban*, 25 százalékát pedig konvertibilis valutában fizetik be. A befizetések nagyságának azért van rendkívüli jelentősége, mert *a kvóta határozza meg egy-egy ország szavazatának súlyát, valamint az általa, az IMF-től felvehető hitel nagyságát.* A szabályok értelmében a tagországok egymást követő három évben összességében kvótájuk 450 százaléka erejéig vehetnek fel hitelt a valutaalaptól. (Ha tehát egy ország kvótája 1 milliárd dollár, három év alatt legfeljebb 4,5 milliárd dollár hitelhez juthat az IMF-től, nem számítva a szervezet által biztosítható egyéb hitellehetőségeket.)

Hitel a fejlődőknek

A fejlődők kvótaemelési javaslata — 100—200 százalékos emelést tartanak reálisnak — arra irányul, hogy megnövekedjék az alap pénzügyi forrásainak összege, s ezzel bővüljön hitelezési lehetősége. Jelenleg 67 milliárd dollár a befizetett kvóták összege, tehát ennyi pénz áll rendelkezésre — elvben — hitelezésre, kölcsönnyújtásra. Ha 200 százalékkal megemelnék a kvótákat, az IMF „pénztárában" 201 milliárd dollár lenne, vagyis még mindig *csak töredéke a fejlődő világ tartozásainak.*

Ekkora kvótaemelésről azonban *nincsen szó.* Egyrészről a pótlólagos pénzeszközök „bepumpálása" jelentősen megnövelné a világinflációt, másrészről a fejlett tőkés államok különböző gazdasági és gazdaságon kívüli megfontolásokból nem hajlandók ekkora áldozatra. Különösen az Egyesült Államok ellenzi az emelést, mert a reagani gazdaságfilozófia ellenez mindenféle külső beavatkozást a gazdasági folyamatokba. Saját példájára hivatkozva, Washington azt hangoztatja, hogy az IMF-nek a bőkezűség helyett *a szoritások politikáját kell alkalmaznia, hasonlóan kell cselekedniük a bajba jutott nemzetgazdaságoknak.* A közös piaci tagállamok és a fejlett tőkés országok többsége *50 százalékos kvótaemelést* javasolt Torontóban, az USA viszont mindössze *10 milliárd dolláros különalap* felállítását látta célszerűnek. Egyértelmű, hogy az 50 százalékos kvótaemelés az Egyesült Államok költségvetése számára összehasonlíthatatlanul nagyobb megterhelést jelent, mint a fejlődők megsegítésére szánt 10 milliárdos alapban való részvétel.

Amint az várható volt, Torontóban *nem sikerült döntésre jutni* a kvótaemelés, vagy különalap kérdésben. Nagyon valószínű azonban, hogy a nem távoli jövőben *kompromisszumok árán sor kerül* a kvóták felemelésére, de 50 százalékot bizonyosan nem meghaladó mértékben.

A Világbank szerepe

A Világbankra is fontos feladatok várnak az elkövetkező években. A borús gazdasági kilátásokra tekintettel az intézmény anyagi lehetőségeihez mérten igyekszik majd hatékony támogatást nyújtani a legszegényebb országoknak, fejlesztési programjaik megvalósításához. Világosan kell azonban látni, hogy minden jó szándék ellenére, az IMF és a Világbank segítsége csak csepp lehet a tengerben, hiszen az akut pénzigény jóval meghaladja a két szervezet anyagi lehetőségeit. A világ gazdasági és pénzügyi gondjait e két intézmény csak valamelyest enyhíteni tudja, megoldani nem. Sokkal szélesebb körű nemzetközi összefogás útján oldhatóak csak meg az öt kontinens gazdasági problémái.

Noha a csütörtökön véget ért torontói értekezleten lényeges áttörés *nem történt*, az IMF és a Világbank jelentősége *növekedett*, a két szervezet *„felértékelődött"*.

G. Gy. — Sz. P.

Szabványromantika

A magyar méz diktál – Túlbiztosított épületek

Szemtanú meséli: a 60-as évek elején *fél esztendeig* vizsgáztatták a szakemberek Magyarországon az 1200-as Volkswagent. A „bogárhátút". Minden idők egyik legmegbízhatóbb autóját. Mint hírlik, a munka alaposságát nem zavarta, hogy a wolfsburgi konstruktőrökhöz képest mérnökeink igen szerény ellenőrző berendezésekkel rendelkeztek. A karosszériát, a fogyasztást, a gumik minőségét így is szigorúan szembesíteni lehetett a szabványokkal. Egyébként nem volt kisebb az éberség a Renault vagy a Fiat esetében sem. A honi engedélyezési procedúra kezdetleges volt, és „legalább" hosszadalmas. Talán nem is kell tovább indokolni, miért szerzett hírnevet egykor — leginkább kabarétréfák jóvoltából — a magyar szabvány.

Ami a Siemensnek jó...

— A kritikák nagyrészt jogosak voltak — ismeri el a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökhelyettese, *dr. Kocsis Mihály.* — Túllicitálni például az NSZK DIN-szabványát, legalábbis felesleges. Ami a Siemensnek jó, az többnyire itthon is megfelel. Éppen ezért a Gazdasági Bizottság 1980-ban hozott 10008-as határozata nyomán bizalmi szisztémára tértünk át. Eredeti okmányok alapján a villamosipari vizsgálóintézet (MEEI) például már több műszaki cikkre adott ki minőségi tanúsítványt.

— *Ugyanakkor, ha egy magyar termelőszövetkezet új szalámival akar megjelenni a piacon, egy év is eltelik, mire végigjárja az engedélyeztetés labirintusát...*

— A jelenlegi rendszerben több intézetnél kell jóváhagyatni a húskészítményeket. Hasonló a helyzet a tejtermékek és minden élelmiszer esetében. Ráadásul a hatóságok nem párhuzamosan, hanem *sorba vannak kapcsolva.* A gyorsítás és egységesítés érdekében központi felhatalmazás alapján idén tavasszal tárgyaltunk az érintett tárcákkal. Valamennyi minisztérium ragaszkodott azonban, részben egzisztenciális okokból, a saját ágazati minőségellenőrző tevékenység fenntartásához. Végül úgy döntöttünk, az érintett intézetek között legyen egy koordinátor, s az engedélyt kérőnek csak vele kelljen kapcsolatot tartani. A részvizsgálatokat pedig egyszerre kell elvégezni. Az új szervezet kiépülésének határideje 1982. december 31. Számításaink szerint ezt követően egy hónapra csökkenhet az új élelmiszerek vizsgálatának időtartama.

— *Szabványról szólva felmerül a kérdés: kinek a szabványa? Kinek a mércéjének kell megfelelni a különféle termékeknek? A milliomos, a koldus, vagy valamiféle középszint mértékéről van-e szó?*

— Az elmúlt évtizedek szabványtörténete különböző korszakokra osztható. Az 50-es évek elején az MSZM mindig a minimumszintet jelezte. Azt mutatta, meddig alkalmas *még* egy termék a rendeltetésszerű felhasználásra. Később, a gazdasági növekedéssel a szabvány is „fejlődött", s egyre inkább a *közepes* színvonalat határozta meg. A 70-es évek elejétől kezdve azonban ez a standardszemlélet fokozatosan átalakult. Az igények differenciálódásával a szabványnak is lépést kellett tartani. Általánossá vált, hogy egyazon termékfajtából kereslet van olcsóbb és drágább árura is. E minőségi fokozatoknak megfelelően a szabvány is lépcsőzetessé vált.

A hajsütő vas esete

— *Említene néhány konkrét példát?*

— Vegyük a borotvapengét. Itt öt minőségi fokozatot állapítottunk meg, aszerint, hogy a zsilettel 3, 7, 10, 14, vagy 18 alkalommal lehet-e legalább megborotválkozni. A szappanokat ugyanakkor zsírtartalom, habzóképesség, illattartósság alapján soroltuk négy: Extra, A, B és C kategóriába. E kategorizálás természetesen árkonzekvenciákkal jár. Nemegyszer jelentős gazdasági érdek fűződik ahhoz, melyik termék hányadik fokozatba kerül. Az Ikarusnak például számos vitája adódott már abból, hogy a buszok belső „kárpitjául" használt furnérlemezek egy minőségi kategóriába tartoznak-e a bútoripar alapanyagaival.

— *Nemzetközi mércével milyen színvonalon állnak a magyar szabványok?*

— Hazánk 81 másik állammal együtt tagja a Szabványosítási Világszervezetnek, az ISO-nak. Ez biztosítja, hogy a nemzetközi elvárásokat érvényesíteni tudjuk szabványainkban. Az MSZ 90 százaléka világszínvonalú. Külön jelentősége van annak, hogy az ISO mezőgazdasági és élelmiszeripari titkársága Budapesten működik, így ebben a termékcsoportban a honi előírások iránymutatóak: *a méz paramétereit például világszerte a magyar szabvány diktálja.* A szabványok állandó korszerűsítését intézményesen az biztosítja, hogy a Magyarországon nyilvántartott tízezer szabványt ötévenként folyamatosan felül kell vizsgálni.

— *Időnként nehezen érthető korlátozásokat rendelnek el, éppen a világszínvonalú magyar szabványra hivatkozva a különböző minőségellenőrző intézetek. Hogy csak egy példát említsek: miért nem használhatják a magyar nők azt a hajsütő vasat, ami a szovjet asszonyoknak tökéletesen megfelel?*

— A szabványnak olykor szélesebb műszaki összefüggésekre is figyelemmel kell lennie. A szóban forgó, turisták által behozott hajsütő vas eddig három halálos balesetet okozott. Ez azzal függ össze, hogy nálunk nincs kiépítve az elektromos hálózat védelme. Egy ilyen beruházás már tíz évvel ezelőtt is 10 milliárd forintba került volna. Éppen ezért Magyarországon a balesetveszély elkerülése érdekében magukat az elektromos készülékeket megfelelően kell biztosítani. A hajsütő vas esetében ezt kettős szigeteléssel oldják meg. A Szovjetunióban ilyesmire nincs szükség, mert ott hasonlóan az NSZK-hoz és Csehszlovákiához, a hálózati védelem megoldott. A szovjet hajsütő vasban tehát nincs kettős szigetelés, ám ha egy ilyen készülék nálunk zárlatos lesz, az veszélyes lehet. Ugyanilyen okokból csak magyar töltőt szabad árusítani a Sokol rádióhoz.

Takarékos MSZ?

— *Egyre gyakrabban emlegetik a szabványokkal kapcsolatban is a takarékosságot. Ez azt jelentené, hogy esetenként engedményeket tesz a hivatal?*

— Bizonyos módosítások történtek. Néhány szabványt, amelyek feleslegesen túlbiztosították az építmények statikai szerkezetét, megváltoztattunk. Ez jelentős anyagmegtakarítást eredményezhet. Lehetővé tettük ugyanakkor olcsóbb parketta készítésére gyengébb minőségű faanyagok felhasználását. A takarékosság szellemében a szabványok felülvizsgálata tovább folytatódik, de a biztonság ezentúl is alapvető követelmény.

— *Végül egy régi vád: egyesek szerint azért csúnyák nálunk olykor a pulóverek, cipők és más cikkek, mert szabvány van rájuk.*

— Ez tévhit. Legalábbis ma már. Mert az 50-es években a szabvány valóban előírta a technológiát, sőt az anyagot is. Jelenleg már csak *funkcionális követelményt* határozunk meg. Fazonra tehát nincs szabvány, tartósságra azonban *igen.*

B. E.

Számítási modell alapján

Panel — kevesebb betonvasból

Számítási modellt kísérletezett ki a házgyári panelek acélvázának takarékos kialakítására a *Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat* egy műszaki szakemberekből álló csoportja, a *Budapesti Műszaki Egyetem* kutatóival közösen. A szabadalmaztatott módszer alkalmazásával a *betonvas egyharmada feleslegessé válik*, s ez évi tízmillió forintos megtakarítást eredményez a házgyárban.

A szabályos, rácsos szerkezetet megváltoztatták, középre kevesebb vasat helyeztek, ezzel a *panel szilárdsága nem csökkent.* Ez ugyanakkor nagyobb technológiai fegyelmet követel, ami egyebek között azt is jelenti, hogy a betonban az adalékanyagokat, a cementet tökéletesen kell elkeverni. A módszer nemcsak a vasanyag megtakarítása szempontjából előnyös, hiszen ennek arányában az egyengetéshez, hegesztéshez is *kevesebb munkaerő és energia szükséges.* Ugyanakkor könnyebbé vált az acélszerkezetet mozgató dolgozók munkája, hiszen a mázsányi szerkezetek helyett csak 60—70 kilót kell emelgetni.

Az új, anyagtakarékos eljárást egyelőre a függőleges paneleknél, tehát belső teherhordó falaknál, homlokzati elemeknél alkalmazzák, további kísérleteket folytatnak a vízszintes elemek — például födémek — megfelelő vasszerelésének optimális kialakítására. A panelek csökkentett súlyú vasszerkezete egyébként az épületek biztonsága szempontjából nem jár kockázattal. Az ezzel foglalkozó szakemberek egyébként megállapították, hogy a korábban készült panelek szabványa *többszörös biztonságot írt elő*, jóval nagyobbat, mint külföldön általában.

Épül a Pepsi-üzem

Salgótarjániak Bagdadban

Pepsi-Cola-üzemet szerel Bagdadban a *VEGYÉPSZER*, az NSZK-beli Hölstein és Kapfer cég megbízásából. A berendezéseket a német vállalat szállítja a helyszínre, a szerelésüket a salgótarjáni szakmunkások végzik. Az óránként 36 ezer palackot kibocsátó iraki Pepsi-Cola-üzem első üteme szeptemberben megkezdte a termelést, a teljes befejezésére a jövő év második negyedében kerül sor. Az NSZK fővállalkozó képviselői *elégedettek* a magyar szerelők munkájának minőségével és ütemével.

Visontai kísérletek

Lignitből brikett

Megyei tudósítónktól.

A *Mátraaljai Szénbányák Thorez-bányájának* az a legfőbb feladata, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű lignittel lássa el a szomszédos Gagarin Hőerőművet, és jusson az értékes fűtőanyagból a lakosság ellátására is. Ezért gondoltak arra, hogy — ha a visontai lignit alkalmas lesz rá — *brikettet készítenek a lignitből.* Az alkalmazhatóságról szóló szakvéleményt az NDK-beli Freiberg tüzeléstechnikai kutatóintézete állította ki. A bizonyítvány így szólt: a visontai lignit meglehetősen vizes, de a már ismert technológiai eljárásokkal lehet belőle *jó minőségű* brikettet készíteni.

A kísérleti gyártásra is külföldi üzemet kértek meg a bánya vezetői, mintegy 170 vagon lignitet küldtek a bulgáriai Marica-Isztokba, az ottani energetikai kombinátba. A *próbák sikerültek*, így most már itthon is tervbe vehették a vizsgálatok elvégzését, illetve a kísérleti tüzeléseket. Amennyiben a hazai vizsgálatok is hasonló eredményeket mutatnak, a későbbiekben — várhatóan 1986-ban — *megkezdődhet Visontán a lignit brikettálása.* Ehhez azonban a bányának egy *új üzemrészt* kell majd építenie.

Elfogták a gázolót

A rendőrség 1982. szeptember 1-én a rádió, s a televízió híradásaiban a lakosság közreműködését kérte egy segítségnyújtást elmulasztó gázoló gépkocsivezető felkutatásában. Kedden a lakosság segítségével a rendőrség elfogta és őrizetbe vette *Rácz Lajos* 52 éves, nyugdíjas budapesti lakost, aki beismerte, hogy augusztus 31-én, 23 órakor a XIV. kerületi Erzsébet királyné és Miskolci út kereszteződésében balesetet okozott, majd a helyszínt megállás és a kötelező segítségnyújtás nélkül elhagyta.

Bíróság előtt a kazalgyújtogató

Megyei tudósítónktól.

Lángokban áll a gyöngyöshalászi *Győzelem Tsz* hatalmas lucernakazla — érkezett a minap a hír. A tűzoltók azonnal a helyszínre robogtak, de így is a lángok martaléka lett 1423 mázsa takarmány.

A tűzoltóság és a rendőrség közös vizsgálata megállapította, hogy a kazlat *szándékosan gyújtották fel.* A széles körű nyomozás eredményeként a rendőrség elfogta *Szűcs László* 27 éves segédmunkást, a tsz volt dolgozóját. Kiderült, hogy az agresszív fiatalembert korábban italozás és hanyag munkavégzés miatt többször felelősségre vonták fegyelmileg, majd elbocsátották. Ezt akarta *megbosszulni* azzal, hogy felgyújtotta a közös gazdaság lucernakazlát.

A bíróság *gyorsított eljárással* tárgyalja Szűcs László ügyét.

CHIPSBEMUTATÓ. A Budapesti ZÖLDÉRT Vállalat és a pilisi Aranykalász Tsz kooperációjában megkezdődött a Chips ropogósra sült ízesített burgonya gyártása. A forgalmazók számára tegnap bemutatót tartottak a Budapesti ZÖLDÉRT Vállalatnál. Elmondták, hogy még ebben a hónapban füstös, sós, paprikás, körményes, fokhagymás és fokhagymás ízű Chips kerül az üzletekbe.

ÚJABB AUTÓKLUB-ÁLLOMÁS. Szeptember 15-én, szerdán adják át a Magyar Autóklub békéscsabai műszaki állomását. A 340 négyzetméter alapterületű, hat kocsiállásos, jelenleg 24 ezer óra kapacitású műszaki állomás az Autóklub huszonnyolcadik ilyen létesítménye.

Nyári meleg

A várható időjárás ma estig: továbbra is kevés felhő várható eső nélkül. A szél mérsékelt lesz, A hajnalban kialakuló ködök a délelőtt első felében feloszlanak. A hőmérséklet délután 23 és 28 fok között alakul.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 212 centiméter volt.

(×) Az Új Tükör Világjárók Klubjában (VII., Osvát u. 11.) szeptember 15-én, szerdán este 1/2 6 órakor Gyöker István tart diavetítéses előadást **Az első királyi székhely, Esztergom** címmel. Belépés 1 db Új Tükörrel.

(×) A kaposvári CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ vendégjátéka Budapesten a Vígszínházban. Bemutatásra kerül: 1982. szeptember 20., 21., 22., 23-án, este 7 órakor Peter Weiss: „Marat halála" c. tragikomédiája, 1982. szeptember 24., este 7 órakor Georges Feydeau: „Tökfilkó" c. bohózata, 1982. szeptember 25., este 7 órakor Szomory Dezső: „Hermelin" c. színműve. Jegyek válthatók: a Víg- és a Pesti Színház pénztárában, a Vígszínház szervezési osztályán, Bp. XIII., Rajk László u. 8., valamint az üzemi közönségszervezőknél.

(×) Az „Alkalmi Áruház Vállalat" a Mozgássérültek Budapesti Egyesülete tagsági igazolványával igazolt tagjai részére 1982. szept. 18-án 9—13 óra között 20% áruvásárlási kedvezményt biztosít az alábbi cikkekből: méteráru, lakástextil, kész ágynemű, férfi, női és gyermek felsőkonfekció, szövött-kötött felső-, alsóruházati, cipő árucikkekből. A kedvezményes vásárlásra kijelölt üzletek: 1. sz. Alkalmi Áruház, 1065 Bp., József krt. 38., 1042 Bp., Árpád u. 56. (4. sz. Alkalmi Áruház). Vásárláskor az érvényes igazolványt felmutatni szíveskedjenek, mivel a vásárlás külön blokkon lesz elszámolva. Mozgássérültek Budapesti Egyesületének vezetősége.

Befejeződött az Anjou-konferencia

Székesfehérváron kedden befejezte munkáját az *Anjou királyok Középkelet-Európában* címmel *I. Lajos* király halálának 600. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi tudományos tanácskozás, amelyen francia, lengyel, magyar, NSZK-beli és osztrák történészek, művészet- és zenetörténészek vettek részt. A konferencián több mint 20 előadás hangzott el a legújabb kutatások eredményeiről. Nagy figyelmet keltett a hazai résztvevők előadássorozata, amelyben az utóbbi három évtized várfeltárásairól, az Anjou-kori emlékek kutatásáról számoltak be. *Dr. Kralovánszky Alán* régész ismertette — nagyobb szakmai nyilvánosság előtt is először — azoknak a feltárásoknak az eredményét, amelyet 1969—1971 között végzett Székesfehérváron. A Nagy Lajos által a városban építtetett kápolna létezéséről több középkori forrás, krónika is említést tett, de mivel a leírások félreérthetőek, pontatlanok, helyének meghatározása 1971-ig nem sikerült. A tíz éve végzett ásatások azonban bebizonyították, hogy az épület a hajdani bazilika északi oldalhajójában helyezkedett el. A kápolna feltételezett területén három tégla- és egy kőfalú sírkamrát találtak. Az utóbbiból egy férfi- és két női csontváz került elő. A sírkamrát sajnos barbár módon kirabolták, nemcsak a halottakkal eltemetett tárgyakat, hanem a csontvázak egy részét is eltüntették. A XIV. századi faragott kőmaradványok, a koporsószögek, s morfológiai, illetve kémiai vizsgálatok alapján azonban feltehető, hogy Nagy Lajos király és két felesége nyugodott a sírboltban. A feltevést megerősítette, hogy az egyik női sír koporsója erős vaslemezekkel, kampókkal volt megerősítve. A régészek szerint valószínűleg azért, hogy alkalmas legyen a dalmát tengerparton meggyilkolt *Erzsébet* királyné hazaszállítására.

TESTVÉRMEGYEI KÜLDÖTTSÉG. Nógrád csehszlovákiai testvérmegyéjéből, Közép-Szlovákiából nemzetifront-küldöttség érkezett tegnap Salgótarjánba, Ján Marejka titkár vezetésével. A delegáció, háromnapos látogatása során megismerkedik a népfrontmozgalmi munkával, a városkörzetekben, és a településeken kifejtett népfronttevékenységgel.

BORSOD SZÉP ÚTJAIN. A borsodi jelvényszerző mozgalom ötödik túráját szeptember 19-én a Diósgyőri VTK rendezi. A különböző helyekről érkező túrázókat Mályinkán 11 órakor a helyi iskolások ünnepi műsorral köszöntik.

TÁNCSIKER BOLOGNÁBAN. A Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének Szabolcs-Volán táncegyüttese nemzetközi folklórfesztiválon vett részt az olaszországi Bolognában. Az együttes a bíráló bizottság döntése alapján megosztott első díjat nyert.

IDŐSEK NAPKÖZI OTTHONÁT adták át Tatabányán, a Dózsakerti lakótelepen. A Réti út egyik épületének irodáit alakították át, mintegy félmillió forintos költséggel erre a célra. A helyiségekben pihenőszoba, nappali, melegítőkonyha várja a környék nyugdíjasait.

A KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ szeptember 17-én, Goldoni Mirandolina című vígjátékával kezdi idei évadját. Az új idényben hat új darab bemutatását tervezik, s ezen kívül tíz művet tartanak repertoáron. Jegyek a színház pénztárában (V. ker., Petőfi Sándor utca 6.), a Radnóti Miklós Színpad szervezési osztályán (VI. ker., Nagymező utca 11.) és a Színházak Központi Jegyirodájában (VI. ker., Népköztársaság útja 18.) válthatók. A Nemzeti Színház szervezési osztálya a jövőben a Katona József Színház jegyeit már nem árusítja.

DIÁKKLUBOK. Fejér, Komárom, Vas, Veszprém és a vendéglátó Győr-Sopron megye klubtanácsvezetőinek részvételével háromnapos tanácskozás kezdődött kedden Sopronban, a tanintézeti diákklubok és a diákcentrumok működésének tapasztalatairól.

HOLLANDIAI TANULMÁNYÚT. Tegnap huszonnyolc mezőgazdasági szövetkezeti szakember utazott Békés megyéből Hollandiába az ottani mezőgazdasági termelési módszerek tanulmányozására.

NYELVTANULÓK, FIGYELEM! Angol, francia, német, olasz, orosz, spanyol társalgási körökbe hívják az érdeklődőket, korhatár nélkül, szerdán és csütörtökön a Hungária kávéházba 17—22 óráig, és pénteken 18 órától a Gresham étterembe. Volán ifjúsági találkozó diszkóval, pénteken 18 órától a Tükör u. 3. alatti Volán Ifjúsági Klubban. Vidám diszkósték: szombaton 16 órától 22 óráig a Honvéd u. 20-ban, és vasárnap 18 órától éjfélig a Thermál-szálló Havanna bárjában.

INTERFOLK-KONCERT. Tulokból címmel tart countrykoncertet az Interfolk együttes szeptember 22-én, szerdán este 6 órakor a Gutenberg Művelődési Otthonban.

A FÖLD TERMŐKÉPESSÉGÉNEK módszeres vizsgálatát megkezdték a Délkelet-Alföldön. A békés és a Csongrád megyei Tanács megbízásából végzett munkában tucatnyi intézmény és kutatóhely szakemberei vesznek részt. A felmérés 1983 végén társadalmi vitával zárul.

MEGTALÁLT ÁLDOZATOK. Az északi-tengeri olajmezők felett kedden szerencsétlenül járt angol helikopter hatfőnyi személyzete után kutatva a mentőalakulatoknak sikerült egy túlélőt, valamint három munkás holttestét megtalálniuk. A férfira és a három holttestre egy úszó fúrótorony közelében bukkantak rá.

AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓ. Wolfram Ervin, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja Nedvesedés és folyadékhézió címmel székfoglaló előadást tartott kedden az Akadémia székházában.

KÍNAI MŰHOLD. Kedden délután a kijelölt helyen földet ért az a kínai mesterséges hold, amelyet szeptember 9-én bocsátottak fel tudományos kísérleti célokkal — jelentették be Pekingben.

ENERGIATAKARÉKOS ÚTÉPÍTÉS. Tegnap a Zalaegerszegi Közúti Építő Vállalat útépítési, aszfaltozási bemutatót rendezett a zalai szakemberek által kidolgozott és eredményesen alkalmazott energiatakarékos, vegyes kötőanyagú, pernyés-bitumenemulziós hideg aszfaltok felhasználásának megismertetésére.

Nem sikerült

Minden rossz, ha a vége rossz — mondhatná Cindy Nicolas kanadai diáklány, aki kedden háromszor akarta megállás nélkül átúszni a La Manche csatornát, de az utolsó harmadban izmai felmondták a szolgálatot. A merész diáklány Dovernél kezdte el „maratoni" úszását, s a 33 kilométeres távot a túlsó partra 8 óra 50 perc alatt tette meg. Visszafelé az út 11 órán át tartott. Az egyetemista lány a harmadik távnál már nyolc kilométert tett meg, amikor leküzdhetetlen fáradtságot kezdett érezni, és kénytelen volt felkéredzkedni az őt kísérő hajóra.

A VÁRSZÍNHÁZ GALÉRIA új kiállítása ezúttal az évadnyitó produkcióhoz kapcsolódik: a Csiksomlyói passió című, szeptember 18-i előadása előtt 18 órakor nyílik meg Tóth György fotóművész Új Ikarus című tárlata. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja és a Népszínház igazgatósága által közösen rendezett kiállítás november 11-ig várja az érdeklődőket.

RABOK TILTAKOZÁSA. A madridi Carabanchel börtön több mint 300 rabja csatlakozott hétfőn a barcelonai Modelo börtön 1400 elítéltjének 14. napja tartó éhségsztrájkjához. Az elítéltek a börtönviszonyok javítását, a büntető törvénykönyv megváltoztatását követelik.

VIETNAMI VÍZIERŐMŰ. Ho Si Minh várostól északnyugatra hatvan kilométerre megkezdődött Dél-Vietnam legnagyobb vízierőművének, a Tri An-Inak az építése. Ho Si Minh-városhoz, és a majdani vietnami kőolajkitermelő ipar centrumához, Vung Tauhoz való közelsége lehetővé teszi, hogy az évente termelt 1,3—1,5 milliárd kilowattórás árammennyiséggel megoldják a Dél-Vietnamot is sújtó, az iparfejlődést, mezőgazdaságot fékező energiahiányt.

POLITIKAIPLAKÁT-PÁLYÁZAT. A fegyveres erők napjának tiszteletére politikaiplakát-pályázatot hirdetett a KISZ tatai városi bizottsága és a Magyar Úttörők Szövetsége városi elnöksége. Több, a béke megőrzéséhez kapcsolódó témában, bármilyen technikával készülő, 50×70 centiméternél nem nagyobb alkotásokkal lehet benevezni Tatán az építők parkjában szeptember 19-én, vasárnap kezdődő honvédelmi napok megyei megnyitó ünnepségén. A legsikerültebb pályaművek készítőit megjutalmazzák és plakátjaikból helyszíni kiállítást rendeznek.

NYÍLT SZÍN BÉKÉSCSABÁN. Vasárnap, a békéscsabai Jókai Színházban hagyományos Nyílt színen mutatkoznak be a társulat új tagjai, akik az este hét órakor kezdődő ingyenes színházi gálán legkedvesebb számaikat szólaltatják meg.

FŐÉPÍTÉSZEK. A szocialista fővárosok főépítészeinek tanácskozása kedden megkezdődött Prágában. A hagyományos találkozót évente más-más fővárosban tartják meg. Az idei tanácskozás résztvevői a hivatalos megbeszéléseken, tapasztalatcserén túl megismerkednek Prága fejlődésének legújabb büszkeségeivel, és megtekintik a százéves nemzeti színház épületének befejezéshez közeledő felújítási munkáit.

AZ ÍGY LÁTTUK KODÁLYT című kötetet szeptember 18-án, délután négy órakor a Bartók Béla-emlékházban mutatja be a szerkesztő, Bónis Ferenc. A könyvben 54 kortárs művész, barát és tanítvány emlékezik Kodály Zoltánra.

BOLGÁR NYELVTANFOLYAMOK indulnak kezdő, középhaladó és haladó fokon a Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központban 1982. október 4-én. A tandíj 4 hónapra 150 Ft. Jelentkezés szeptember 30-ig személyesen vagy telefonon (VI., Népköztársaság útja 14., 315-391).

ELLOPTAK 20 TONNA KOBALTOT. Az ásványkincsekben gazdag Shaba (volt Katanga) tartomány egyik állami bányájában a szokásos ellenőrzés során derült ki, hogy elloptak mintegy 20 tonna kobaltot tartalmazó szállítmányt — jelentette a zairei hírügynökség. Ez a mennyiség a Gecamines bánya évi termelésének az egyötöde. A lopással gyanúsítottakat letartóztatták.

HELÉNYI TIBOR Testmás című kiállítása tegnap megnyílt Budapesten, a Dorottya utcai kiállítóteremben. A művész olajfestményeit, ceruzarajzait és cinkmaratással készült sokszorosított grafikáit láthatja a közönség.

KIS HÍJAN RAKÉTATALÁLAT ért két brit helikoptert az Északi-tengeren folyó NATO-hadgyakorlaton. A feltehetően amerikai hajóról kilőtt rakéta a két helikopter között suhant el. A helikoptereken a pilótákon kívül amerikai katonai tudósítók is tartózkodtak. Kedden a hadgyakorlat során lezuhant az Egyesült Államok haditengerészetének egyik helikoptere. A fedélzetén tartózkodó öt személy életét vesztette.

VADKACSATENYÉSZTÉSSEL hasznosítja egyik halastavát a Fejér megyében gazdálkodó pusztaegresi Hunyadi Termelőszövetkezet, s évente hatvanezer, kiváló exportcikknek számító jószágot nevel fel.

BÁNYASZERENCSÉTLENSÉG. Egy Johannesburg melletti aranybányában kedden föld alatti tűz ütött ki, amelynek során 14 néger bányász meghalt, további 163 pedig megsérült.

JEGYVÁLTÁS A MADÁCH KAMARÁBA. A Madách Színház igazgatósága közli, hogy a Kamaraszínház előadásaira a színház megnyitásáig továbbra is az Egyetemi Színpadon válthatók jegyek.

ÚJ HAGYMASZÁRÍTÓ. Hamarosan megkezdi a termelést a Csongrád megyei ZÖLDÉRT Vállalat makói telepén egy 77 millió forintos költséggel létrehozott új hagymaszárító üzem. Két nagy teljesítményű, szalagrendszerű szárítóberendezés naponta csaknem 100 tonna aprított nyers vöröshagymából vonja ki a nedvességet.

ÜGYVITELGÉPESÍTÉSI KIÁLLÍTÁS nyílt tegnap Győrött, az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság épületében. A négynapos kiállításon bemutatják a legújabb NDK-beli, Robotron típusú adatfeldolgozó, könyvelő-, számlázóautomatákat, elektronikus kisszámlázó- és könyvelőgépeket, memória-írógépeket.

MEGVÁLTOZOTT IDŐPONT. A Magyar Agrártudományi Egyesület országos elnöksége közli, hogy a Gyulán szeptember 16—17-re meghirdetett állatorvosi toxikológiai vándorgyűlés időpontja megváltozott. A tanácskozást szeptember 23—24-én rendezik meg.

Malagai katasztrófa

Eddig 50 áldozat

Mint már jelentettük, a spanyolországi Malagában hétfőn kigyulladt és lezuhant a Spantax spanyol légitársaság New Yorkba tartó DC—10-es típusú utasszállító repülőgépe.

Tegnap további négy holttestet emeltek ki a gép roncsai közül, és ezzel 50-re emelkedett a halálos áldozatok száma. A holttesteket a gép elszenesedett hátsó részében találták, ahol a tűz keletkezett.

Kedden megtalálták a repülési adatokat elektronikusan rögzítő „fekete dobozt", és az irányítótoronnyal folytatott beszélgetést rögzítő készüléket is.

A mentési munkálatok tovább folytatódnak, a hatóságok feltételezése szerint további holttestek lehetnek a repülőgép roncsai között. Tizenhárom utast még mindig „eltűntként" tartanak számon.

A katasztrófát túlélt 214 utas még hétfőn elutazott New Yorkba.

A katasztrófa okait vizsgáló bizottság vezetője kedden úgy vélekedett, hogy nem lettek volna halálos áldozatok, ha az üzemanyag nem gyulladt volna ki. Egyben cáfolta azokat a híreszteléseket, hogy a gép túlterhelt lett volna.

A repülőgép parancsnoka elmondotta: „furcsa vibrálást" érzett, amikor a gép már teljes sebességben 1500 métert megtett a kifutópályán. Fékezni próbált, de a gép túlfutott a biztonsági területen, *egy autópályán keresztültörve elsodort egy ott parkoló teherautót, végül egy mezőn állt meg.* A tűz a gép megrongálódott hátsó részében ütött ki, itt találták meg az áldozatok többségét is. Sok túlélő arról számolt be, hogy *a vészkijárati ajtókat szinte lehetetlen volt kinyitni.*

A Spantax szóvivője szerint a gép parancsnoka, aki négy éve vezet DC—10 repülőgépeket, az előírásoknak megfelelően járt el.

HALÁLOZÁS

MICHNA SÁNDOR, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki a pártnak 1928 óta volt tagja, 80 éves korában elhunyt. Búcsúztatása szeptember 20-án, délután 3 órakor lesz a X. kerületi új köztemetőben, közli az MSZMP III. kerületi bizottsága, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezete.

Forgalmi változások

A FŐVINFORM jelenti: a Fővárosi Vízművek szeptember 14-én a X. kerületben, a Kozma utca Sírkert, és a Fűz utca közötti szakaszát víznyomócső-feltetés miatt fél szélességben lezárta. Az útszűkület körülbelül 100 méter hosszan tart, ezen a szakaszon torlódás várható. A munkát október végére fejezik be.

Szeptember 14-én, az I. kerületben, a Hegyalja út és Sánc utca kereszteződésénél az Erzsébet-híd irányába haladó belső forgalmi sávot üzemzavar miatt a Fővárosi Gázművek lezárta.

Vágányjavítási munkák miatt villamosviteldíjjal, szeptember 15-ről 16-ra virradó éjszaka 0 óra 30 perctől hajnali 4 óráig a 28-as éjszakai villamosok vonalán, a József körúti végállomás és a Zalka Máté tér között autóbuszok közlekednek.

Halálos balesetek

Csongrád megyében, Derekegyházon külterületén Vidovics István 18 éves gépkezelő, hódmezővásárhelyi lakos egy jogtalanul igénybe vett pótkocsis vontatóval áttért az úttest bal oldalára és összeütközött egy segédmotoros kerékpárral, amelyet Gyermán Antal 59 éves ács, helyi lakos vezetett. A baleset következtében a motorkerékpáros a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint Vidovics István ittas állapotban vezetett, és vezetői engedéllyel sem rendelkezett. A rendőrség őrizetbe vette.

Nyergesújfalu külterületén egy személygépkocsi előtörte a kerékpárján közlekedő Szabó Zoltán 14 éves tanuló, helyi lakost, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint a kerékpáros megsértette az elsőbbségi szabályt.

Szabolcs megyében, Nyírpazony külterületén Benedek György 29 éves gépkocsivezető, nyíregyházi lakos személygépkocsijával előtörte a segédmotoros kerékpárján közlekedő Haizer József 52 éves nyugdíjas, helyi lakost. A balesetet következtében a motorkerékpáros a helyszínen meghalt, a személygépkocsi vezetője könnyű sérülést szenvedett.

Lehetőség közös vállalkozásokra

Indiai—magyar megbeszélések

Hétfőn a Magyar Kereskedelmi Kamarában *indiai cégek európai képviselői és hazai vállalati szakemberek* részvételével kooperációs megbeszélést tartottak, melyen megvizsgálták, miként lehet bővíteni a kereskedelmi kapcsolatokat, a két ország vállalatainak harmadik piaci együttműködését.

Vinay Kumar Verma, India budapesti nagykövete elmondotta, hogy az elmúlt években fejlődtek a két ország kereskedelmi kapcsolatai, de *a lehetőségek az elért eredményeknél lényegesen nagyobbak.* India magyarországi exportjának csaknem a fele fogyasztási cikk, jelentős hányadot képviselnek a nyersanyagok is, viszont gépipari termékekből, beruházási javakból ez ideig igen keveset szállítottak. A távoli ország gépipara az elmúlt 25 év során gyorsan fejlődött, és így a magyarországi szállítások mellett *jók a lehetőségek a harmadik piaci együttműködés bővítésére is.*

Az együttműködés kölcsönösen előnyös lehet, javíthatja mindkét ország versenyképességét közelkeleti, délkelet-ázsiai és afrikai országokban.

Gábor András ipari miniszterhelyettes hangsúlyozta, hogy a lehetőségek feltárásához és kölcsönös hasznosításához jó alkalmat biztosítanak az ilyen közvetlen megbeszélések. Jó néhány hazai és indiai vállalat folytat már évek óta kooperációt, és jelenleg továbbiakról is tárgyalnak. A *kapcsolatok számos területen bővíthetők*, jók a lehetőségek vízgazdálkodási rendszerek, festőberendezések, energiatakarékos, alacsony fűtőértékű szenet hasznosító erőművek, turbinák, környezetvédelmi eszközök közös szállítására.

A továbbiakban a hazai és indiai üzletemberek beszámoltak arról, hogy milyen közös vállalkozásokra látnak lehetőséget, és kétoldalú megbeszéléseket is folytattak.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 5-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	438,01	438,45	438,89
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Hollandi forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,59	43,63	43,67
Spanyol peseta	33,80	33,83	33,86
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 5-TŐL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-elmletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	425,30	451,60
Finn márka	100	775,20	823,16
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Hollandi forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,32	44,94
Spanyol peseta	5000	32,82	34,84
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,08	23,44
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

A közteher korszaka

Novemberben az Egyesült Államok időközi választásokra készül és a kampányok egyik, talán központi témája éppen *a gazdaság alakulása* lesz. Természetes tehát, hogy legutóbbi e témájú sajtóértekezletével Reagan elnök is „szorítóba állt" és kihasználva a nyilvánosságot, mérleget vont a republikánus gazdaságpolitikáról.

Az általa adott értékelés — ezen sem lehet csodálkozni — az adatokból *pozitív képet rajzol.* Beszéde nyilvánvalóan azokat a területeket emelte ki, ahol e gazdaságpolitika *sikereket* mutathat fel, a „problematikus" szférák jelentőségét igyekezett csökkenteni. Így „nagy győzelemnek" értékelte azt, hogy hivatali ideje alatt az infláció üteme mintegy *felére* csökkent, az 1980-as 12 százalékkal szemben ma *kevesebb, mint 6 százalékot tesz ki.*

Munkanélküliségi rekordok

Ez tény és való. Az eredmény valóságos, az adatok alátámasztják. Reagan elnök viszont nem fejtette ki azt, *milyen áron* is sikerült az áremelkedést egy elfogadhatóbb szintre visszaszorítani. A republikánus kormányzat egyik fontos segítsége e kérdésben *a recesszió* volt, mely lényegesen mérsékelte az áruk és szolgáltatások iránti keresletet. Napjainkban az amerikai ipar egyharmada áll, az acéliparban a kapacitáskihasználtság közel jár az *50 százalékhoz*, az autóeladások szokásos őszi megélénkülése az idén úgy látszik, elmarad. Reálértékben mérve a beruházások 1981 közepéhez képest *7 százalékkal visszaesnek.*

A másik „közreműködő" az áremelkedések megfékezésében *a szigorú monetáris politika* és az ennek következtében állandósult magas kamatszint volt. Ez ugyancsak fékezőleg hatott a beruházásokra és megdrágította a vállalatok számára az eladatlan készletek finanszírozását. Nemzetközi téren pedig — ezek igencsak sokat emlegetett dolgok — a magas kamatszint vitákhoz vezetett szövetségi rendszeren belül is és állandósította a pénzpiacokon a túlértékelt dollár jelenlétét. Leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy *az USA orvosolta ugyan a saját inflációját, de gazdasági gondjait exportálta a világnak.*

Az infláció megfékezésének megvoltak persze otthon is a társadalmi következményei. Reagan elnök *elismerte*, hogy a munkanélküliségi ráta szeptemberben a *10 százalékot is elérheti.* Végeredményben tehát több iparág — és az ott dolgozók, azok családtagjai — az Egyesült Államokban ma olyan körülmények közé kerültek, mint a hooveri nagy visszaesés óta egyszer sem! Számoljunk egy kicsit. A 10 százalékos munkanélküliségi ráta azt jelenti, hogy *mintegy tízmillió embernek csak nincs hol dolgoznia.* Tételezzük fel, hogy ez a helyzet dolgozónként csak két családtagot érint — végeredményben tehát a munkanélküliség az USA-ban szűken számolva is *30 millió ember problémája!* Ez „három" Magyarországot „négy" Ausztriát, „két" teljes Ausztráliát vagy egy „fél" NSZK-t jelent.

Figyelembe kell venni továbbá az inflációellenes dózis mellékhatásait is. Az amerikai gazdaságtörténet hagyományai szerint a recesszióból való kilábalásnak meghatározott *„ütemterve"* van: a megélénkülés kezdetétől számított hat hónap múlva a vállalatok ismét növelik állóeszköz-beruházásaikat. A megfigyelők szerint a mostani recesszió ebből a szempontból *rendhagyó* lesz. A befektetések élénkülése *lassabb* lesz, a vállalatok magasabb jövedelmezőségi kritériumokat szabnak maguknak, óvatosabbak lesznek. A beruházások tehát most kevésbé válhatnak a fellendülés motorjaivá, mint a korábbi visszaesésekből való kilábalás alkalmával. A kereskedelmi minisztérium előrejelzése szerint ugyan a harmadik negyedévben ismét bővülni fog reálértékben a bruttó nemzeti termék, a növekedés azonban még mindig a kétszázalékos szint körül ingadozik majd. Önmagában persze már ez is eredmény, hisz két éve nem fordult még elő, hogy egymás után két negyedévben a GNP-adat javulást mutatott volna.

Inkább bércsökkenést

Korántsem azért mutattuk be az infláció elleni harcban elért sikerek *árát* ilyen részletességgel, mintha ezzel az eredményt magát kicsinyelni akarnánk. Éppen ellenkezőleg. A példa jól mutatja, milyen *áldozatokat kell hozni*, hogy a gazdaságpolitika *fő célja* teljesüljön. A republikánus kormányzat a konzekvenciákat annak reményében vállalta, hogy az áremelkedések ütemének leszorításával megteremtődnek a feltételei az egyéb területeken is az előrehaladásnak. A tavalyi év elején egy ilyen gazdaságpolitikának kedvezett a politikai hangulat is. Az általánosan osztott nézet ugyanis az volt, hogy a közvélemény sokkal érzékenyebb az inflációra, mint a munkanélküliségre. A munkanélküliség ugyanis csak a társadalom bizonyos részét érinti, az áremelkedések hatásától viszont senki sem immunis.

Úgy tűnik, mára a helyzet *megváltozott.* Az infláció csökkenésével egyre *könnyebbé vált az áremelkedésekkel való együttélés*, a munkanélküliségi ráta emelkedésével párhuzamosan viszont nőtt az a kör, melyet ez a gond érintett közvetlenebbül. Néhány iparágban a kollektív szerződések tárgyalása alkalmával követett szakszervezeti taktika azt mutatja, hogy *a foglalkoztatás biztonsága érdekében a dolgozók egy része akár reálbércsökkenést is elfogad.* Annak érdekében ugyanis, hogy munkahelyeik megtartására garanciát kapjanak, néhány esetben már szerződésben szereplő kedvezményekről is *készenek mutatkozott a szakszervezet átmenetileg lemondani.* Kérdés, mit jelent majd a munkanélküliek magas száma a novemberi választásokon a republikánus pártnak és az eredmények fényében arányban vannak-e a mellékhatások az inflációellenes politika eredményeivel. Egy biztos. A reagani gazdaságpolitika külföldön, a szövetségesek között *nem aratott tapsvihart.* Negatív megítélésén valószínűleg csak egy erőteljes fellendülés segítene, amit az egész világ *örömmel fogadna.* Ennek esélyei viszont *csökkenőben* vannak.

Francia takarékoskodás

A héten közzétett sok gazdasági hír mottója ismét az lehetne: *takarékosság.* A francia kormány például *különleges bizottsággal* vizsgáltatja felül az állami kiadásokat és tervbe vették szükségtelennek minősülő *állami* vagy *félállami hivatalok megszüntetését.* Máris maximálták a jövő évben létesíthető állami munkahelyek számát és az intézmények gépkocsiparkját mérsékelték. Előtérbe kerülnek ugyanis az olcsóbb, jobb fogyasztású típusok. Törökországban az állami alkalmazottak fizetését *jövőre csak 20 százalékkal kívánják emelni és ez 25 százalékos várható infláció mellett bizony reálbércsökkenést jelent.* A pénzügyminiszter nyilatkozata szerint egyébként a költségvetési kiadások növekedési ütemét folyamatosan mérsékelni kívánják. (A takarékosság módszereiben való vita, a teherviselés eltérő felfogása vezetett lényegében az NSZK-ban a szociáldemokrata—szabaddemokrata koalíció felbomlásához.)

Érdemes arra is visszaemlékezni, hogy egy héttel korábban a japán miniszterelnök hirdette meg *a költségvetési kiadások befagyasztását*, pedig Japán tényleg nem tartozik a szegény országok közé. (Belgiumban a kormány az évi mintegy egymilliárd dolláros, a vasúti közlekedést támogató szubvenciót kívánja folyamatosan évi *5 százalékkal csökkenteni.* (Ennek hallatára tört ki vasutasztrájk.) E példákban az a közös, hogy a költségvetési politika olyan dolgokhoz volt kénytelen hozzányúlni, melyek *évek, sőt évtizedek alatt teljesen természetesekké, megszokottakká váltak.*

A hatvanas évek folyamán, a hetvenes évek jó része alatt ugyanis magától értetődő volt, hogy az állami alkalmazottak életszínvonalát meg kell védeni, a szubvencionált területeken a költségek növekedését a támogatások emelésével kell ellensúlyozni stb. A mai helyzetben — úgy látszik — *a korábban természetesnek tűnő dolgok nem tarthatók tovább* — elérkezett *a „közteherviselés" korszaka.*

Gonda György—Szentgáli Péter

A KOPINT jelenti

Tovább csökken az arany ára

Tartósnak ígérkezik a nemesfémek árcsökkenése: *az arany 6,5, az ezüst 5,5 százalékkal lett olcsóbb.* A tendencia kihatott a fontos ipari fémek árára is, a réz 3,3 százalékkal, az ólom, az alumínium, a horgany és a nikkel ára egyaránt százalékkal mérséklődött. Megtorpant a búza és a kukorica áremelkedése, míg a zab tovább drágult, 3 százalékkal. A cukor áralakulását ez idő tájt *szinte kizárólag* a piaci mechanizmusok irányítják. Nőtt a részvényeket eladni akarók száma — arra számítanak, hogy később a cukor még olcsóbb lesz —, és a múlt héten valóban 1,7 százalékkal csúsztak lejjebb az árak a túlkínálat miatt, az előző hetimajdnem 5 százalékos drágulással szemben. A kávé átlagosan 5,3 százalékkal drágult.

Tőzsdei átlagárfolyamok szeptember 27—október 1.:

	átlagárfolyam
NEMESFÉMEK	
Arany: London, $/troy uncia	405,40
Ezüst: London, penny/troy uncia	491,40
Platina: London, font/troy uncia	178,25
MEZŐGAZDASÁGI TERMÉNYEK	
Búza: Chicago, cent/bushel	327,25
Kukorica: Chicago, cent/bushel	224,38
Zab: Chicago, cent/bushel	151,63
Rozs: Winnipeg, kanadai $/t	122,00
Lenmag: Winnipeg, kanadai $/t	297,00
Repcemag: Winnipeg, kanadai $/t	313,15
Árpa: London, font/t	108,08
Szójabab: Chicago, cent/bushel	537,63
Szójadara: Chicago, $/short tonna	153,30
Cukor: London, font/t	85,50
Kávé: London, font/t	1548,00
Kakaó: London, font/t	977,50
Zsír: Chicagó, cent/lb	21,00

Magyarázat:
1 lb = 0,4536 kg
1 short tonna = 907,184 kg
1 troy uncia = 31,1035 gr
1 bushel (búza, szójabab) = 27,22 kg
1 bushel (kukorica) = 25,41 kg
1 bushel (zab) = 14,52 kg

1 USA-DOLLÁR árfolyama 1982. október 1-én:

London	0,5902
Bécs	17,694 — 17,794
Brüsszel	48,96 — 49,02
Párizs	7,1300— 7,1350
Frankfurt	2,5230— 2,5250
Milánó	1420,55 —1420,75
Tokió	269,00

Lehetőség közös vállalkozásokra

Indiai—magyar megbeszélések

Hétfőn a Magyar Kereskedelmi Kamarában *indiai cégek európai képviselői és hazai vállalati szakemberek* részvételével kooperációs megbeszélést tartottak, melyen megvizsgálták, miként lehet bővíteni a kereskedelmi kapcsolatokat, a két ország vállalatainak harmadik piaci együttműködését.

Vinay Kumar Verma, India budapesti nagykövete elmondotta, hogy az elmúlt években fejlődtek a két ország kereskedelmi kapcsolatai, de *a lehetőségek az elért eredményeknél lényegesen nagyobbak.* India magyarországi exportjának csaknem a fele fogyasztási cikk, jelentős hányadot képviselnek a nyersanyagok is, viszont gépipari termékekből, beruházási javakból ez ideig igen keveset szállítottak. A távoli ország gépipara az elmúlt 25 év során gyorsan fejlődött, és így a magyarországi szállítások mellett *jók a lehetőségek a harmadik piaci együttműködés bővítésére is.*

Az együttműködés kölcsönösen előnyös lehet, javíthatja mindkét ország versenyképességét közelkeleti, délkelet-ázsiai és afrikai országokban.

Gábor András ipari miniszterhelyettes hangsúlyozta, hogy a lehetőségek feltárásához és kölcsönös hasznosításához jó alkalmat biztosítanak az ilyen közvetlen megbeszélések. Jó néhány hazai és indiai vállalat folytat már évek óta kooperációt, és jelenleg továbbiakról is tárgyalnak. A *kapcsolatok számos területen bővíthetők*, jók a lehetőségek vízgazdálkodási rendszerek, festőberendezések, energiatakarékos, alacsony fűtőértékű szenet hasznosító erőművek, turbinák, környezetvédelmi eszközök közös szállítására.

A továbbiakban a hazai és indiai üzletemberek beszámoltak arról, hogy milyen közös vállalkozásokra látnak lehetőséget, és kétoldalú megbeszéléseket is folytattak.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 5-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	438,01	438,45	438,89
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Hollandi forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	553,61	554,16	554,71
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,59	43,63	43,67
Spanyol peseta	33,80	33,83	33,86
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	616,37	616,99	617,61
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600,00	2602.60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 5-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	425,30	451,60
Finn márka	100	775,20	823,16
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Hollandi forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	537,54	570,78
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,32	44,94
Spanyol peseta	5000	32,82	34,84
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	598,48	635,50
Török líra	1000	22,08	23,44
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

A közteher korszaka

Novemberben az Egyesült Államok időközi választásokra készül és a kampányok egyik, talán központi témája éppen *a gazdaság alakulása* lesz. Természetes tehát, hogy legutóbbi e témájú sajtóértekezletével Reagan elnök is „szorítóba állt" és kihasználva a nyilvánosságot, mérleget vont a republikánus gazdaságpolitikáról.

Az általa adott értékelés — ezen sem lehet csodálkozni — az adatokból *pozitív képet rajzol.* Beszéde nyilvánvalóan azokat a területeket emelte ki, ahol e gazdaságpolitika *sikereket* mutathat fel, a „problematikus" szférák jelentőségét igyekezett csökkenteni. Így „nagy győzelemnek" értékelte azt, hogy hivatali ideje alatt az infláció üteme mintegy *felére* csökkent, az 1980-as 12 százalékkal szemben ma *kevesebb, mint 6 százalékot tesz ki.*

Munkanélküliségi rekordok

Ez tény és való. Az eredmény valóságos, az adatok alátámasztják. Reagan elnök viszont nem fejtette ki azt, *milyen áron* is sikerült az áremelkedést egy elfogadhatóbb szintre visszaszorítani. A republikánus kormányzat egyik fontos segítsége e kérdésben *a recesszió* volt, mely lényegesen mérsékelte az áruk és szolgáltatások iránti keresletet. Napjainkban az amerikai ipar egyharmada áll, az acéliparban a kapacitáskihasználtság közel jár az *50 százalékhoz*, az autóeladások szokásos őszi megélénkülése az idén úgy látszik, elmarad. Reálértékben mérve a beruházások 1981 közepéhez képest *7 százalékkal visszaestek.*

A másik „közreműködő" az áremelkedések megfékezésében *a szigorú monetáris politika* és az ennek következtében állandósult magas kamatszint volt. Ez ugyancsak fékezőleg hatott a beruházásokra és megdrágította a vállalatok számára az eladatlan készletek finanszírozását. Nemzetközi téren pedig — ezek igencsak sokat emlegetett dolgok — a magas kamatszint vitákhoz vezetett szövetségi rendszeren belül is és állandósította a pénzpiacokon a túlértékelt dollár jelenlétét. Leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy *az USA orvosolta ugyan a saját inflációját, de gazdasági gondjait exportálta a világnak.*

Az infláció megfékezésének megvoltak persze otthon is a társadalmi következményei. Reagan elnök *elismerte*, hogy a munkanélküliségi ráta szeptemberben a *10 százalékot is elérheti.* Végeredményben tehát több iparág — és az ott dolgozók, azok családtagjai — az Egyesült Államokban ma olyan körülmények közé kerültek, mint a hooveri nagy visszaesés óta egyszer sem! Számoljunk egy kicsit. A 10 százalékos munkanélküliségi ráta azt jelenti, hogy *mintegy tízmillió embernek csak nincs hol dolgoznia.* Tételezzük fel, hogy ez a helyzet dolgozónként csak két családtagot érint — végeredményben tehát a munkanélküliség az USA-ban szűken számolva is *30 millió ember problémája!* Ez „három" Magyarországot „négy" Ausztriát, „két" teljes Ausztráliát vagy egy „fél" NSZK-t jelent.

Figyelembe kell venni továbbá az inflációellenes dózis mellékhatásait is. Az amerikai gazdaságtörténet hagyományai szerint a recesszióból való kilábalásnak meghatározott *„ütemterve"* van: a megélénkülés kezdetétől számított hat hónap múlva a vállalatok ismét növelik állóeszköz-beruházásaikat. A megfigyelők szerint a mostani recesszió ebből a szempontból *rendhagyó* lesz. A befektetések élénkülése *lassabb* lesz, a vállalatok magasabb jövedelmezőségi kritériumokat szabnak maguknak, óvatosabbak lesznek. A beruházások tehát most kevésbé válhatnak a fellendülés motorjaivá, mint a korábbi visszaesésekből való kilábalás alkalmával. A kereskedelmi minisztérium előrejelzése szerint ugyan a harmadik negyedévben ismét bővülni fog reálértékben a bruttó nemzeti termék, a növekedés azonban még mindig a kétszázalékos szint körül ingadozik majd. Önmagában persze már ez is eredmény, hisz két éve nem fordult még elő, hogy egymás után két negyedévben a GNP-adat javulást mutatott volna.

Inkább bércsökkenést

Korántsem azért mutattuk be az infláció elleni harcban elért sikerek *árát* ilyen részletességgel, mintha ezzel az eredményt magát kicsinyelni akarnánk. Éppen ellenkezőleg. A példa jól mutatja, milyen *áldozatokat kell hozni*, hogy a gazdaságpolitika *fő célja* teljesüljön. A republikánus kormányzat a konzekvenciákat annak reményében vállalta, hogy az áremelkedések ütemének leszorításával megteremtődnek a feltételei az egyéb területeken is az előrehaladásnak. A tavalyi év elején egy ilyen gazdaságpolitikának kedvezett a politikai hangulat is. Az általánosan osztott nézet ugyanis az volt, hogy a közvélemény sokkal érzékenyebb az inflációra, mint a munkanélküliségre. A munkanélküliség ugyanis csak a társadalom bizonyos részét érinti, az áremelkedések hatásától viszont senki sem immunis.

Úgy tűnik, mára a helyzet *megváltozott.* Az infláció csökkenésével egyre *könnyebbé vált az áremelkedésekkel való együttélés*, a munkanélküliségi ráta emelkedésével párhuzamosan viszont nőtt az a kör, melyet ez a gond érintett közvetlenebbül. Néhány iparágban a kollektív szerződések tárgyalása alkalmával követett szakszervezeti taktika azt mutatja, hogy *a foglalkoztatás biztonsága érdekében a dolgozók egy része akár reálbércsökkenést is elfogad.* Annak érdekében ugyanis, hogy munkahelyeik megtartására garanciát kapjanak, néhány esetben már szerződésben szereplő kedvezményekről is *készenek mutatkozott a szakszervezet átmenetileg lemondani.* Kérdés, mit jelent majd a munkanélküliek magas száma a novemberi választásokon a republikánus pártnak és az eredmények fényében arányban vannak-e a mellékhatások az inflációellenes politika eredményeivel. Egy biztos. A reagani gazdaságpolitika külföldön, a szövetségesek között *nem aratott tapsvihart.* Negatív megítélésén valószínűleg csak egy erőteljes fellendülés segítene, amit az egész világ *örömmel fogadna.* Ennek esélyei viszont *csökkenőben* vannak.

Francia takarékoskodás

A héten közzétett sok gazdasági hír mottója ismét az lehetne: *takarékosság.* A francia kormány például *különleges bizottsággal* vizsgáltatja felül az állami kiadásokat és tervbe vették szükségtelennek minősülő *állami* vagy *félállami hivatalok megszüntetését.* Máris maximálták a jövő évben létesíthető állami munkahelyek számát és az intézmények gépkocsiparkját mérsékelték. Előtérbe kerülnek ugyanis az olcsóbb, jobb fogyasztású típusok. Törökországban az állami alkalmazottak fizetését *jövőre csak 20 százalékkal kívánják emelni és ez 25 százalékos várható infláció mellett bizony reálbércsökkenést jelent.* A pénzügyminiszter nyilatkozata szerint egyébként a költségvetési kiadások növekedési ütemét folyamatosan mérsékelni kívánják. (A takarékosság módszereiben való vita, a teherviselés eltérő felfogása vezetett lényegében az NSZK-ban a szociáldemokrata—szabaddemokrata koalíció felbomlásához.)

Érdemes arra is visszaemlékezni, hogy egy héttel korábban a japán miniszterelnök hirdette meg *a költségvetési kiadások befagyasztását*, pedig Japán tényleg nem tartozik a szegény országok közé. (Belgiumban a kormány az évi mintegy egymilliárd dolláros, a vasúti közlekedést támogató szubvenciót kívánja folyamatosan évi *5 százalékkal csökkenteni.* (Ennek hallatára tört ki vasutassztrájk.) E példákban az a közös, hogy a költségvetési politika olyan dolgokhoz volt kénytelen hozzányúlni, melyek *évek, sőt évtizedek alatt teljesen természetesekké, megszokottakká váltak.*

A hatvanas évek folyamán, a hetvenes évek jó része alatt ugyanis magától értetődő volt, hogy az állami alkalmazottak életszínvonalát meg kell védeni, a szubvencionált területeken a költségek növekedését a támogatások emelésével kell ellensúlyozni stb. A mai helyzetben — úgy látszik — *a korábban természetesnek tűnő dolgok nem tarthatók tovább* — elérkezett *a „közteherviselés" korszaka.*

Gonda György—Szentgáli Péter

A KOPINT jelenti

Tovább csökken az arany ára

Tartósnak ígérkezik a nemesfémek árcsökkenése: *az arany 6,5, az ezüst 5,5 százalékkal lett olcsóbb.* A tendencia kihatott a fontos ipari fémek árára is, a réz 3,3 százalékkal, az ólom, az alumínium, a horgany és a nikkel ára egyaránt százalékkal mérséklődött. Megtorpant a búza és a kukorica áremelkedése, míg a zab tovább drágult, 3 százalékkal. A cukor áralakulását ez idő tájt *szinte kizárólag* a piaci mechanizmusok irányítják. Nőtt a részvényeket eladni akarók száma — arra számítanak, hogy később a cukor még olcsóbb lesz —, és a múlt héten valóban 1,7 százalékkal csúsztak lejjebb az árak a túlkínálat miatt, az előző heti majdnem 5 százalékos drágulással szemben. A kávé átlagosan 5,3 százalékkal drágult.

Tőzsdei átlagárfolyamok szeptember 27—október 1.:

	átlagárfolyam
NEMESFÉMEK	
Arany: London, $/troy uncia	405,40
Ezüst: London, penny/troy uncia	491,40
Platina: London, font/troy uncia	178,25
MEZŐGAZDASÁGI TERMÉNYEK	
Búza: Chicago, cent/bushel	327,25
Kukorica: Chicago, cent/bushel	224,38
Zab: Chicago, cent/bushel	151,63
Rozs: Winnipeg, kanadai $/t	122,00
Lenmag: Winnipeg, kanadai $/t	297,00
Repcemag: Winnipeg, kanadai $/t	313,15
Árpa: London, font/t	108,05
Szójabab: Chicago, cent/bushel	537,63
Szójadara: Chicago, $/short tonna	153,30
Cukor: London, font/t	85,50
Kávé: London, font/t	1548,00
Kakaó: London, font/t	977,50
Zsír: Chicagó, cent/lb	21,00

Magyarázat:
1 lb = 0,4536 kg
1 short tonna = 907,184 kg
1 troy uncia = 31,1035 gr
1 bushel (búza, szójabab) = 27,22 kg
1 bushel (kukorica) = 25,41 kg
1 bushel (zab) = 14,52 kg

1 USA-DOLLÁR árfolyama 1982. október 1-én:

London	0,5902
Bécs	17,694 — 17,794
Brüsszel	48,96 — 49,02
Párizs	7,1300— 7,1350
Frankfurt	2,5230— 2,5250
Milánó	1420,55 —1420,75
Tokió	269,00

Megkezdődtek a magyar—afgán tárgyalások

(Folytatás az 1. oldalról)

szorúzta a magyar hősök emlékművét.

Ezt követően a Parlament delegációs termében megkezdődtek a hivatalos magyar—afgán tárgyalások.

A Kádár János vezette magyar tárgyalócsoport tagjai voltak: *Losonczi Pál, Várkonyi Péter, Marjai József*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Puja Frigyes, Kapolyi László* ipari államtitkár, *Nagy Gábor*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője, *Házi Vencel* külügyminiszter-helyettes és *Kiss Dezső*.

Az afgán tárgyaló küldöttséget Babrak Karmal vezette, tagjai: *Szaleh Mohammad Zerai*, az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, a Nemzeti Hazafias Front elnöke; *Mahmud Barjalaj*, a PB póttagja, a KB titkára és nemzetközi osztályának vezetője, *Iszmail Danes*, a PB póttagja, bányа- és iparügyi miniszter, *Sah Muhammed Doszt* külügyminiszter, *Sahzar Leval*, a dél-keleti biztonsági övezet párt- és állami vezetője, *Mohammad Anvar Farzam*, a forradalmi tanács elnökségének titkára, valamint *Jeelani Bakhtari*.

Az eszmecserén részt vettek a két tárgyalócsoport szakértői is.

A szívélyes, baráti légkörben és az egyetértés szellemében folytatott tárgyaláson Kádár János tájékoztatást adott szocialista építőmunkánk helyzetéről és teendőinkről. Szólt a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységéről, a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásáról.

Babrak Karmal ismertette az afgán nép társadalmi, gazdasági és kulturális felemelkedéséért, a belső és a külső reakció támadásainak elhárításáért folytatott nehéz harcban elért eredményeket és a megoldásra váró problémákat.

Véleményt cseréltek a világ sorsát érintő nemzetközi kérdésekről, amelynek során hangsúlyozták az enyhülés megőrzésének fontosságát, a világbéke megszilárdításában érdekelt valamennyi erő összefogásának szükségességét. Áttekintették a két párt és ország bővülő kapcsolatait és az együttműködés fejlesztésének lehetőségeit.

Az MSZMP Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa este, a Parlament Vadász-termében díszvacsorát adott a Babrak Karmal vezette afgán párt- és állami küldöttség tiszteletére. A díszvacsorán — amelyen a két tárgyaló csoport tagjain kívül ott volt a párt-, állami és társadalmi élet számos vezető személyisége — Kádár János és Babrak Karmal pohárköszöntőt mondott.

Kádár János:
Népeinket a barátság erős szálai fűzik össze

Tisztelt Babrak Karmal elvtárs!

Kedves afgán barátaink!

Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a magyar kommunisták és a magyar nép nevében őszinte tisztelettel és nagyrabecsüléssel köszöntöm önt, Babrak Karmal elvtárs, az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt Központi Bizottságának főtitkárát, az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság Forradalmi Tanácsának elnökét és a kíséretében levő kedves afgán vendégeinket.

Köszönöm, hogy meghívásunkat elfogadva, ellátogattak hozzánk. Jelentős eseménynek tartjuk, hogy hazánkban üdvözölhetjük a baráti Afganisztán felsőszintű párt- és állami küldöttségét.

A magyar és az afgán nép története egyaránt azt bizonyítja, hogy a népek sorsában sok a hasonlóság. Az Ázsia közepén élő afgán nép, csakúgy, mint a magyar nép itt, Európa szívében, állandó küzdelmet folytatott nemzeti függetlenségéért és a társadalmi haladásért, sokszor puszta fennmaradásáért is. 1919-ben, amikor Afganisztán kivívta függetlenségét, népünk harcának eredményeként létrejött az első magyar szocialista állam, a Magyar Tanácsköztársaság. Akkor a munkások és parasztok hatalmát a külső beavatkozás, az intervenciós túlerő leverte, de huszonöt évvel később, a szovjet hadsereg felszabadító harcának győzelme nyomán hazánk visszanyerte függetlenségét. A fasizmus veresége a második világháborúban és a magyar földesúri-kapitalista uralkodó osztályok hatalmának teljes csődje lehetővé tette, hogy népünk ismét saját kezébe vegye sorsának irányítását.

A felszabadult magyar nép elindult a társadalmi felemelkedés útján, és egy emberöltő alatt, a szocialista forradalom győzelemre vitelével az új társadalom építésében történelmi jelentőségű eredményeket ért el. Az 1978. áprilisi forradalom győzelmével az utóbbi években az Afganisztáni Demokratikus Köztársaságban is jelentős társadalmi változások kezdődtek el.

Népeinket a barátság és a szolidaritás erős szálai fűzik össze, barátságunk közös alapja a társadalmi haladásért és a békéért vívott harcunk.

Önök — folytatta Kádár János — sok történelmi vihart átélt országból érkeztek hozzánk. Nagyra becsüljük azt az áldozatos küzdelmet, amelyet pártjuk vezetésével az afgán nép folytat az évszázados elmaradottság mielőbbi felszámolásáért, a dolgozók életkörülményeinek javításáért, kulturális felemelkedéséért, a forradalmi vívmányok megvédéséért, a belső és külső reakciós erők támadásainak visszaveréséért.

Tudjuk, hogy országépítő munkájukat rendkívül nehéz és bonyolult körülmények között végzik. A belső reakció, a nemzetközi imperializmus támogatásával meg-megújuló kísérleteket tesz a népi hatalom aláásására, az ország forradalmi vívmányainak felszámolására. Ezek az erők nemcsak az önök országának biztonságát fenyegetik, hanem az Afganisztán körüli feszültség fenntartásával is igazolni próbálják a nemzetközi helyzet élezésére irányuló akcióikat. Az afgán forradalom élvezi a világ haladó erőinek támogatását. Hisszük, hogy az Afganisztánban lezajlott változások visszafordíthatatlanok, s kudarc vár azokra, akik fegyverrel, gazdasági diszkriminációval és álnok propagandával meg szeretnék akadályozni az afgán nép előrehaladását a maga választotta úton.

Elítéljük az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság belügyeibe történő imperialista beavatkozást és az úgynevezett *afgán kérdés* ürügyén folytatott hidegháborús törekvéseket. Támogatjuk az afgán kormány konstruktív javaslatait, kezdeményezéseit, amelyek a térség problémáinak politikai megoldására, az érintett országok kapcsolatainak tárgyalások útján történő rendezésére irányulnak. Biztosíthatom önöket a Magyar Népköztársaság mély együttérzéséről, teljes szolidaritásáról, arról, hogy a jövőben is támogatást nyújt az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság népének igazságos harcához.

Ezután arról szólt az MSZMP KB első titkára, hogy a szocialista építőmunkának hazánkban az élet minden területén jelentős eredményei vannak, a legfőbb mégis az, hogy népünk biztonságban, rendezett körülmények között él, a Magyar Népköztársaságban szilárd a népi hatalom, erős a szocialista nemzeti egység. Népünk méltán lehet büszke hosszú, állhatatos harcával és kitartó, szorgalmas, fáradságos munkájával elért eredményeire. Munkánkban, harcunkban mindenkor nélkülözhetetlen erőforrást jelentett számunkra, s jelent ma is az, hogy barátunk, szövetségesünk az a Szovjetunió, amely a szabadságukért, nemzeti függetlenségükért, a társadalmi haladásért küzdő népek igaz barátja, szilárd támasza. Felemelkedésének, népünk biztos jövőjének záloga, hogy a szocialista országok nagy közösségéhez tartozunk.

Történelmi utunk nem volt mentes a nehézségektől és a súlyos megrázkódtatásoktól, ma sem gondtalan az életünk. Jelenleg az építőmunka nemzetközi feltételeinek rosszabbodása nálunk is érezteti hatását, gondjaink az utóbbi időben megsokasodtak. Pártunknak azonban eltökélt szándéka, hogy a kedvezőtlen világgazdasági és nemzetközi politikai feltételek között is folytatja eddigi politikáját, erősíti társadalmunk szocialista vonásait, fejleszti a népgazdaságot, megvédi az életszínvonal terén elért eredményeinket, s lehetőségeinkhez mérten javítja népünk életkörülményeit. A párt és a nép között kölcsönös a bizalom, a céltudatos tettrekészség, s ez a legfőbb biztosítéka annak, hogy a nehezebb feltételek közepette is elérjük céljainkat.

Mai megbeszéléseink is arról tanúskodnak, hogy a népek életét, a világ sorsát érintő legfontosabb kérdésekben azonos a véleményünk. Köztudott, hogy az utóbbi években a nemzetközi imperializmus erői fokozták aktivitásukat a szocialista országok és a nemzeti felszabadító mozgalmak ellen. Ezzel nemcsak népeink építőmunkáját, a függetlenségért és a társadalmi haladásért küzdő erők harcát, hanem a világ békéjét is fenyegetik. A szélsőséges reakciós körök tevékenysége, a fegyverkezési verseny fokozása, az embargópolitika egyaránt súlyos terheket ró nemcsak ránk és a gyarmati, félgyarmati örökség felszámolásáért küzdő fejlődő országokra, hanem el lehet mondani, hogy a világ minden népére.

A katasztrófával fenyegető, gyorsuló ütemű fegyverkezés és az újraéledő hidegháborús feszültség egyetlen ésszerű alternatívája a különböző társadalmi berendezkedésű országok békés egymás mellett élése és kölcsönös előnyökkel járó együttműködése. Határozottan elítéljük a katonai egyensúly megbontására, a feszültség fokozására irányuló törekvéseket. A Szovjetunióval, a szocialista közösség többi országával együtt a fegyverkezési verseny megfékezéséért, a nemzetközi feszültség csökkentéséért, a világ békéjének megszilárdításáért tevékenykedünk. A jelenlegi helyzetben különösen fontosnak, elengedhetetlennek tartjuk valamennyi haladó, békeszerető erő összefogását és közös cselekvését.

Az önök mostani látogatása kapcsolataink fejlesztésének kiemelkedő jelentőségű állomása. Biztos vagyok abban, hogy tárgyalásaink hozzájárulnak kölcsönösen előnyös együttműködésünk kiszélesítéséhez. Kívánjuk, hogy érezzék jól magukat hazánkban, a magyar kommunisták, a magyar dolgozók körében, akik barátként köszöntik a haladó Afganisztán nagyra becsült képviselőit.

Kádár János végezetül vendégeink egészségére, az afgán nép boldogulására, népeink barátságára emelte poharát.

Babrak Karmal:
Politikánk a békés egymás mellett élés elvein alapul

Kedves Kádár János elvtárs!

Kedves Losonczi Pál elvtárs!

Kedves elvtársak!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság párt- és állami delegációja, valamint a magam nevében kifejezzem őszinte köszönetemet Kádár János elvtársnak, az MSZMP Központi Bizottsága első titkárának és a Magyar Népköztársaság szocializmust építő, békeszerető, őszinte és vendégszerető dolgozó népének a meghívásért, hogy látogatást tegyek a gyönyörű Magyarországon. Köszönöm az ön elvtársi és őszinte szavait, továbbá a meleg fogadtatást, amelyben az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt és az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság párt- és állami küldöttségét részesítették.

Meggyőződésünk, hogy találkozóink önökkel és az önök országának más tisztelt vezetőivel fontos szerepet játszanak majd az új típusú baráti kapcsolatoknak a bővítésében és megszilárdításában, amelyek az áprilisi forradalom győzelmével alakultak ki.

Magyar barátaink jól tudják, hogy mi nagyra értékeljük azt a harcos szolidaritást, elvtársi együttérzést és őszinte figyelmet, amelyet irántunk tanúsítottak dolgozó népünk életének nehéz napjaiban. Az önzetlenség és a megbonthatatlan barátság ezen pozitív kötelékei megbízható alapot jelentenek az országaink közötti gyümölcsöző együttműködés kiterjesztéséhez és megszilárdításához.

Pártunk — hangsúlyozta Babrak Karmal — egyértelmű és értékes tapasztalatot szerzett a társadalmi, gazdasági és állami ügyek irányításában az áprilisi forradalom győzelme utáni időszakban, különösen annak új szakaszában. Lehetővé vált, hogy tökéletesebb úton keressük a nehézségek sikeres leküzdésének, valamint a jelenlegi és jövőbeni feladataink megoldásának módszereit.

A párt pozitív és alkotó módon reagált társadalmunk fejlesztésének égető szükségességére és ennek megfelelően, 1982 márciusában összehívta pártunk országos értekezletét. Az értekezlet jóváhagyta a párt akcióprogramját, amely tükrözi a párt általános politikáját, s jelzi annak stratégiáját és taktikáját az új társadalom felépítéséért folytatott mai kiélezett és bonyolult harcban. A párt akcióprogramja rögzíti és meghatározza a társadalom fejlődésének alapvető irányait politikai, gazdasági és társadalmi téren, csakúgy, mint a párt és a forradalmi állam békés külpolitikájának alapelveit. Pártunk akcióprogramjának céljai a béke és a demokrácia, a nemzeti függetlenség, a szabadság és társadalmi igazságosság, a testvériség és a társadalmi haladás sérthetetlen elvein alapulnak.

Az imperializmus és a reakció országunk elleni hadüzenet nélküli háborújának folytatódása és az ellenforradalmi erők maradványainak bűnös cselekedetei ellenére, az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt és az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság határozottan és szilárdan, teljes lendülettel valósítja meg a nemzeti és demokratikus átalakulás programját az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság nyomor sújtotta dolgozó népének érdekében, miközben biztosítja a biztonságot és a demokratikus törvényességet.

Babrak Karmal szólt arról is, hogy az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt és az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság kormányának külpolitikája a barátság, a békés egymás mellett élés, az internacionalizmus elvein alapul. Ez a politika — hangsúlyozta — szervesen kapcsolódik az új társadalom építésének lényegéhez. Pontosan ennek a békés külpolitikának az alapján tett országunk kétszer is javaslatokat — 1980. május 14-én és 1982. augusztus 24-én — a térség problémáinak megoldására vonatkozóan, melyekkel kapcsolatban a velünk szomszédos országok — Irán és Pakisztán — mindeddig nem helyezkedtek konkrét és konstruktív álláspontra. Határozottan folytatjuk erőfeszítéseinket térségünk problémáinak megoldása érdekében. A legutóbbi genfi tárgyalások ezt egyértelműen bizonyítják.

Külpolitikai tevékenységünkben nemcsak támogatjuk és magunkévá tesszük a Szovjetuniónak az SZKP XXVI. kongresszusa által elfogadott, az európai és a világbéke biztosítására irányuló javaslatait, hanem erőteljes harcot is folytatunk azok megvalósítása érdekében. Hangsúlyoznunk kell, hogy a Szovjetunió ötpontos javaslatának végrehajtása, amelyet az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság dolgozó népének tisztelt és nagy barátja, Leonyid Brezsnyev 1980 decemberében az indiai parlamentben terjesztett elő, biztosíthatja a békét Ázsiában.

Mély meggyőződésünk, hogy a Szovjetuniónak az ASEAN-országokhoz intézett 1981. február 22-i felhívása, a három indokínai országnak, nevezetesen Vietnamnak, Kambodzsának és Laosznak a térség valóságos békéjének biztosítására és a térség békeövezetté változtatására irányuló határozott és gyakorlati javaslatai, a Mongol Népköztársaságnak az a javaslata, hogy jöjjön létre nemzetközi konvenció az ázsiai államok közötti kapcsolatokban az agressziótól és az erő alkalmazásától való tartózkodásról, megvalósításuk esetén fontos szerepet játszanak majd a béke és a stabilitás biztosításában Ázsiában és az egész világon.

Babrak Karmal a latin-amerikai térség helyzetével kapcsolatban hangsúlyozta: elítéljük az Egyesült Államoknak más országok belügyeibe való agresszív beavatkozását, s kinyilvánítjuk támogatásunkat és teljes szolidaritásunkat a forradalmi Kubával, Nicaraguával és a földrész más, a békéért és a társadalmi haladásért küzdő erőivel. Hasonlóképpen elítéljük az imperialista beavatkozást az afrikai kontinensen, a pretoriai fajüldöző rendszer bűnös akcióit az afrikai frontállamok ellen, s kifejezzük teljes támogatásunkat a SWAPO vezette namíbiai nép harcához.

A közel-keleti térség helyzetével összefüggésben rámutatott, hogy a világ nemrégiben tanúja volt az amerikai imperializmus által támogatott izraeli vezetés bűntetteinek a palesztin és a libanoni nép ellen. A palesztin nép egyetlen jogos képviselője a Palesztinai Felszabadítási Szervezet.

A béke biztosítása — folytatta — korunk égető szükséglete. Mély meggyőződésünk, hogy az önök országa nagy szerepet játszik a béke és a nemzetközi biztonság megőrzéséért, a leszerelésért, az enyhülés elmélyítéséért, a nemzetközi feszültség csökkentéséért, illetve a háború, a nemzetközi imperializmus ellen folytatott harcban, a béke és a társadalmi haladás táborának a Szovjetunió által vezetett világméretű frontjában. Kétségtelen, hogy az önök szerepe a szocialista rendszer lényegéből fakad, amelyben az önök országának dolgozó népe ma határozott és nagy lépéseket tesz a fejlett szocialista társadalom építésében.

Befejezésül hangsúlyozta: látogatásunk az önök gyönyörű országában, az eszmecsere és a Magyar Szocialista Munkáspárt értékes tapasztalataival való megismerkedés sokat segít nekünk az új társadalom építésében. Úgy hisszük, hogy a szocialista Magyarország, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével és a Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa határozatainak alkotó megvalósításával további sikereket ér el.

Babrak Karmal végezetül a vendéglátók egészségére, a dolgozó magyar népre, a két nép közötti barátságra, a társadalmi haladásra és a békére emelte poharát.